

*Revista
noastră*

NUMAR SPECIAL

1912 - 1982

A.I. RAICU

Acum, la 70 de ani!

Lui Petruche Dima, coordonatorul „Revistei noastre”, animatorului, cercetătorului literar

Cutezător, prieten, urmînd literatura
precum însuși pămîntul rotindu-se sub soare,
el modelă discipoli să-i poarte-n ani armura
schimbîndu-și catalogul în raza dintr-o floare.

Îi duse spre maestri înmînunchînd măsura
acelor inimi arse de vise și dogoare.
Cutezător, prieten, urmînd literatura
precum însuși pămîntul rotindu-se sub soare.

Spre-a lua exemplul vieții, cum tremură răsura
mutîndu-și chipul rodnic de-azur și de culoare,
el zăbovesțe-n vreme, oricît îi e arsura
și uneori vrăjmașa privire îl mai doarz,

cutezător, prieten, urmînd literatura.

REVISTA NOASTRĂ

PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” DIN FOCȘANI,
FONDATA ÎN 1912,
DISTINSĂ, ÎN CADRUL CONCURSULUI NAȚIONAL
AL PRESEI ȘCOLARE, CU PREMIUL I, ÎN 1978 ȘI ÎN 1981,
ȘI CU „PREMIUL SPECIAL AL JURILUI
PENTRU CEA MAI BUNĂ REVISTA ȘCOLARĂ DIN ȚARĂ”,
ÎN 1979 ; ÎNREGISTRATĂ LA U.N.E.S.C.O. ÎN 1980

Fondator : prof. **Dimitrie PAPADOPOLO**

Coordonator : prof. **Petrache DIMA**

EVENIMENT

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE“

In prezidiul adunării, de la stînga la dreapta: Al. Husa, Cecilia Malorov, I. L. Postolache, Al. Piru, Petrahe Dima, Const. Ciopraga, Liviu Leonte și Florin Popescu.

13 februarie 1982. Liceul a îmbrăcat straie de sărbătoare. Se aniversează un dublu eveniment: 70 de ani de la fondarea revistei și 10 ani de la reluarea frumoasei tradiții.

În holul central, se află o bogată și valoroasă expoziție de fotografii, multe dintre ele inedite, grupate tematic: „Istoria «Revistei noastre» în imagini”, „Pe-drumurile literare ale țării”, „Prietenii «Revistei noastre»”, „Salonul literar «Dragosloveni»”, „La mormintele scriitorilor, un moment de reculegere”, „Memoria orașului”, „Prietenii noștri, tipografii”. În trei vitrine sînt puse la loc de cinste exemplare din vechea serie (atîtea cite s-au mai păstrat), întreaga colecție a seriei noi, documente rare, printre care și adresa prin care U.N.E.S.C.O. ne anunța înregistrarea ei, manuscrise prețioase, numere din publicațiile care au scris despre «Revista noastră». Un loc special a fost rezervat trofeelor obținute în acești ani: o cupă de porțelan și trei diplome înrămate în metal auriu.

În holurile laterale, se află expoziția filatelică, organizată în colaborare cu Cercul filatelic „Unirea” din Focșani. Din valoroasele lor colecții, au expus: Constantin BĂRHALĂ („P.C.R., stegarul luptei pentru progresul, libertatea și independența patriei”), Richard BORS („Insule”), prof. Ion LEU („Eminescu”), Constantin TEODORESCU („Ziua mărcii postale”), foști elevi ai Liceului „Unirea”, precum și George GRAMA („Simfonia copiilor”), Sviatoslav HAROVIUC („Arhitectura românească”), Aurel LAZĂR („Muzică și muzicieni”), Manuel KALUSTIAN („Nu războiului!”). Macheta plicului jubiliar a fost realizată de dr. Ioan DANELIUC și Aurel LAZĂR.

Sînt prezenți oaspeți dragi veniți din cele două mari centre universitare ale țării — București și Iași, din Tecuci, din județul Vrancea și din Focșani.

EVENIMENT

Ora. 10. Se intrerup cursurile, pentru a li se da posibilitate tuturor elevilor și cadrelor didactice din școală să ia parte la sesiunea științifică „Omagiu «Revistei noastre»”.

Pentru a încadra publicația sărbătorită în peisajul spiritual național, programul manifestării cuprinde și comunicări dedicate lui M. Eminescu, V. Alecsandri, Varlaam, Simion Mehedinți, Dulfu Zamfirescu, Hortensia Papadat-Bengescu, E. Lovinescu, I.M. Rașcu, Emil Botta, Dan Botta, Victor Ion Popa (lansat de prima serie), Ion Diaconu, Alexandru Călinescu, Pavel Nedelcu, precum și unor publicații literare și culturale vrâncene.

Adunarea festivă este deschisă de tovarășa prof. Cecilia MAIOROV, directoarea liceului:

Stimați oaspeți, stimați colegi, dragi elevi,

Bătrînul și prestigiosul nostru liceu trăiește astăzi clipe de o semnificație deosebită, menite să rămână adînc în amintire. Sărbătorirea a 70 de ani de la fondare și 10 ani de la noua apariție a „Revistei noastre” se înscrie ca un act de cultură cu semnificație deosebită în tradiția acestui lăcaș de învățămînt.

Încă de la înființarea sa — 1866 — Liceul „Unirea”, cadrele sale didactice s-au situat totdeauna în fruntea manifestărilor spirituale ale orașului și județului. În cadrul acestor preocupări, menționăm în primul rînd crearea unei biblioteci, care numără astăzi peste 24 000 de opere din tezaurul culturii românești și universale.

Rînd pe rînd, dascălii antuziaști ai școlii au participat la înființarea unor societăți și instituții culturale precum: Societatea de comunicări literare și științifice, Societatea literară „Gr. Alexandrescu”, fondată în 1898 și condusă de I.M. Rașcu în perioada 1919-1923, primul muzeu de etnografie creat de prof. Alexandru Arbore. Toate acestea și-au avut sediul la Liceul „Unirea”.

24 Ianuarie — patronul liceului — a prilejuit, în fiecare an, desfășurarea unor serbări cu un deosebit fast, cu bogate și valoroase programe artistice, care au contribuit la formarea unei tradiții culturale reînnoite de fiecare generație.

(Continuare în pag. 1473)

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE“

„REVISTA NOASTRĂ“ — ACT DE CULTURĂ

de prof. Petruche DIMA

În istoria de 70 de ani a „Revistei noastre“), momentul de față este unic: niciodată, sărbătorirea ei n-a cîmpătat asemenea proporții, niciodată n-a avut alți prieteni pe tot cuprinsul țării și dincolo de fruntarile ei. Și faptul nu este întâmplător: prin conținutul și finuta ei grafică, tot mai valoroase de la un număr la altul, „Revista noastră“ a intrat adinc în conștiința cititorilor de toate vîrstele. Strădania colectivului redacțional de a face din ea nu numai o tribună a tinerelor talente care bat la porțile literaturii, ci și un act de cultură, se pare că a izbutit. Certitudinea ne-o dă, pe lângă largul ecou național, și prezența, în această clipă aniversară, a unora dintre cei mai de seamă cîrturari contemporani.

Ca act de cultură, „Revista noastră“ se situează pe două coordonate: una școlară și alta extrașcolară.

Și în această privință se alină pe linia tradițiilor moștenite și continuate de noi. Chiar fondatorul ei, prof. Dimitrie Papadopol, președintele Societății literare a elevilor Liceului „Unirea“, chema „întreaga școală să ia parte, cu inima deschisă, la munca comună împreună cu colegii lor“ la realizarea revistei. „În acest chip — motiva ei — va fi la îndemna tuturor să aducă la cunoștința colegilor, de oriunde, ceea ce cred și simt, vor stabili între ei o scară a valorilor, se vor deprinde a mîinii condeii, iar mai tîrziu, pe băncile universităților, se vor recunoaște ca tovarăși de idei“.

Începuturile făcute de prof. Papadopol vor fi preluate și dezvoltate de poetul și prof. I. M. Rașcu, care, în perioada 1919—1923, conduce Societatea literară „Gr. Alexandrescu“ și editează Anuarul acesteia, în patru volume. Dacă fondatorul revistei l-a lansat pe Victor Ion Popa, prof. Rașcu a înlesnit afirmarea folcloristului Ion Diaconu și a poezilor Mihail Sterla-de și Virgil Huzum, prezent la festivitatea noastră.

Actul de cultură — subliniat în mai multe materiale publicate în paginile seriei noi — realizat de înaintași și, în special, de poetul Rașcu, a constituit și constituie pentru noi un strălucit model, în care deslușim și o poruncă.

Acum 10 ani, reluînd aceste valoroase tradiții, ne-am asumat o mare răspundere, a cărei greutatea n-a scăzut, ci dimpotrivă a sporit și sporește necontenit, în raport direct proporțional cu creșterea prestigiului revistei. Numai cine n-a turnat în plumb măcar un gînd nu înțelege această răspundere.

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

De la stînga la dreapta : Al. Piru, P. Dima și Const. Ciopraga

Cititorul atent și de bună credință observă, în primul rînd, evoluția ariei tematice, care vizează mai toate domeniile cunoașterii. Prin acest profil caleidoscopic, noi am dorit să contribuim la formarea multilaterală a elevilor — principalii beneficiari ai trudei noastre —, cu alte cuvinte, la realizarea tuturor componentelor educației comuniste.

Sigur, un loc deosebit l-a ocupat și îl ocupă literatura, pentru că ea este un excelent mijloc de modelare a sufletului uman.

La rubricile dedicate ei, am publicat poezii semnate de începători — și numărul lor este de ordinul sutelor — sau de consacrați, proze scurte, însemnări de lectură, însemnări inserate într-un lung serial intitulat semnificativ „Pe drumurile literare ale țării”, în care am prezentat majoritatea caselor memoriale din România, Muzeul literaturii române din București, Muzeul literaturii din Iași și Biblioteca Academiei R.S.R., documente literare, pagini de istorie literară locală, interviuri, acestea din urmă constituind piesele de rezistență ale fiecărui număr.

În general, aceste interviuri constituie o modestă contribuție la o mai bună cunoaștere a vieții și activității scriitorilor aflați în centrul dezbaterii, a fenomenului literar românesc.

În ultimii ani, am extins sfera discuțiilor, atacînd probleme din domeniul muzicii („Relația dintre muzică și poezie” —

(Continuare în pag. 1472)

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

„Revista noastră” — act de cultură

(Urmare din pag. 1471)

interlocutori : Romulus Vulpescu, George Sbârcea și Aurel Giroveanu), al cinematografilei (interlocutor : Ion Popescu-Gopo), al matematicii (interlocutori : academicienii Caius Iacob și Nicolae Teodorescu, precum și profesorii Octavian Stănășilă, Radu Sp. Haret, Dan Brînzei, Alexandru Cărăușu ș.a.), al medicinei (interlocutori : acad. Petre Vancea și prof. univ. dr. Petre P. Vancea).

Probleme importante au fost dezbătute și în cadrul anchetelor organizate de „Revista noastră”. Chiar și numai simpla lor enumerare este edificatoare : „Condiția omului modern”, „Idealul la dimensiunea adolescenței”, „Ce calități admiteți la semenii dv. ?”, „Munca”, „Prietenia”, „Cartea”, „Relația profesor—elev”, „Relația elev—manual”, iar în ultimele numere — „Locul limbii și literaturii române în școală”.

E greu de făcut, într-un timp atât de scurt, fie și numai radiografia parțială a celor 84 de numere ale seriei noi (față de 32 ale celei vechi), numere care însumează peste 1400 de pagini, difuzate în aproximativ 150 000 de exemplare. Și pentru că-i dificil de realizat o astfel de operație, am ales un singur aspect, și anume intenția noastră de a face un act de cultură. Această idee apare ca un leitmotiv în mai multe materiale publicate și în numeroase intervenții orale, fiindcă unii au încercat să transforme revista într-un buletin intern tras la șapirograf sau la xerox (de care, de fapt, nici nu dispunem...) sau într-unul de informare tehnico-științifică. Inșii respectiv vorbeau și vorbesc în numele elevilor, pe care, în realitate, nu-i cunoșteau și nu-i cunosc.

Efortul nostru a fost și este apreciat de organul județean de partid, de juriile care au distins-o de două ori cu premiul I și o dată cu „Premiul special pentru cea mai bună revistă școlară din țară”, de presa politică și culturală, de posturile de radio și televiziune, de numeroase personalități. În 1980, ea a fost înregistrată la U.N.E.S.C.O. Multe exemplare sînt răspândite pe toate continentele. Sînt dovezi care ne arată că nu am greșit încercînd să facem din această publicație școlară și un act de cultură.

Atîta timp cît voi fi în fruntea ei, „Revista noastră” va fi scrisă și de elevi și de condeie consacrate, în folosul tuturor cititorilor ! Susținută de forțe spirituale a căror vîrstă variază între 9 și 95 de ani, ea nu va licări, ci va străluci ca o flacără vizibilă din orice colț al patriei ! Și dincolo de hotarele ei !

La revedere în 1987, adică la a 75-a aniversare — și de ce nu ? — la centenarul ei, în anul 2012 !

Omagiu „Revistei noastre”

Tovarășul Clement Gavrilă înmînînd coordonatorului „Revistei noastre” distincțiile acordate.

(Urmare din pag. 1469)

Dață la acestea adăugăm excursiile în țară și peste hotare, avem o imagine a temeinicei educații făcute tinerilor cărora li s-au insuflat dragostea pentru comorile literaturii, pentru știință, dragostea și devotamentul pentru patrie.

Continuînd aceste tradiții, „Revista noastră”, publicație fondată în 1912 și reluată în 1972, a intrat în primul eșalon al tipăriturilor școlare din România. Distinsă cu numeroase premii, revista contribuie la educarea multilaterală a elevilor, oglindește în paginile ei grija partidului și statului nostru față de formarea tinerei generații pentru muncă și viață, în spiritul patriotismului revoluționar.

Astăzi, cînd sărbătorim „Revista noastră”, conducerea liceului adresează sincere felicitări elevilor, cadrelor didactice, colaboratorilor externi pentru dăruirea cu care au muncit, sporînd prin aceasta prestigiul școlii, și le urează noi succese! Sperăm să ne întîlnim cu aceleași sentimente și la aniversarea a două decenii de la reluarea apariției.

Imi revine deosebita cinste de a saluta prezența la sesiunea omagială, închinată „Revistei noastre”, a tovarășilor: prof. univ. dr. doc. Constantin CIOPRAGA, șeful Catedrei de literatură română de la Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași; prof. univ. dr. doc. Al. PIRU, șeful Catedrei de literatură română de la Universitatea București; conf. univ. dr. Alexandru HANȚA, prodecan al Facultății de limba și literatură română din București, fost elev al Liceului „Unirea”; prof. univ. dr. Alexandru HUSAR, de la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași; prof. univ. dr. Liviu LEONTE, de la Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași; Florin MUSCALU, poet, redactor al ziarului „Milcovul”; conf. dr. Florin POPESCU, de la Universitatea București; conf. dr. Octav PAUN, de la Universitatea București; Ion Larian POSTOLACHE, poet, fost elev la Liceul „Unirea”, Alexandru RAICU, poet, reprezentant al revistei „România literară”, prof. Nicolae SCURTU, cercetător literar; Nicolae CRĂCIUN, prof. la Liceul „Al.I. Cuza” din Focșani. Din partea organelor

(Continuare în pag. 1474)

EVENIMENT

Omagiu „Revistei noastre”

(Urmare din pag. 1473)

locale de partid și de stat participă tovarășii: prof. Ilie GEANTĂ, inspector general adjunct la Inspectoratul școlar județean Vrancea; Mihai DEDIU, activist al Comitetului județean Vrancea al P.C.R.; prof. Georgeta CARCĂDIA, președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă Vrancea; prof. Clement GAVRILĂ, secretar al Comitetului județean Vrancea al U.T.C.

De asemenea, sînt de față reprezentanții ai presei centrale și locale, ai posturilor de radio și televiziune, numeroși cînturari din Tecuci, Focșani și județul Vrancea.

Tuturor vă adresăm un călduros bun venit!

Din motive întemeiate, n-au putut da curs invitației noastre tovarășii: prof. univ. dr. Pompiliu MARCEA, conf. univ. dr. Ion ROTARU, conf. univ. dr. Constantin PARFENE, dr. Alexandru SÂNDULESCU și prof. dr. Tudor OPRIS. În schimb, ne-au trimis comunicările pregătite pentru sesiunea de astăzi, pe care le vom publica în numărul special.

După rostirea cuvîntărilor, oaspeților și colaboratorilor le sînt dăruite mape speciale cuprinzînd: numărul omagial al „Revistei noastre”, o diplomă de onoare, o plachetă, o agendă, un plic filatelic, o pungă de plastic cu emblema revistei, un afiș jubiliar și invitația-program.

De asemenea, „Revistei noastre” și coordonatorului ei, prof. Petrache DIMA, îi se decernează PREMIUL I obținut în cadrul Concursului național al presei școlare, ediția 1981. Diplomele sînt înmîinate de tovarășul prof. Clement GAVRILĂ, secretar al Comitetului județean Vrancea al U.T.C.

Cu aceeași căldură sînt primite și mesajele de salut adresate de scriitorul Leon KALUSTIAN, de profesorii și elevii Școlii generale nr. 15 din Ploiești.

De la stînga la dreapta: elevele Tatiana Ilie, Carmen Băculescu, Athena Gavrilă, Valentina Dima, prof. Cecilia Malorov, George Antofi, redactor al Radioteleviziunii române, eleva Lidia Dimitriu, Cornel Armașu (redactor al Radioteleviziunii române), elevele Mihaela Serea și Laura Limbășan.

POEZIA LUI VICTOR ION POPA

de conf. univ. dr. Constantin PARFENE

Talent multilateral, Victor Ion Popa a fost atras de diverse arte, manifestându-se, cu rezultate inegale sub aspect calitativ, în actorie, pictură, proză narativă, dramaturgie, regie de teatru, scenografie. Poezii a început să scrie de pe când era în ultimele clase de liceu și a cochetat cu versurile tot timpul vieții, găsim în această îndelungă o modalitate intimă de petrecere a timpului.¹

Versurile lui Victor Ion Popa au fost imaginate unele „sentințe poetice”, în care se întâlnesc lucruri simple, exactitate cu grație și sensibilitate, abilități de producție însă rafinate. Tugile sînt însă expresia multă a melancoliei și spontaneității creației, caracterizate polivalentului artist. Ele devin semnificative în perspectiva de ansamblu a creației artistului. Poezia lui consideră „clăsele” mîntuirii adresate sînt de aceea și nici nu și le-a publicat — cu excepția citirilor, în tinerețe.²

Ceea ce atrage atenția de la început, parcurgînd „scodrițele” poetice ale autorului Clujului, este prelerina pentru ambianța rustică, proiectată într-o viziune a cărei dominanță o constituie concretitudinea plastică. Talentul de pictor al autorului se vădește, într-un joc de umbre și lumini, peste tot, dar mai ales în poeziile inspirate de natură. Într-o poezie cu Amurg de pîdă, de chest e metaforic umbrei, care se identifică de fapt cu întregul. Metaforic este colorat, cu multiple reflexe spațiale. Imaginile de ansamblu se întind cromatic, surprinzătoare transferurilor colorative, a jocului de nuanțe, a interrelațiilor dintr-un joc de umbră și lumină, care se repetă în moduri imprevizibile un anumit ritm tabular. Se pare că în lucrările mai tîrziu-

ului rămîne predispoziția plastică. Reșetele apăsătoare pentru pictură și-au lăsat amprenta asupra a tot ce a creat.

În pasteluri, tablourile sînt impregnate de o emoție discretă și sinceră. De pildă, în Pastel (publicat în Florile dalbe), citim o poezie redusă doar la câteva notații — ceea ce constituie o constantă a versurilor răsărite — dar cu detaliu larg evocatoare. În genul uzelor japoneze sau al miniaturilor chinezești, unde emoția se dezvoltă, pe neașteptate, în ultimele versuri: „Sub albastrul văii de ceapă, Toată ziua-i așteptată. Popul nu mai plînge-o ceapă. O viață răzbită. Rămînd de înveștat Cîmp și tu povestea lui. Cîmp și tu. În noaptea-albastră, Ești stăruind plîngut.” Se poate vorbi și despre o anumită artă compozițională în pasteluri, care ține tot de arta picturală. Poezia își fixează mai lesă cadrul general, trece apoi la elementele mai apropiate, pentru a ține în line, detaliul din prim-plan. Doi în aceste poezii se întâlnesc ecouri din unii poezi clasici (Eminescu, Cosbuc), nota originală nu lipsește. Mobilitatea intimă a atenției cromatice și secvența, fragmentul, tabloul miniatural, croșchet plastic sînt atributele pastelurilor lui V. I. Popa.

Căciul agrar, aspect dominant al existenței rustice, e motivul inspirator în mai multe poezii, printre care notabile, din mai multe puncte de vedere, e în vești veștite. Aratul, semnificativ, rezultatul său este de un ritm, care se repetă învariabil. Trecerea e alegorică. În limbile labile ale unei versificații funcționale, se

(Cont. în pag. 1478)

1. Amplasat în 1 decembrie 1911, în Revista noastră, de la Focșani, în paginile 1-2 și se publică pentru Liața, amestecată cu pseudonimul Gh. A. Hamaș. În alte numere ale revistei înțelegem, în mai apar poeziile: Apus, Pastel, Bătălia în piatră, Sonet și Dăscălașii mei, un portret scris în proză. (A se vedea și articolul prof. Petruche Dima, Debutul lui Victor Ion Popa, în Revista noastră, serie nouă, anul II nr. 10-11-12, 1973, p. 142-152). Publică apoi, sporadic, și în alte reviste, cum sînt publicațiile bielărene Florile dalbe și Grutul nostru.

2. La scurt timp după moartea scriitorului, poeziile, risipite prin sertare, i-au fost adunate în volumul Cîntecul mele (București, Boema, 1946), prin grija sotrilei Maria Mohor, a lui I. Vasarion și Ionel Lazărescu. Poeziile — 64 în număr — sînt grupate înșiruite, dar nu întotdeauna motivat, în opt cicluri: I. Cîntecul lăptosului; II. Cîntecul dragostei; III. Cîntecul cerului; IV. Cîntecul iutului; V. Cîntecul satului; VI. Cîntecul poeziei; VII. Cîntecul așteptării; VIII. Cîntecul străii (pădurii și tîmbarii).

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Imprejurări independente de voința mea m-au silit să nu iau parte, deși mi-am dorit din suflet, la sărbătorirea unei reviste care își marchează prezența nu numai în viața școlii românești, dar și în viața culturală focșăneană și a presei literare din țara noastră.

I-am urmărit pas cu pas evoluția în ultimii zece ani când, odată cu conturarea profilului și personalității ei, „Revista noastră” a devenit revista „monitor” a presei școlare românești, care număra prin anii 1970—1972 peste 700 de titluri tipărite. Această poziție de „leader” va fi confirmată și de cele trei premii I pe țară la concursul revistelor școlare incluse în cele trei ediții ale Festivalului național „Cântarea României”, de zecile de cronici elogioase apărute în întreaga noastră presă politică, pedagogică și literară.

Și cum as dori, în calitate de admirator, prieten și colaborator al „Revistei noastre” să nu-mi recuz plăcerea de a fi măcar cu sufletul la această sărbătorire, îl voi ruga pe bunul meu prieten, profesorul Petruche Dima, coordonatorul revistei, să dea glas acestor câteva rinduri care încearcă să fixeze locul prestigioasei reviste focșănene în presa școlară românească.

Născută în urmă cu 70 de ani, „Revista noastră” se înscrie încă de la începuturile ei în rîndul acelor reviste școlare care își depășesc mandatul de simple organe ale unor licee. Extinzîndu-și acțiunea culturală dincolo de perimetrul școlii, astfel de reviste vor constitui în unele orașe și ținuturi provinciale, alături de societățile literare și „universitățile populare” inițiate de licee, adevărate nuclee de cultură, polarizîndu-le întreaga viață spirituală.

„Revista noastră” de azi reia cu strălucire această tradiție, rămînînd singura revistă școlară din România care nu se mulțumește doar să depisteze și să consemneze în spirit patriotic valorile culturale locale, dar să ia parte activă la viața unui oraș și județ, devenindu-le organ de cultură, cunoscut și apreciat și dincolo de fruntariile respectivelor unități administrative.

Recunoașterea valorii și meritelor „Revistei noastre” o constituie faptul că este prima și unica publicație școlară de după Eliberare inclusă în „Catalogul presei românești” și intrată astfel în circuitul difuzării presei. Puține reviste școlare din țară s-au bucurat în perioada interbelică de acest privilegiu. Am aminti „Revista literară” a Liceului „St. Sava”, „Foaia tinerimii” a Liceului „Matei Basarab” sau „Vlăstarul” a Liceului „Spru Harel”, unde, dealtfel, și-au făcut debutul strălucite nume ale literaturii și culturii românești.

Tirajul de 7000 de exemplare al „Revistei noastre”, semnificativ pentru forța ei de difuzare, întrece pe al altor reviste culturale locale și chiar centrale. De pildă „Amfiteatru” — publicație literară centrală a studenților — apare azi într-un tiraj de maximum 2000 de exemplare. Cererea pe piață a acestei reviste este și un rezultat al indis-

Locul
„Revistei
noastre”

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

contabilității ei calități de conținut. Fără a neglija aspectele didactice care îi justifică titulatura de publicație școlară, „Revista noastră” abordează cu seriozitate, competență și talent o serie de probleme literare și socio-culturale, menite să schițeze o monografie spirituală a tineretului vrincean și în același timp să plaseze cititorul în focarul actualității culturale românești.

Remarcabilele interviuri, laele unor personalități ale literaturii, artei și științei, aniversarea unor evenimente din calendarul cultural, care prilejuiesc strălucite numere omagiale, memorialistica unor scriitori și cercetători de valoare, locul acordat documentelor inedite, rod al unor asidue investigații, asigură revistei prestigiul, cititorii constanți și entuziaști, cronici todeauna laudative.

„Revista noastră” este și o originală și eficientă școală menită să luzește pe elevi, indiferent de profesunea, pe care aceștia o vor îmbrățișa, cu propensiuni culturale și cu instrumente rariștice de investigare a realității. Aceste splendide excursii înneșante ale redacției revistei în județ, sau în țară, promergătoare pregătirii viitorului număr, îmbogățesc sufletul elevilor, le formează ochiul critic și simțul reportericesc, îi familiarizează cu chinurile, dar și cu bucuriile notației literare.

Anchetele, testele, mesele rotunde inițiate de elevii-redactori în mijlocul colegilor lor alcătuiesc, de asemenea, admirabile prilejuri de educație intelectuală și cetățenească.

Se spune că „omul științate local”. Locul, de cinstă ocupat de „Revista noastră” este sfințit de munca, dăruirea și priceperea unuia din cei mai valoroși animatori culturali ai țării, care este profesorul Petruche Dima. So știe că de greu o să scoți astăzi o revistă școlară, câtă energie, perseverență, persuasiune se cheltuiesc pentru a o vedea ieșită de sub teacurile tipografiei. Și dacă Liceul „Unirea”, orașul Focșani, întreaga țară au bucuria de a se întâlni trimestrial cu „Revista noastră”, acest fapt îl datorăm și profesorului Dima, continuatorul unor iluștri înaintași ca profesorii D. Papadopol, V.V. Haneș, I.M. Rașcu. Petruche Dima a știut să-și galvanizeze colaboratorii, să atragă și să cointereseze spiritual conducerea școlii, locurile de învățământ, organele locale de partid care au sprijinit cu căldură „Revista noastră”, într-adevăr a „noastră”, atât a celor din spațiul vrincean, cât și a cititorilor ei fideli din toate colțurile țării.

Cu prilejul acestei emoționante aniversări, rog conducerea Liceului „Unirea”, redacția „Revistei noastre” și pe profesorul Petruche Dima să primească din partea presei școlare bucureștene, a mea personal și a redacției revistei „Speranțe” a Liceului „Gheorghe Lazăr” din București cele mai calde urări de prosperitate, de noi succese puse în serviciul aceleiași cauze nobile: formarea unui tineret cult, multilateral pregătit, cu adâncă și neștrămutată dragoste de țară și de valorile ei permanente.

În presa școlară românească

de prof. dr. Tudor OPRIS

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Poezia lui Victor Ion Popa

(Urmare din pag. 1475)

bordonată accentelor inferioare. Elementele constitutive ale alegoriei sînt metalice și personalizate cu o amprentă originală: „Doză păpuși de vînt (Se plîmbă pe spinarea unei rime negre / Intinse pe clin; se duc și vin și iar se duc și iar vin / De dimineată pînă seara / Se plîmbă și o tot răfesc / Pînă acoperă cu ea ogorul domnesc...” Muncile agricole sînt înălțate într-o panoramă sintetică, folosindu-se tehnica perspectivei, înclăt alegoric. În ansamblul ei, însă impresia unei epopei agitate concentrate. În care spațiu, timp, evenimente, oameni sînt reduși la scara micului univers al unui joc de păpuși. O poezie ca Stejarul, cu rădăcini folclorice, aminteste de Gorunul lui L. Blaga. Diferențele sînt însă vizibile, atît în planul semnificațiilor: iluzorii, în Blaga, vag etice, în Victor Ion Popa, cît și în acele ale realizării artistice. Poetul moldovean își apropie folclorul în aspectele lui decorative, prelevînd cîte un motiv, o rîdăniță, însă a le conțeri semnificații mai adînci.

Poezia erotică aduce unele accente biblice. Dragostea e o „plină cerească”, o energie purificatoare, care dă sens vieții (Povestea). Recuzita artistică se înalță din elemente ale universului rustic, alături de, frecvent, unor termeni sau imagini din scripturi. Cereul și infernal se înfruntă, în degustarea arcașului vin; dorurile îngemănate nădulesc să persiste veșnic „Peste candelă aprinsă / Alchulilor de veci” (Ostindă); pacea bîndă a iubirii trebuie îndurată ca „Bani vîdîrșiei sdrace / Pomenite în scripturi” (15 August 1931). O atemenea rustică, monocordă, în general, nu e lipsită, uneori, de forță sugestivă și se încredinșă, cu notele ei specifice, tradiției Goga. Nuanța biblică în Goga se integrează unui stil retoric, mesianic. La Victor Ion Popa, aceeași nuanță se înalță în unități sintactice restrîse, năpădind cadența unui ritual oficial în surdă, pentru că ei nu e poetul sentimentelor viguros și plener manifestate, ci arele ei nuanțelor. Poezia erotică a lui Victor Ion Popa închide în ea și o obie perceptibilă nuanță de sensibilitate a cetei ge-

neză trebuie căsută în specificitatea plastică a viziunii scriitorului. În Mi-ești drag, ochiul îi poposește în-selung asupra formelor iubitei (mîna cu degete „line”, coapsa „depline”, brațul „rotund și cald”, palma cu mușchi „lungi și subțiri” etc.), realizînd un mîz grațios, a căruia feminitate înclină. Sennatul se convertește aproape spontan în sentiment elevat. Frămîntarea dramatică, „chinul” erotic îi sînt străine poetului. Cînd, sporadic, apare, dramaticul erotic în aspectul anecdoticului colorat umoristic și cu vagi intenții moralizatoare (In-surătoare țirzia).

Elementele naturii animate sînt în-văduite în simpatie. Comportamentele bestiarium-ului domestic sînt raportate la viața omului, obținîndu-se efecte umoristice. Umanizarea înțele-lor necuvîntătoare îl alătură pe Victor Ion Popa unei tradiții ilustrată cu penetrantă intuiție de Emil Grigoreanu, din care descînd și G. Topircanu, Otilia Cuzimir, Grigoreanu își îndreaptă atenția spre o minuțioasă regie a detaliilor multor scene animaliere încubîndu-je semnificații etico-filozofice mai adînci (Gîndărețul, de exemplu); Topircanu este preocupat de similitudinile dintre regnuri, pe care, de cele mai multe ori, le tratează ironic (Duel); O. Cuzimir sentimentalizantă, ca și I. Al. Brătescu-Voinaști, însă în tonalități diferite. Victor Ion Popa surprinde convențe și simple gesturi cu simpatie camuflată, însă implicații grave sau melodramatice.

Imaginea de ansamblu a satului e patriarhal-idilic. Nota socială lipsește cu desăvîrșire. Conflictele — de atemenea, peste tot plutește o liniște cu „afuri” doar bînuite, ca în scenența grigoresciană Din automobil: „Trudit plugarul / Desface stergarul, / În virul degetelor de anafură, / În Un drob de mîmăligă și mînd / Vi-sînd în buruia de mîne / Nădăduind / Cu mîz multă pline... / Boli țepși / Din jug, / Intinși normane de sîpăid / Îngă / plug, / Rumeșă molcom / peste tăceri / Vi-sînd în păccerea ierbii de ieri”.

Preocupat de etnografie, în unită realizării Muzeului Satului, Victor Ion Popa cutreieță țara, prilej de inspirație pentru o adăvîrată tipologie

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

În veșturi a caselor românești (Casă opancă, Casă în săliște, Casă de noți), Casă cu tablă, Casă de pescar, Casă cu clane, Casă moldovenească). Aceste schițe — toate alcătuite din cîte o strofă (cântec sau sextină) — surprind, în majoritatea lor, trăsăturile caracteristice ale unor tipuri de case țărănești, adesea în stilul său specific plastic-umoristic, Casa moșnească, spre exemplu, e „Căciulă de oie (Cu lîă deasă de paio” ; Casa moldovenească „e-o cloșcă cu pui într-o coșară”.

Rostul omului rafine atenția poetului în mai multe poezii. Versuri interesante pe această temă se întîlnesc în Visează! Omul e puternic prin aspirațiile lui, prin năzuința continuă de a-și depăși perimetrul existenței date, prin ambiția binecuvîntată a autodepășirii. Dacă, practic, omul adesea nu-și poate realiza viziunile, ei se poate dovedi mai puternic decît veșnicie prin constanțarea și perseverența vîntului: „Tu vei aș primi săgețile vremii din șor, / Să străpungi inima morții — / Odihnește-ți și tu oboșitul glîd / Născut, dorind, visînd. / Visează! / N-ai săpează în inimă, ai vîntul: / Pe piept n-ai săle, ai vîntul: / N-ai coif, n-ai lance, n-ai armuri, n-ai cal, / Ai vîntul, vîntul, vîntul...” Ideea constituie și o profesie de credință, pe care Victor Ion Popa a slujit-o cu incandescență pasionată, pe întreaga traiectorie a existenței sale.

Motivul scurțării timpului, cu inexorabilitatea lui implicații, aduc în poezia lui V. I. Popa o notă elegiacă, cu rezonanțe mai grave, care distonează, întrucîtva, cu seninătatea juvenilă, umorului, din versurile de altă inspirație. Tonul elegiac, generat de conștiința peritabilității, nu se menține în coordonatele meditației, ale unei reflexivități acute, ci în acelea ale observației evidente și fenomenologice. Poetul constată încercușirea timpului, apoi a riscului și nădejzilor, a glîndului, mai tîrziu cu o undă de regret, apoi cu amărăciune și tristețe. Deteriorarea lirică contaminează treptat, și elanurile sufletului, Mîndrind senzația de ireparabil și gol de „cîmp pustiu”, de singurătate apăsătoare (Iarna, în lăsa evidențelor, nu panica sau desparerea caracterizează atitudinea „poetului”, ci resemnarea. Nașterea și moartea sînt porunci ale unei forțe nelămurite, prin care se perpetuează viața (Am înțeles). Poesia sfîrșitului treptat, a ireversibilității e de o seninătate emoționată la

Victor Ion Popa. Melancolia se naște și se consumă în surdine. Prin aceeași, lirica sa aduce ecouri din poezia Annei Noailles, din care e și tradus. Poeticele elegiace îndonabile, atît de autentică sensibilitate poetică a lui Victor Ion Popa, întînd în posteritate regretul neîmplinirii integrale ca poet. Nota elegiacă e vizibilă și în poeziile traduse, mai precis spus, poetul manifestă preferință pentru poezii în care existența apare doborîcătoare de miraje sau în care conștiința relativității strunește elanurile juvenile, determinînd o atitudine de resemnare filosofică față de dialecticul joc al vieții. De pildă, punctul de contact al sensibilității sale cu lirica lui Heine îl constituie defajarea umoristică față de alternanța contrastelor existenței. Din Pustîn preluarea poezia Carol viteii, în ansamblu, o metaforă a trajectoriei existenței omului. William Ernest Henley îl strage prin atitudinea stăpînită față de mutații pe care ireversibilitatea le provoacă în conștiință. Sensibilitatea romantică este punctul de legătură dintre poetul român și creația lirică a Contesei de Noailles, din care va tălmăci mai multe poezii, toate străbătute de o melancolie specifică, discret exteriorizată. Tălmăcirile din Contesa de Noailles sînt cu deosebire valoroase, prin pășirea tonului adecvat.

Aspectele specifice ale încredării poetice ale lui Victor Ion Popa — seninătate, umor discret, optimism echilibrat alternînd cu o melancolie ușoară — se manifestă într-o expresie particulară. Fără îndoială că, în forma ideată, versurile lui adună mai multe înțăriri, de la Eminescu și Coșbuc, în tenta semnificativă din unele poezii ale lui Goga și Ioni, pînă la tradiționalismul poeziei populare. Pe deasupra acestor influențe, poeziile sînt în relief și unele trăsături stilistice proprii, care s-au împlinit în incontestabile izbiri artistice, dacă scriitorul ar fi perseverat în preocupările poetice. Nota dominantă rămîne plasticitatea. Sentimentele capdă contur cu într-o veritabilă pînă. Cuvintele sînt parca desenate cu umbre cu tot, căpătînd densitate, culoare, relief. Așa se explică faptul că o poezie de notație succintă e totodată și evocatoare de atmosferă. Prin piețele izbutite, lirica lui Victor Ion Popa e în ton cu spiritul creațiilor sale plastice și cu sensibilitatea delicată din comedile sale de rezistență.

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Publicații culturale
și literare focșănene

de prof. Nicolae CRĂCIUN

Drept ca prima și singură încercare să realizăm în '91 în Vrancea, anulând vechea „revistă” a „Măsturei”, cum o numea Nicolae Iorga, un spațiu și actualitatea care prin talent și muncă, prin încrederea lui în noi, ne dăruie și puterea de a realiza și crea împreună lucruri, în creșterea și creșterea noastră, în creșterea și creșterea noastră, în creșterea și creșterea noastră.

În jurul scrierilor noastre începem, adesea un fragment din gândurile despre Vrancea ale profesorului universitar dr. doc. Constantin Ciopraga: „Spărit cu rezonanță de legendă, care a dat țării oameni exemplari și afirma țării, într-o dezvoltare armonioasă în toate domeniile, posibilități de care dispune, Rememorez cu plăcere momente dintr-o Vrancea mai familiară a propriei preocupări mele: Dialoguri, înfățișări la Focșani și în județ, manifestări culturale în pământurile sale a strămoșilor, la Lăzari, Ultraș, servanți la Trăpăloveni, Călugări și Săveja, Focșani, Revoluția noastră”, iulie 1979.

Împreună de realizat, permanent încă de la începutul paleozoiului superior. Târziu Vrancea a fost de-a lungul timpului înfățișată în vechea și noua noastră literatură și în studiile noastre apărute în diferite reviste.

În timpul celui, de unde au plecat D. Zamfir, arhitectul Maria, călugăreasa Antonia, inginerul Ștefan, etc. etc.

Petră Lăzari, Ștefan Ștefănescu și pe alții în paginile Revistei Populare-Democratice, Orad-Domnănești și C. Giurgiu, publicându-le pe ei în toate provinciile interesante în viața noastră.

Între-au început împreună de cînd, mai ales începând cu anulul al II-lea al revistei, pentru a se realiza alături de alții realizările. În viziunile noastre pe figura publicistică de pedagogie și de bună știință ca: „Călugărești pedagogici”, „Frământările dialectice”, „Școlii Puter”, pentru educarea elevilor — „Crisul”, „Școlii”, „Păpășirea”, „Revista noastră”, pentru literatură — revista „11”, privind dezbaterile problemelor sociale „Lupta pentru binele poporului” și altele care se referă la preocupările noastre, la problemele de cultură, de luptă națională: „Căminul”, „Curierul Puter”, „Măsturea” (1964), „Putna”, „Putna liberă”, „Tribuna liberă”, „Unirea”, „Viitorul Puter”, „Măsturea”, „Lăzari”.

Puterul nostru nostru, putem afirma că în prima etapă un loc distinct îl ocupă și „Anuarul Societății Literare — Gr. Alexandrescu” — a cărui de care s-a ocupat din Lăzari „Ultraș”. Spre deosebire de alte anuare ale vremii noastre, cel a cărui realizarea se vede interesant și actual, se realizează pentru de alături realizările literare, științifice și culturale ce se realizează prin activitatea noastră.

După prima etapă realizată, realizarea Societății se realizează la 7 noiembrie 1983.

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Sufletul grupării a fost profesorul I. M. Rașcu, scriitor și publicist, ajutat la început de profesorul Mihai Băntas, la rându-i publicist; apoi de profesoara Mariana Rădulescu.

Comunicările profesorilor și ale elevilor oferă de cele mai multe ori elemente de reflecție critică, sinteze originale date. Judecățile de valoare despre om și operă sînt bazate pe o informație vastă. Se disting lucrările lui I. M. Rașcu: „Poezia erotică a lui M. Eminescu” (anul I), „Cei doi Dumas”, „Viața și opera critică — beletristică ale lui M. Kogălniceanu” (anul II), „Un poet focșănean din epoca Unirii — D. Dăscălescu” (anul II), ale profesoarei Mariana Rădulescu „La Fontaine și fabula română” (anul II), „Far-sele și comedile de intrigă și de moravuri ale lui Molière”.

Anuarul pentru 1930—1931, sub cota valorică a celorlalte, este ultimul efort pentru menținerea publicației.

Societatea literară s-a desființat în 1948 odată cu plecarea ultimului președinte, prof. Ion Diaconu.

„Curierul Putnei” (1918—1919), ziar independent al Ligii Poporului, reține insistență.

Conducerea a aparținut lui D. Zamfirescu, care după sfîrșitul carierei diplomatice, se retrage la proprietatea sa de la Făraoanele (Vrancea). În paginile ziarului au apărut articole de reușită proză românească. Impresionează verva pamfletului, viçoarea metaforei, armonia formei în „Midiocrii”, „Obrazurile patriei mele” (anul I, nr. 15). „Sunetul liric străbate în întregime textul din „Eroii Putnei” (anul I, nr. 4), „Diviza a 6-a” (anul I, nr. 25).

Cultul eroilor, al eroului român, al celui putnean, apare ca un legământ pentru sufletul său. În sirul celor 28 de numere ale ziarului, D. Zamfirescu își inaugurează colaborarea, în decembrie 1918 cu un articol despre eroismul local și își termină contribuția cu o altă îmbrățișare caldă a vitejiei soldatului putnean.

Începînd cu nr. 15, ziarul are și o cronică literară. Se poate citi, de exemplu, articolul lui Ibrăileanu despre volumul „Ape adînci” al scriitoarei H. P. Bengescu, pe atunci focșăneancă.

În 1924, apare „Frământări”, revista corpului didactic din județul Putna. De la al II-lea număr, periodicele s-a intitulat „Frământări didactice”. Se întindec articole sub semnături consacrate: S. Mehedint, Ion Diaconu, C. Giurescu. Se remarcă, de asemenea, colaborarea scriitorului vrancean Ion Ciocirlan (fragmente din „Ursitul” (nr. 3)), din romanul „Tainele munților” (nr. 13—14).

În anul următor, 1925, apare ca publicație lunară „Căminul”. Credem că revista se alina valoros preocupărilor spirituale din epocă. În articolul-program „Ce vrem” se subliniază mistuna periodicele, educarea pentru marea masă a poporului, lăsat fără cultură, necivilizat. Se dorea o revistă de învățătură a „Binelui și frumuseții” împăcate cu „utilul și nevoile vieții”. Printre colaboratori: Virgiliu Arbore cu „Vrancea-istorică” (nr. 10, 11, 12), prof. Gh. Dumitru — „Din ale Vrancei”, „Documente vrancee”, Ion Diaconu — „Ceva despre etimologia numelui Vrancea” și „Variante ale „Mioritei”” (nr. 1, 10 și 12). Revista are o ținută grafică îngrijită și o compartimentare interesantă. „Seriuri originale”, „Note și însemnări”, „Re-

vista revistelor”, „Legile vieții — sănătoase”, „Noutățile librăriei” sînt rubricile mai importante.

În jurul anului 1930, cîțiva profesori tineri ajung la ideea că în Focșani sînt condiții pentru apariția unei reviste moderne, care să grupeze cercetători cu oarecare experiență în diferite ramuri ale științei. Cercetările urmau să se efectueze pe teritoriul vrancean și rîmnicean situat de o parte și de alta a Milcovului. Cu un cuvînt introductiv „O societate pentru tineri”, semnat Soveja, pseudonimul literar al profesorului Simion Mehedint, noua publicație putneană, „Milcovia”, a apărut în public. Ideea de la care se pleca era un răspuns la întrebarea dacă e posibilă o activitate culturală de seamă într-un colț de provincie.

Răspunsul era pozitiv. „Teritoriul Milcoviei, scria autorul, are caracteristici aparte ale stilului naturalist, etnografic și istoric”. Considerăm că publicația, atît cît a putut trăi, și-a adus o contribuție importantă nu numai pentru cercetările locale, ci și pentru lămurirea unor probleme privind părți mai întinse din pămîntul și din viața poporului nostru. Comunicările lui Simion Mehedint, N. Rădulescu, G. Tăulescu privesc, de multe ori, geografia și istoria patriei.

Prin truda și mai ales cu cheltuielile învățătorului focșănean Petre Ioniș, a apărut timp de patru ani revista „Ghiocul”, publicație lunară (pentru copii). Fiecare număr s-a constituit din două părți: una pentru compunerile libere ale elevilor de curs primar și o a doua cu povești, glume, ghicitori.

Revista urmarea, după mărturisirea redactorului, să înlesnească cunoașterea și înfrățirea copiilor între ei.

O situație aparte o prezintă revista „13”, periodicele lunar de literatură și cronică, al cărui prim număr a apărut la 1 martie 1934.

Era una din bunele reviste de provincie, sprijinită și apreciată de mari personalități printre care: Mircea Eliade, Z. Stancu, Perpessiciu. Într-un articol semnat de Pavel Nedelcu, unul din fondatorii revistei, se afirma: „13” își va păstra linia de conduită trasată indiferent de greutățile ce-i vor ieși în cale, formînd aici în orașul Unirii o piatră unghiulară greu de înlăturat. Vom spune răspicat cuvîntul adevărului și sincerității care trebuie să stea la baza oricărei acțiuni culturale românești”. Conduita rămîne în adevăr nemodificată pînă la ultimul număr. Publicația cuprinde multe pagini cu creații originale. Constantin Apostol — fragmente din „Răsturnări” (anul II, nr. 4), „Zig-Zag” (nr. 3), poezii de revoltă socială sub semnătura lui A. Călinescu și Pavel Nedelcu. Reține atenția rubricile: „Bloc notes”, „Revista revistelor”, etc. În „Bloc notes”, spre exemplu, din nr. 1, se menționa: „G. Bogza a fost arestat. Poarta închisorii Văcărești s-a deschis prin răutatea oamenilor să fure libertatea înarului modernist. Faptul ne-a întristat și ne-a înlestat pumnii. Noi de aici strîngem voiculesc mîna care scrie”. Sînt analizate noile apariții editoriale (eronică la volumul „Jîmîi sub săbil”, de E. Jebeleanu (nr. 5, 1934), la romanul „Ioana”, de Anton Holban (nr. 10, 1934). Se anunță favorabil volumul de versuri „Zenit” al lui V.

(Continuare în pag. 1493)

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

POEȚI VRÎNCENI DIN PERIOADA INTERBELICĂ

de Ion Larion POSTOLACHE

testu concetățeni.

Încă de la început, vreau să vă cer scuze, dacă pe parcursul celor câteva cuvinte pe care vreau să vi le spun mă va învăda un val de emoție, breșcă, dară îmi voi aduce aminte că în armă cu mai bine de cincizeci de ani, adică în acei încrețosai septembrie 1928, un copil, proaspăt diplomist al Școlii primare din Râșnoara, intra, într-o uniformă nouă, pe poarta Liceului „Unirea”.

În sala de festivități în care ne aflăm acum, pe vremea aceluia laborator de fizico-chimice, parcă mai aud răsunând și acum glasul profesorilor Vasile Bălănescu sau Alexandru Ispăș.

Așa că scuzele să-mi fie și tremurul vocii care din timp în timp va pune piedici cuvintelor mele și plauza aburindă care îmi va încrețosi privirea.

Aș vrea, ca pe parcursul celor câteva minute cîi va dura cuvîntul meu, să proiectez în fața domnilor voastre, tinerii mei ascultători, un film scump mie, un film despre condițiile vrînceni care și-au ars sub lumina palidă a lămpii orele lor tirzii de noapte, dăntelind slove pe cîmpul unor pagini albe. Despre acei condiții care înveștă unele momente luminoase ale Vrancei noastre și care și-au dăruit vremelnica lor viață unor noștri moștenitori.

Am publicat în paginile revistei pe care o sărbătorim astăzi, în câteva toleteoane, amintiri despre scriitorii pe care i-am cunoscut, scriitorii cu care am fost prieten, încercînd să fac prin slovă, portretele unor oameni și peisajul unei epoci prin care am trecut și eu.

Poate că aceste amintiri pe care le-am publicat în paginile „Revistei noastre” nu s-ar fi scris niciodată, dacă n-ar fi fost profesorul Petruche Dima, harnicul și entuziastul conducător al revistei, care m-a îndemnat să le aștern pe hîrtie, în urma unei întâmplări pe care i-am povestit-o la București, în împlinire pe care, cu îngăduința domnilor voastre, am să v-o spun :

Era, ajadar, în luna lui august a anului 1951. Accelozatul care pleca din Gara de Nord către miezul nopții urma să ajungă la Focșani în primele ore ale dimineții. Pe atunci, într-o căsuță girbovă de pe strada Ion Neculce îmi mai trăiau părinții, iar eu cînd prindeam câteva zile libere mă repezeam la Focșani să-i văd și să mai văd orașul care îmi era atît de drag pe vremea aceea.

Eu, pe atunci, adusesem cu mine din război obiceiul fumatului, așa că după ce am trecut de Buzău am ieșit pe culoar să aprind o țigară. La o teraștră alăturată, scrutînd întineric și depărtările, eu om, călător de noapte ca și mine, veghea și el la cumpăna orelor tirzii.

Cînd mi-am scăpărat bricheta, omul de la geam mi-a cerut voie să-și aprindă și el țigara.

Și așa cum se întâmplă de obicei între călători, s-a înfiripat un cîmpeț de vorbă :

— Mergeți departe ? m-a întrebat el.

— Pînă la Focșani, am răspuns.

— Tot la Focșani merg și eu. Sînteți focșănean ?

— Focșănean, dar locuiesc în București dinainte de război.

În timpul acestei treburii își suna necurmat peste cîmpurile înnoptate străbătute lui de hîrările călătoare.

— Și cu ce vă ocupați la București ? mă întrebă iarăși vecinul meu de drum.

— Sînt funcționar, i-am răspuns eu. Proiectant într-un institut.

— Eu sînt scriitor, îmi răspunde el cu legitimă mîndrie. Și se prezintă răspicat : „Scriitorul X”.

Mi-am mormăit și eu nemele, cu acea umiliață care nu-ți îngăduie să-ți

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

spui prea tare, fiindcă nu ai reușit să așezi lângă el nici un fel de blazon auzit, așa cum avea concelășeanul meu.

O, Doamne, câtă depărtare de la modesta mea profesie de proiectant până la nobila lui înfelețnicire de scriitor!

— Și ce scrieți, dacă nu vă supărați? — am îndrăznit să-l iscodesc eu.
Proză? Versuri?

— Proză.

— Și unde publicați?

— Deocamdată n-am publicat nicăieri. Am scris două nuvele care i-au plăcut foarte mult tovarășului Zaharia Stancu care mi-a spus să mai scriu și cînd oi avea de un volum să mă duc cu manuscrisul la o editură.

Eu m-am bucurat din toată inima gîndindu-mă că încă un tînăr din o-

rașul meu ridica pe umeri crucea grea a cuvintelor meșteșugite. Poate că i-aș fi mărturisit că și eu... cîndva... demult... la vîrsta lui...

Poate că i-aș fi mărturisit că și eu am prin sertare sute de file îngălbenite, că printre proiecte și planuri de instalații se mai rătăcesc cîte un vers, cîte o rimă. Poate că i-aș fi mărturisit, cine știe cîte, dacă omul de alături n-ar fi adăugat cuprins de o mîndrie de general de operetă:

— Știi, eu sînt primul scriitor pe care l-a dat orașul Focșani.

Am zîmbit. Bietul copil!

Apoi, cu sîntă ipocrizie l-am admirat, l-am lăudat, l-am spus de cîteva ori „maestre” și, Dumnezeuule, câtă bucurie i se citea pe chipul iluminat de sîntul har al mirajului literar.

Dar după o bucată de timp, cînd trenul trecuse de Rimnic, am căzut pe gînduri și mai apoi l-am spus:

— Dragă maestre, te rog să mă ierți, eu nu prea mă pricep la literatură, dar mi-am adus aminte de un oarecare scriitor Dullin Zamfirescu. Nu cumva era și el focșănean?

— N-am auzit. Se poate. Dar ce a scris?

— Păi, ce... să scrie? Poezii, nuvele și o serie de cinci romane. O serie care alcătuia așa-cunoscutul ciclu al Comăneștenilor: *Viata la țară*, *Tânase Ștefiu în război*, *Indreptări* și *Anna sau Ceea ce nu se poate*. A fost în diplomatie, a făcut ziaristică; în orice caz a fost un mare scriitor.

— A fost burghez, da?

— Burghez, șoptesc eu, vinovat.

— De ăștia nu discutăm, dădu el sentința.

— Dar au mai fost parcă și alții... George Orleanu, Ollănescu-Ascanio, Ion Ciocîrlan, Constantin Apostol care a semnat la început *Apostol Fulga*,

(Continuare în pag. 1527)

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

DULIU ZAMFIRESCU —

Scrisori inedite către fiul său,
Alexandru D. Zamfirescu

de dr. Al. SANDULESCU

Pregătirea de mai multă vreme a ediției de corespondență, cit se poate completă, a lui D. Zamfirescu, m-a făcut să descopăr atât în bibliotecă, cât și în arhiva familiei, noi și noi epistole trimise de autor. **Vieții la țară.** Unele sînt adresate confratilor, altele, oamenilor politici ai zilei. În sfîrșit, altele, cele mai multe (inedite), fiului său, Al. D. Zamfirescu (1892-1971). Noutatea acestor texte față de cele indeobște cunoscute stă în accentuarea portretului din ultimii ani de viață al scriitorului, ani petrecuți mai mult pe drumurile dintre București și Galați, unde era sediul Comisiei Europene a Dunării pe care o prezida, Focșanii natali, cu vîlle de la Faraone și Vîrtescui, și, în timpul războiului, pe drumurile pribegiei, la Iași și la Odessa. Un D. Zamfirescu în preajma vârstei de 60 de ani, „pater familias”, îngrijindu-se de rosturile alor săi, angajîndu-se în activitatea politică, spre a-și adînci parcă și mai mult dezamăgirea, dezgustul de viața publică, — lată o imagine mai mult dedusă decît știută nemijlocit. Proprietarul de vii se preocupă de treburile sale de vilcultur și de conacul de la Faraone, devastat de ocupații germani, omul de lume pierde sume considerabile la jocul de cărți, orgoliosul nu încetează a se bate în duel. Sînt aceste simple date biografice și, într-un fel, și pitorești. Dar dincolo de ele, punîndu-le în umbră, sînt acelea care ne vorbesc despre scriitor și iubitorul de frumos, despre spiritul său cavaleresc și însuflețirea patriotică. Fiul, Alexandru D. Zamfirescu, se găsea mobilizat în toamna lui 1916 pe frontul din Transilvania. Tatăl, care nutrea visul unității nați-

onale, cel puțin din vremea cînd scria romanul **Indreptări**, îl îndeamnă să se avînte cu bărbăție în luptă: „trebuie să mergi să te bați”; și, totodată, să-și țină un jurnal de campanie, știind ce materie prețioasă ar conține acesta pentru o viitoare carte, **Conștiința literară** e a romancierului, ajuns acum la vîrsta care nu-i mai îngăduie să fie la fața locului, în calitate de combatant, așa cum ar dori-o. Omul e obosit, bîntuit de neliniști, căutînd singurătatea, calmul peisajului de la Faraone, „cu vederea întinsă pînă la Dunăre, cînd se profilează pe orizont conturul muntilor de la Măcin”. Și, instinctiv, redevine poetul, mai nostalgic și parcă mai profund ca altădată: „A aștepta ceva care nu vine este o formă nouă a acestei triste fericiri”. Poetul, care-și pregătea acum ultimul său volum de versuri, **Pe Marea Neagră**, rod al unei iubiri tirzî și dramatice și care nu înceta a rămîne credincios artei în general și scrisului, chiar dacă recunoaște că talentul i se vîlănuise. În acești ani, își începe memoriile, mai exact, portretele consacrate lui Carol I și unor oameni politici ca D.A. Sturdza, P.P. Carp, Al. Marghiloman, publicate de noi cu alt prilej, și în care se vede condeii unul înzestrat moralist, căruiu însă îi plăcea să se supraliciteze, comparîndu-se cu celebrul Saint-Simon.

Autorul **Vieții la țară** se găsea într-o nouă etapă a creației sale, din păcate, prea repede încheiată. Compensația ne-o oferă vasta și extrem de interesanta lui corespondență, operă care, în posteritate, se alătură celei propriu-zis literare.

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE“

26 august 1914
Faraonice

Dragă Alex,

Am venit astăzi de la Galați și Sulina pentru o zi și îți trimț un covinț bun, împreună cu Iddă) și cu toată lumea de la Faraonice. Scrisoarea și poeziile le păstrează pe inimă. Notează-ți impresiile și faptele zilnice.

Să știi că ne gândim cu toții la tine și oriunde vei fi, te însoțește dorul nostru. Dorește neapărat să-mi trimiți o fotografie din cel dintii oraș unde vei găsi un fotograf.

Te sărut
al tău
Papa

[ormează câteva rânduri scrise de Iddă]

Adresa :

D-lui Sub Locot. Alex. Duiliu Zamfirescu
Corpul III Armată — Divizia VI — Brigada VI — artilerie
(Din arhiva familiei Al. Duiliu Zamfirescu)

Focșani, 11/30 septembrie 1914

Dragă Alex, Papa îți trimite toate dragostele din valea Dendrăi, cu noroc și fericire. Am citit cele ce scrii Elenei). Te-am rugat și repet să îți un jurnal de cele ce vezi.

Lascar) își pierduse bagajul ; după mare zdruncin, s-a găsit. Tanonică va intra probabil la cavalerie și va merge la Tîrgoviște.

Nei am pus la călea, însă nu avem lucrători.

Toată săptămîna viitoare voi fi la Sulina, de la 15—25 sept. [embrie]

Te sărută cu toată dragostea al tău Papa

Correspondență militară

Adresa :

D-lui Alexandru Duiliu Zamfirescu
Corpul III Armată — Divizia VI — Brigada VI — Artilerie
Grupul de operații

(Din arhiva familiei Al. Duiliu Zamfirescu).

Odessa, 11/24 Iulie 1917

Dragă Alex,

(Fragmente)

În ceea ce privește trecerea ta pe front, ți-am răspuns prin curierul Dl. Leautey. Repet aici, că sînt de acord cu modul tău de a acționa, anume, că poți continua să-ți faci datoria pe lângă G[eneralul] W[altonianu] pînă în clipa în care armata română va porni la atac ; atunci trebuie să mergi să te bați. Adaos pentru a o suta oară că dorința mea cea mai fierbinte ar fi să te pot însoți ! din nefericire, nu pot urca pe mal și nu mai suport oboseala. Afară de toate aceste incapacități, este mai folositor pentru tine și pentru frate-tău, să-mi continui viața aici, de unde pot să vă aduc servicii în lumea realităților rele. Bietul suflet s-a refugiat în inaccesibil și de acolo, tremură de speranță și de neliniște.

Și caietele N... Știu că adesea ai multe de făcut ; dar, de asemenea, că uneori ești liber. Nu neglija această datorie. Tu te afli în primele loji spre a vedea. Peste cîțiva ani, nițele de azi vor avea o importanță deosebită. Prin urmare, cunoașteră un calet campaniei în Transilvania și retroagerii și un alt calet notelor zilnice.

Și planul ! N-aa vrea să dau impresia că te moralizez ; dar te asigur că as dori să-mi reincep viața consacrand-o în întregime frumosului, curățeniei morale, bucuriei inimii de a mă simți fără pată. Sînt foarte puține exemplare umane, demne să cînte Beethoven.

În ce mă privește — ca un serviciu contra serviciu — și eu scriu. Dar vina mea sentimentală a secat sau, cel puțin, e sufocată de neliniște ; și atunci, am reușit a-zumita portrete de oameni politici și portrete literare cu o putere de a dispregui, la care nici Salis-Simon) învovă n-a ajuns.

La revedere, scumpul meu fra, și să poți încheia o operă așa de bine pornită — aceea a unui om complet.

Tatăl tău este te iubesc,

D. Z.

(Din Arhiva familiei Al. Duiliu Zamfirescu).

Iasi, 27 Iulie 1918

Dragă Alexandru,

Astăzi e vineri, îmi spunca că urma să plec la Focșani sîmbăta teută. Ți-am telegrafiat, rugîndu-te să mă informezi peintrînt despre situația de acolo. Nici un răspuns. În fiecare zi trec pe la minister să caut scrisoarea, și în fiecare zi mă întorc plouat. E deci conspirația tăcerii !

Lascar) telegrafiază din Focșani, în neamțește. Se întimpla probabil înainte de venirea ta acolo.

Fritz) a stat două zile la Iasi, trimis în misiune de către primărie ; a plecat la Crașna, cu intenția de a se reîntoarce la Iasi. Nu s-a întors.

Mîine plec la Piatra-Neamț, ca să schimb aerul și să-ți fac o vizită generalului. Gripa nu-mi dă pace. Săptămîna viitoare probabil voi pleca la Galați, numai ca să scap de singurătate.

(Continuare în pag. 1486)

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

DUILIU ZAMFIRESCU — Scrisori inedite
către fiul său, Alexandru Duiliu Zamfirescu

(Urmare din pag. 1483)

Te-am rugat să cauți un tipograf și nu un editor al poeziilor mele.⁷ Când ti vei găsi, am s-o însărcinez pe Corina, să migălească la această strălucire irtala, cu frumoasa ei scriere rotundă, pentru versurile rău copiate. E o blasă poate îndepărtată, a țărmurilor oceanului, cum zice Faust :

Departa, departa, departa
Pe valurile unui vast ocean*)

Tatăl tău.

*) In original, in Italiană.
B.C.S. Ms. 13918

Iassy, ce samedî, 29 sept[embrie] 1918

Dragă Alex,

Di. F. mi-a remis scrisoarea ta și a Luciei⁸, cu data de 2 oct[ombrie] marți, și scrisoarea lui Lascăr din 30 septembrie stîi nouă, adică ceva mai veche.

Pentru a începe cu damela, — nu pot să-ți spun cîtă plăcere îmi face de a ști că Lucie, Corinne și Puiu sunt la Faraone (cer lertare lui Puiu pentru această clasificare). Îmi pare rău, numai, că nu mai sunt calii și trăsurile din vremea cea bună, și sunt foarte preocupat de aveți sau nu tot ce vă trebuie, rufărie, servicii de masă etc. și mai cu seamă alozi.

Nu știu dacă ai apucat zile frumoase, pe terasă, cu vedere intimă pînă la Dunăre, cînd se profilează pe orizont conturul muntșilor de la Mîcin. Această poezie a lucrurilor s-ar fi îmbogățit, pentru mine, dacă s-ar fi acolo, cu poezia de a vedea pe norii-meș pe melcagurile noastre, tîmără, frumoasă, împodobită cu toate darurile sufletului, așa cum doream să fie înaltele de a o cunoaște.

Te rog să-mi scrii dacă plădura cea mare din fundul viei a fost tăiată sau numai brăcută, precum și pădurea din fața porților numită găle. De asemenea, te mai rog să-mi spui în detaliu cum merge culesul, care varietăți sunt mai bune și mai productive etc. etc. Să-mi scrie cineva care nu e prea ocupat.

Evenimentele se precipită și poate în curînd să fim liberi. Dacă armata de ocupație va pleca, e probabil că ne rămîne tot vinul. Plecarea armatei străine nu poate să influențeze în rău prețul vinului, deoarece în Moldova nu e armată de ocupație, iar prețurile sînt între 50 și 70 lei decalitrul, cu toată enorma cantitate de struguri din Basarabia, care a fost pompată în Ucraina.

Doresc să știu unde ai adăpostit vinul de la Vîrteșcol.

Idda îmi scrie că Lenguc, [ceanu] și-a telegrafiat să vinzi partea disponibilă a vinului său. Ai vîndut-o ?

În chestia calului, — mă voi confirma dorințelor ce exprimi. Cu toate acestea trebuie să te faci atenți asupra exageratei importante ce dai unui dăbitoc, pentru care ești gata să te strici cu unchiu-tău și cu toată lumea. Acum, cînd am vîruri greutățile cite sunt pentru a tine un cal, pricep pentru ce colonelul s-a desfăcut de el. Lășind la o parte discuțiile și drumurile pînă la Jdan, și oprindu-ne numai la socoteală (kilogr. de ovăz à 3 lei, iar de fîn 1,50) nu cred că se poate împinge sentimentul moral pînă la aberație. Căci, să ne înțelegem : e proa frumos să vrei să păstrezi pe Micu pînă la adînc bătrînețe. Partea frumoasă e pur subiectivă, — căci Micu e cu totul indiferent la discuția noastră și mult mai sensibil la o traletă cu ovăz. Ce vei face cu el la iarnă ? Chiar dacă vor pleca nemții, va rămînea sărăcia și lipsa de furaj. Eu cred că te înșeli cînd afirmi că Dîdea⁹ sau colonelul Vasiliu¹⁰ vor primi calul. Alci, ofițeri care n-au moștele lor, sînt exasperați. Desămintori, Lamotescu li va vorbi.

Intru-chi privește pe colonel, se rog să-i scrii numai decît și să-i faci scuze, dacă i-ai spus lucruri urte. El se uită la tine ca la un fiu al lui.

Ti-am răspuns prin Di. F. că am primit 2 000 lei ce mi-ai trimis prin curier.

Văd că cei 25 000 lei sînt pe sfîrșite. Ce pot să fac ? Ti-am spus că nu mai joc și nu mai las bani din bănci, — și vreau să mă țin de cuvînt. Pentru partea întâia, esse lucrul definitiv ; pentru partea a 2-a, răspunde-mi repede, ca să văd ce fac.

Nu uita să mă informezi asupra prețurilor vinului.

Scriu lui Lascăr a parte și vă scriu pe toți cu dragoste

Ton
Papă

Cum merge Măricea¹¹ și Zoe¹² cu culesul ?
Di. F. se înioaree la țaxi marți. Prin urmare răspunde imediat.
B.C.S. Ms. 14169

Focșani 13/26 aprilie, 1918

Dragă Alex,

Profit de plecarea D-lui Constantinescu (un necunoscut pentru mine, dar cunoscut de către Fritz) ca să-ți trimit scrisorile de schimb ceruse, pîrșind ritul meu, dintre care una de 30 franci, valabilă pentru 10 000, și cealaltă de 5 franci, valabilă pentru 5 000.

De marțea trecută, vă aștept la Faraone. Am petrecut ore în șir privind soseaua Focșanilor, în speranța că voi vedea trăsura voastră ivindu-se la orizont. În sfîrșit, astăzi, sîmbătă, am înțeles că nu mai veniți. A aștepta ceva care nu vine este o formă nouă a acestei triste feliicități.

Întors la Focșani am găsit telegramele.

(Continuare în pag. 1509)

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

DUILIU ZAMFIRESCU — inedit

de Alexandru RAICU

La Arhivele Statului din București, am descoperit, în 1979, printre altele, un extrem de prețios fond de manuscrise „Duiliu Zamfirescu”. Sînt 52 de file, între care un caiet ce include și diferite acte de stare civilă, în legătură cu căsătoria scriitorului cu Enrichetta Allievi, inclusiv actul dotal.

În cele de mai jos (am făgăduit, de mai multă vreme, lui Petruche Dima că voi încredința „Revistei noastre” aceste documente inedite), voi reda mai întîi un Act de expertiză: „Subsemnatul Emanoil Paschêra, inginer hotarnic, numit expert prin Jurnalul on. Trib. R. Sărat nr. 222 din 9 Ianuarie 1902, spre a evalua viaa situată în județul R. Sărat, comuna Virteșcof, proprietatea d-lui Lascăr Zamfirescu, — după depunerea jurămintului cerut de lege, m-am transportat la fața locului și am constatat: 1. Viaa d-lui Lascăr Zamfirescu situată în comuna Virteșcof, plasa Marginea de Jos și Oroșin, județul R. Sărat, se învecinește la nord și vest cu o scursătură de apă a[ă] cărei mal drept e șosea comunală ce desparte această proprietate de celelalte proprietăți, la sud se învecinește cu viaa d-lui Costică P. Stănescu, avînd ca hotar un haț bine păstrat și la est cu viaa d-ilor Themistocle și Iancu Tzironi, avînd ca hotar o împrejmuire. 2. Viaa aceasta, în limitele susmenționate, după cum se vede și din planul anexat la acest act, are o suprafață de 5 ha, 67 ar, 57 centilari și are următoarele îmbunătățiri: a) o clădire (casă) nouă, menită pentru locuința proprietarului (pe plan litera A) lungă de 16,50 m, lată de 13 m, pe un soclu de piatră de 1 m, cu lumina între pardoseală și plaion de 3,40 m, cuprinzînd: o verandă lungă de 16,50 m, lată de 1,50 m, cu un salon de 5,80 m pe 7,50 m, 4 odăi de cite 4,50 m pe 3,60 m, o sufragerie de 3,50 m pe 5,80 m, o cameră de 1,80 m pe 3,60 m și un coridor de 1,20 m pe 3,50 m, o bucătărie de 3,10 m pe 3,50 m, o comoditate și un beci de 4,50 m pe 3,60 m; b) o clădire (casă veche pentru locuința administratorului, acoperită cu chirpici lungă de 9,50 m, lată de 7 m; c) o clădire numai pentru locuința slugilor; d) un șopron de lemn. 3. La viaa atinsă de floxeră s-a început de doi ani a se planta viță amorică.”

Valoarea acestei vii, total 43 471,65 lei.

Venitul anual al acestei vii era fixat înainte de floxeră între 8 000—14 000 lei”.

La fila 28 a fondului de manuscrise există un alt act: „Noi, grefierul Tribunalului district. R. Sărat, văzînd cererea făcută de d. Duiliu Zamfirescu

(Continuare în pag. 1488)

Duiliu Zamfirescu și Lazăr Zamfirescu, tatăl scriitorului, în via de la Virteșcof, prin 1908—1909. (Fotografie inedită).

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

DUILIU ZAMFIRESCU — inedit

(Urmare din pag. 1487)

prin petiția înregistrată la nr. 71 din 1902, — observînd registrele respective la numele Lascăr Zamfirescu, — certificăm: că asupra vieii situată în comuna Virteșcol, acest județ, proprietate a domnului Lascăr Zamfirescu, nu există nici o sarcină ipototecară. Pentru care s-a dat prezentul certificat, azi, 2 iunie 1902, greșier G. Băncilă” (urmează ștampila).

Dosarul cercetat de mine cuprinde și un act tradus din limba italiană, pe care, de asemenea, îl încredințez „Revistei noastre”: „Roma, Direcțiunea statistică și stării civile. Extract din registrul de căsătorii pe anul 1890. Partea I nr. 139. Anul una mie opt sute nouăzeci, în zece martie, ora trei p.m., în casa comunala din Roma și într-o sală deschisă publicului, înaintea mea Luigi Simonetti, consilier comunal delegat la data de 3 decembrie 1888, ofițer al stării civile, îmbrăcat în uniforma oficială, s-au înfățișat persoanele:

Duiliu Zamfirescu, diplomat, de 31 de ani, născut în orașul Focșani, România, domiciliat în prezent în Roma, fiul lui Lascăr, domiciliat în Focșani, și al Sultanei, domiciliată în Focșani — și

Enrichetta Allievi, proprietară, de 35 de ani, născută în Bruxelles, domiciliată în Roma, fiica lui Antonio Allievi și a defunctei Francisca, născută Bonacini, care ne-au cerut să-i unesc prin căsătorie.

În acest scop, ne-au prezentat documentele descrise mai jos. Din enumerarea acestora ca și a altora prezentate deja odată cu cererea de publicații, documente pe care le trec prevăzute cu viza mea în volumul anexelor acestui registru, rezultînd pentru mine că nimic nu se opune la celebrarea căsătoriei lor, am dat citire articolelor 130, 131 și 132 din Codul Civil, iar pe urmă am întrebat pe viitorul soț dacă vrea să ia de soție pe aici prezenta Enrichetta Allievi — și pe aceasta din urmă dacă vrea să ia de bărbat pe aici prezentul Duiliu Zamfirescu; și deoarece fiecare mi-a răspuns afirmativ, în auzul și al martorilor, am pronunțat în numele legii că susemiții sînt uniți prin căsătorie. La acest act au fost prezenți Fabrizio Colonna de 42 de ani, proprietar, și Alexandru Constantin di Ragino de 69 de ani, ambii domiciliați în Roma.

Documentul prezentat a fost certificat de publicațiile făcute în Roma la 16 și 22 februarie trecut.

Prezentul act a fost semnat după citire de Duiliu Zamfirescu, Enrichetta Allievi, Fabrizio Colonna, A. C. Ragino.

Ofițerul stării civile — L. Simonetti

Prezenta copie e conformă cu originalul.

Roma, 7 mai 1922. Funcționar Simonetti”. Ștampila Ministerului Afacerilor Externe al României, 8 decembrie 1922.

P.S. Duiliu Zamfirescu era pe atunci secretar la Legația Română din Roma.

Iată și trei cugetări — nelindolite inedit — incluse la sfîrșitul fondului respectiv de manuscrise:

„Eroismul aplicat la faptele zilnice ale vieții este o infirmitate a naturilor alese.

A disprețui din fundul inimii și în tăcere este ultima armă a oamenilor sfoși și aceea care, cînd e descoperită, face mai mult rău disprețuitorilor.

Dacă te simți fericit, nu te gîndi la aceasta.

Duiliu Zamfirescu

Roma, 1903*

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Un strălucit reprezentant al școlii Densusianu: ION DIACONU

de conf. univ. dr. Octav PĂUN

Nu vom face acum o prezentare integrală a activității folcloristice a lui Ion Diaconu deoarece, în bună măsură, datele importante despre contribuția cercetătorului vrâncean la dezvoltarea folcloristicii, etnologiei și, esențial, a antropologiei contemporane sînt cuprinse în lucrări de referință: Istoria folcloristicii românești de Ov. Băleu, Dicționarul folcloristilor de Iordan Dolcu și Sabina Stroescu, Folclorul de iarnă, ziorile și poezia păstoraască de Octavian Bubociu și într-un articol publicat în revista *Dv.* acum un deceniu de slavistul și folcloristul I. C. Chișimiu — Ion Diaconu, folclorist (*Revista noastră*, 1972, nr. 4-5, p. 73 și urm.).

Cercetările lui Ion Diaconu asupra Ținutului Vrancei și a zonelor etnololclorice limitate, Rîmnicul-Sărat, Coahlău și zonele ardelenice, considerate „printre cele mai importante din întreaga istorie a folcloristicii româ-

nești” comparabile cu monografia consacrată Maramureșului de Tacho Papahagi și cu monografiile realizate în cadrul școlii sociologice de la București de sub conducerea lui D. Gusti, au fost preluate la adevărata lor valoare de Ovid Densusianu, al cărui discipol a fost, de N. Iorga, D. Caracostea, P. Caraman, Th. Capidan, care au relevat finiza științifică exemplară a colecțiilor, iar Academia Română îi acordă lui I. Diaconu, în 1936, premiul „I. Heliade Rădulescu”, pentru *Folclor din Rîmnicul-Sărat* (v. II).

Deși i se recunoșc unele merite de către Gh. Vrăbîie (v. *Folcloristica română*), totuși activitatea sa e prezentată succint și unilateral, un remarcabil cercetător al terenului, „înarmat cu o bună metodă filologică, deprinsă „la școala profesorului Ovid Densusianu”, dar îi lipsește sistemul:

(Cont. în pag. 1490)

De la stînga la dreapta: Florin Popescu, Mihail Dediu, Valentină Grăntă și Octav Păun

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

ION DIACONU

(Urmare din pag. 1489)

„Cînd I. Diaconu încearcă și serie studii de teorie folclorică, cu cel (sic!) Psihologie și creație populară ori lace (sic!) Reflexiuni despre cîntecul și versul popular, alunecă în speculații de cele mai multe ori fără obiect”.

Dar I. Diaconu este și unul din etnografulii noștri de marcă, făcîndu-se cunoscut în această ipostază prin studiul consacrat Păstoritului în Vrancea (1930), unde reia ideile lui Ovid Densusianu despre sorgintea păstorească a formației noastre etnice, opinie enunțată de alți folcloriști și etnografi, îndeosebi de R. Vulcănescu. Totuși activitatea sa în acest domeniu nu este prezentată în Dicționarul de etnografie de R. Vulcănescu.

După părerea noastră, în lucrările lui Ion Diaconu aflăm o solidă cunoaștere a domeniului, cu deschideri spre interdisciplinaritate, o nepărtinire situată, de cele mai multe ori, deasupra oricăror influențe sentimentale, o severitate care izvorăște dintr-un respect față de valorile spirituale ale neamului, unul din cercetătorii de seamă ai terenului, inclement față de „folcloriștii de cabinet”. I. Diaconu ne-a dat și credem că va continua să ne dea, așa cum a anunțat în ultima sa lucrare publicată, Cîntăreți și povestitori populari, întreaga operă folcloristică, etnografică și dialectală (6 vol.) și Albumul etnografic al Vrancei care vor contribui la cunoașterea exactă, completă a acestei zone etnofolclorice de o incontestabilă valoare, bogăție și frumusețe.

Ne vom opri în continuare asupra unui aspect nerelevat suficient în lucrările și în scrisul lui I. Diaconu — polemistul. Ca toate spiritele autentice, I. Diaconu simte nevoia de auto-definire prin polemică în raport cu toți cei care s-au aplecat asupra valorilor perene ale culturii noastre, pledînd pentru ordine și armonie în cercetare, pentru înțelegerea superioară a fenomenelor folclorice și etnografice analizate dintr-o perspectivă estetică și comparatistă.

În introducerea la volumul al II-lea, Aspecte și direcții în folclorul româ-

nesc, I. Diaconu realizează prima sinteză asupra Colecțiilor de folclor românesc, relevînd că „metoda de anchetă pe terenul etnografic (și îndeosebi cel folcloric) era — exceptînd abia cîteva cazuri exemplare — ori prea sumară, ori radical imperfectă... materialul fiind adunat de-a valma de la oricine, oricînd, oricum și aproape indiferent de la cine, vituperînd falsul folcloric, amatorismul în folcloristică, moda romantică de culegere a folclorului. Trezînd în revistă culegerile făcute în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și din primele două decenii ale secolului al XX-lea, I. Diaconu ni se revelează cu un polemist redutabil.

După ce remarcă faptul că tot ceea ce s-a adunat de către profesorul diletant, învățătorul entuziast, ziaristul superficial (mai ales cel din provincie) publicistul prea ocazional, ba chiar elevul inimic era moloz antipoeitic „îndreptat”, reproduse din memorie, alese și ordonate (I. Pop Rețeganul) înjghebat... culese (Gh. Căsană, G. Tuibure (...), Gh. Cernea, T. Pamfile), „alese” (N. I. Dumitrașcu), „publicate” (G. Ionescu), „apicuite” (Sebastian Bornemisa), „curățite” (I. Corbu), „rețusate” (L. Costin), „adunate și coordonate” (T. Bălășel).

Folcloristul constată o indecizie a culegătorilor în folosirea termenilor care să deliniească materialul adunat: poezii populare, poporane, populare, populare, poporane, poporeană, populară, cîntec sătesc, cîntec bătrînesc (G. Dem. Teodorescu). Și lista continuă, nelînd cruțați nici V. Alecsandri, Gr. C. Tocilescu, S. Fl. Marian, Miron Pompiliu, Jarnik-Blrșeanu ș.a.

În cazul lui Alecsandri, credem că lucrurile sînt clare. Colecțiile lui V. Alecsandri și Eminescu și antologia lui Lucian Blaga sînt considerate cele mai importante culegeri de folclor poetic românesc.

I. Diaconu remarcă, de asemenea, absența datelor esențiale care trebuie să însoțească orice culegere de folclor autentic, date privitoare la informator, locul și data culegerii, relevînd superficialitatea și nesiguranța culegătorilor: trimisă la (sau în) Paris

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

de... (prin...) mai frecvent la Gr. Tocilescu; scris după... în anul 1869 și completat după 1884, scris de... și comunicat în mai 1885, scris de... (comunicată) și inserată de..., scris după profesor în..., scris după copil, scris după diferiți colindători, scris după medicul veterinar, scris după diferiți lăutari, scris după lăutarii din (localitatea) și completat în București, scris cu oarecare modificări și publicat în colecțiunea populară. Dorul, scris după diferite descrieătoare din București, varianta Intrumusețată, „modificând începutul și adăugând la fine opt versuri”, varianta mult modificată, restabilită și modificată versurile de S. Fl. Marian. Nu putem fi întru totul de acord cu opiniile exprimate cu privire la colecția de folclor alcătuită de G. Dem. Teodorescu, importantă mai ales că decelentă noi categorii folclorice față de colecțiile lui V. Alexandri și care atrage atenția asupra unui răsădit de mare vocație — Petrea Creșu Solcoani, celebrul lăutar al Brăilei — de Gr. G. Tocilescu — Chr. N. Țapu, Materialuri folcloristice, e adevărat aptig contestată la apariție, dar care a devenit, datorită comprehensiunii unor exegeți contemporani, o colecție de referință, care aduce noi lumini asupra unor zone necunoscute sau foarte puțin cunoscute (Teleorman, Ob. Vlcea, Gorj, Neamț, Putna) și prezintă pe unii rapsozi de mare talent (Tudă Cosma din Bărbulești — Vlcea, Gh. Porumbescu din Novaci — Gorj, Iovan Bărdvan din Giubens — Dolj, de colecțiile alcătuite de S. Fl. Marian, T. Pămîle, Elena Nicușă Voronea, valoroase mai ales prin faptul că adună aproape întreg repertoriul de motive existent în mitologia românească.

De asemenea, I. Diaconu, alături de bine orientatul folcloristic european, se îngrijea să aibă în vedere că în etapele parcurse în culegerea folclorului s-au manifestat două tendințe: respectarea formei autentice, așa cum creștea folclorică circula în popor și restaurarea autenticului în forma lui primară, originară.

În folcloristica românească primul îl deține principiul respectării autenticului care va fi însă îndărăt prin îndreptarea, întocmirea, culege-

rea textelor folclorice după modelul lui V. Alexandri și Al. M. Marinescu.

Unii exegeți nu considerat metoda restaurării autenticului ca total neștiințifică. Dacă însă privim lucrurile cu obiectivitate, vom vedea că metoda restaurării era socotită în Europa sec. al XIX-lea ca fiind științifică (v. Giuseppe Cocchiara, Storia del folclorice in Europa, Arnold van Gennep, La Folclore).

Ion Diaconu privește cu detașare ironică titlurile „inexpresive și sunătoare” folosite de culegători, o invadare a domeniului de titluri hante din botanică sau anatomie: Flori de zapadă (A. Mihăescu, 1896), Floricele din Bănat (N. Jugănaru, 1905), Verde și iar verde (C. S. Făgețel, 1912), Flori de sânge (A. Escu, I. I. Schiopul, 1915), Lăcrămișoare (E. Dobroed, 1917), Dorul inimii (I. Vărabian, 1923), Scinteie (I. Ruz, 1924), Dor și Jale (Seb. Borneasa, 1926), Dorul inimii (anonim, 1929), Floricele din jurul Colbului (Gh. Cernea, 1929), Cripituri pototale (Gh. Haiducu, 1929), Flori înrouate (Horia Teculescu, 1929), Inimă și dor II, Neda, 1929), Flori de pe cimpie (T. Podariu, 1929), Dor de pe Tirnave (1936).

Atitudinea polemică se manifestă și atunci când este vorba de cercetători cu autoritate în materie.

Spirit iconoclast, I. Diaconu nu trece cu vederea dilematismul, lăslificarea gravă, neglijențele în folosirea bibliografiei etnografice, istorice, sociologice, folcloristice, dialectologice, constatând absența Vamsei în articole plastice, neglijarea în trecut a pitorescului ca și a vieții materiale și spirituale a ținutului.

Verbind despre cercetările sâmbre asupra păstoritului din Nerele de noi cercetători din școala Gării, I. Ogoi și Tr. Herseni, I. Diaconu remarcă faptul că în loc ca materialul să fie prezentat metodic, ni se oferă „o maculatură etnografică lăculă prin anchetatori nesiguri, strădini de terenul că și de metoda etnografică, graiul păstoresc fiind mutilat printr-o transcriere cu totul relativă care nu poa-

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Simion Mehedinți (Soveja) — omul de litere

de conf. univ. dr. Al. HANȚĂ

Despre Simion Mehedinți posteritatea a păstrat amintirea omului de știință, a creatorului geografiei științifice în țara noastră. Generații întregi au învățat geografia României și a continentelor din manualele alcătuite de marile savanți. Tot ceea ce a dat mai bună școală geografică românoască — profesori, cercetători, reviste de specialitate, Institutul de cercetări, investigații etnografice — este, în cea mai mare parte, rodul muncii și inițiativelor sale. Era firesc, deci, ca în trecerea timpului Omul de știință să acopere aproape total imaginea Omului de cultură și de litere, mai ales că, în această privință, adversarii de ieri, ca și unele jenante neînțelegeri ale unor cercetători de astăzi, care s-au ocupat de opera sa, au făcut totul ca numele literatului să coboare în uitare.

Pentru mulți, viitorul conducător al **Convorbirilor literare** din perioada 1 ianuarie 1907 și sfârșitul anului 1921, era un intrus, un venit accidental în viața literaturii române. Se trecea cu vederea faptul că omul de știință, de un prestigiu de nimeni contestat, avea în urma lui o solidă cultură clasică și umanistă, că în fapt pasiunea sa pentru studiul geografiei era ulterioară interesului arătat în anii studenției disciplinelor istorice și filologice, clasice și moderne.

Născut la 18 octombrie 1869, la Soveja, rămas orfan de ambii părinți din fragedă copilărie și crescut prin grija unor rude apropiate, a urmat cursurile școlii primare din comună, clasa a patra la școala din comuna Vidra, înscriindu-se apoi, la Seminarul teologic din Roman, continuând la Seminarul central din București, de unde, prin transfer, urmează cursurile ultimelor clase la Liceul „Unirea” din Focșani și la Liceul „Sfântul Sava” din București, unde obține și bacalaureatul. Inițial se înscrie ca student la Facultatea de matematică a Universității din București, dar, din cauza greutăților materiale, se retrage după numai câteva luni și, obținând o bursă la Școala Normală Superioară, grație sprijinului lui Al. I. Odobescu, revine student al Facultății de Filozofie și Litere, pe care o absolvă în 1892, susținând în cadrul examenului de licență tema: „Ideile lui J. J. Rousseau asupra educației”. La absolvirea facultății este numit profesor la liceul din Focșani, numire rămasă fără urmări datorită faptului că foștii săi profesori, Al. I. Odobescu și Titu Maiorescu, cu concursul Societății Geografice

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Române, îi acordă o bursă pentru a se specializa în domeniile geografiei. Studiază la Paris, cu profesorii Himly și P. Vidal de la Blanche, la Berlin cu Richtofen și la Leipzig cu creatorul antropogeografiei, Fr. Ratzel.

Din cauza îmbolnăvirii, își intrerupe studiile timp de doi ani, revenind la Soveja, unde trăiește retras, printre clobani, acest moment greu al vieții sale povestindu-și în viitoarea lucrare, **Premise și concluzii la Terra. Amintiri și mărturisiri** (Cap. Popas la Soveja, 1946). Scrise, după cum denotă și subtitlul, sub forma amintirilor și a confesiunii, aceste pagini care intercaiează deseori în economia lor evocări, file de jurnal, caracterizări de oameni și locuri, de împrejurări sociale și cultural-literare, relevă din partea autorului un ascuțit spirit de observație, o fire echilibrată, dar stăpinită de nostalgie, pun în evidență un sentimental care trăiește cu intensitate atracția naturii, a mediilor nealterate de civilizația modernă, un obsedat de mituri, îndrăgostit de tradiții și de cei care le perpetuează prin voac.

Atât capitolul „Rătăcirea prin țară”, cât și cel intitulat „Rătăcirea afară din țară”, ambele incluse în volumul mai sus-amintit, evidențiază sensibilitatea unui dezrădăcinat, pentru care plecarea din mediul ancestral este sinonimă cu pribegia și cu risipirea „unei moșteniri de sute de ani, adică a tradiției tuturor strămoșilor lui”, revenirea în locurile natale însemnând pentru el o adevărată revitalizare, prilej de verificare — prin confruntare cu datele spiritualității autohtone, moștenite și stratificate în timp — a valabilității experienței de viață și intelectuale obținute în urma peregrinărilor. Cu sănătatea restabilită se reîntoarce la Leipzig, trecându-și, în 1899, examenul de doctorat cu teza „Liber die kartographische Induction”, teză lucrată sub îndrumarea lui Fr. Ratzel. Anterior, pentru o scurtă perioadă de timp, funcționase ca profesor de limba și literatura germană la Liceul Internat din Iași, avându-i ca elev pe Eugen Lovinescu.

În 1900, luându-se hotărârea de a se înființa Catedra de geografie în cadrul Facultății de Litere și Filozofie a Universității din București, Simion Mehedinți este numit, în luna mai a aceluiași an, profesor suplینtor la această unitate nou creată. Lecția inaugurală, intitulată **Obiectul și delimitarea geografiei**, capitol din cursul **Introducere în geografie ca știință**, s-a desfășurat în ziua de 3 noiembrie 1900, în prezența încurajatoare a lui Titu Maiorescu. Pentru „fiul mocanului”, cum îi plăcea să-și spună, începea acum, sub patronajul lui Maiorescu, o nobilă și îndelungată activitate didactică încheiată în 1938, când împlinea 70 de ani. În momentul pensionării lăsa în urma sa o școală românească de geografie și o operă științifică impresionantă, încununată de celebra și monumentală lucrare **Terra. Introducere în geografie ca știință** (1203 p.), apărută în 1930.

Obligațiile didactice și științifice ale disciplinei căreia i s-a dedicat cu entuziasm, talent și responsabilitate vor pune în umbră preocupările umanistului și omului de litere, dar nu le vor înlătura. Continuitatea interesului său pentru viața culturală și literară a țării va fi alimentată și de cooperarea tinărului profesor, în 1900, alături de alte mari personalități, în comitetul de redacție al **Convorbirilor literare**, al cărui director va fi între 1907—1921. Spirit pozitiv, practician și teoretician al științei (a se vedea masiva lucrare: **Trilogia științei: cercetător, erudit, savant** (1930)), Simion Mehedinți era, totuși, împotriva „literaturizării”, a stilului calofil în cercetarea științifică, așa cum în literatură cerea să se păstreze atribuțiile specifice pe care le presupune această importantă ramură a artei. Modelele teoretice în comentariile științifice ale lui Mehedinți sînt, printre alții, Caesar, Pascal, Maiorescu (cu studiul său **Oratori, retori și limbajii**), Lessing (cu **Laocoon**), Goethe, Humboldt (din **Ansichten der Natur**), exemplul practic oferindu-i-l Alexandru Odobescu (**Pseudokinetikos**).

O lucrare deosebit de interesantă care-și extrage argumentele demonstrației din domenii variate — economie politică, sociologie, etnologie, etnografie, filozofie, folclor, istoria literaturii și a geografiei, istoria științelor

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Simion Mehedinți

(Urmare din pag. 1493)

etc. — este **Coordonate geografice. Civilizație și cultură** (Hilotehnica și Psihotenica), apărută în 1930. Reluare în alte perspective a unei încercări anterioare cu intenții pedagogice, **Altă creștere. Școala muncii** (1919), **Coordonatele etnografice** încearcă să definească noțiunile cultură și civilizație și să stabilească relațiile strinse de interdeterminare dintre ele, să releve rolul activității creatoare a omului în progresul societății, concluzii care tind spre argumentarea antropogeografiei, geografiei lingvistice și etnografiei, cu comentarea critică a unor teoreticieni reputați precum Wundt, Bergson, Spengler, Nietzsche ș.a., și cu o oarecare supralicitare a factorului etnic, oferind date prețioase pentru studiu și înțelegerea literaturii, folclorului, a artelor în general.

Opiniile teoretice ale lui Simion Mehedinți referitoare la arta scrisului se înscriu în coordonatele doctrinei maioreșdene privitoare la progres și la locul și funcțiile creației spirituale în realizarea acestuia. Conservator în politică, este tradiționalist și academizant în gândire, un adversar tenace al formelor fără fond și etnicist în sensul teoretizat de Maioreșcu în „**Literatura română și străinătatea**” (1882), **Poeziile d-lui Octavian Goga** (1906), **Povestirile d-lui M. Sadoveanu** (1906) și **Nuvelele d-lui I. A. Brătescu-Voinești**. Adept al evoluționismului organic, acceptă și aplică tezele pozitivismului și determinismului, cărora le adaugă preceptele cauzalității și ale interdependenței fenomenelor. Respinge ideea de influență recunoscându-i rosturile, numai sub semnul asimilării, sub acest raport înnoirile fiind acceptate numai în măsura în care sînt produsul fondului autohton. Atitudinile sale se afliază doar aparent doctrinei sămănătoriste și a-l integra mișcării de la **Sămănătorul** este o eroare. Sămănătorismul era, în esență lui, o orientare neoromantică, Simion Mehedinți este un neoclasic, însetat de armonie, care nu respinge civilizația modernă, dar o consideră prost introdusă în țara noastră, fiind semănătoare de false iluzii și de dezacorduri între civilizația și cultura națională. După opinia sa, preluarea mecanică a formelor străine alterează, în ultimă analiză, fondul pe care acestea vor să-l interpreteze, denaturează identitatea sufletului național, impunându-i manifestări care nu li sînt proprii și nu li reprezintă.

Sînt considerații care oferă substanță volumului **Primăvara literară**, semnat Soveja, și care reunește cîteva dintre studiile scriitorului apărute între anii 1906—1914, și dedicate **Junimii**, **Convorbirilor literare**, lui Alecsandri, Coșbuc, Eminescu, Creangă, Slavici, Duiliu Zamfirescu, Caragiale, Iacob Negruzzi, Brătescu-Voinești, I. A. Bassarabescu, Al. I. Odobescu, Panait Cerna etc. Cel mai important studiu inclus în volum, reluat ulterior în broșura separată, cu dezvoltarea unora dintre capitole, este micromonografia **Titu Maioreșcu. Cu un portret din tinerețe** (București, Cartea românească, 1925). În felul său prima încercare de acest fel dedicată vieții și operei marelui îndrumător al culturii și literaturii noastre și de care nici o altă inițiativă ulterioară nu se poate dispensa.

Singura operă de imaginație a scriitorului este culegerea de nuvele, **Oameni de la munte**, apărută în 1921, în Editura Socec, sub pseudonimul Soveja, dedicată „Celor cari au juptat în Zboina, pe Richișas, la Cocoșila, Mărăști și Oltuz pentru apărarea munților” și cu un moto celebru și extrem de discutat de specialiștii în istoria limbii și a poporului român: „**Torna, torna, fratre!**”

Aparent independente, nuvelele din acest volum sînt unite prin intenția scriitorului de a realiza monografia existenței materiale și spirituale a unei zone umaniste neatîns de civilizația și cultura urbană, prin exploata-

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

rea elementului istoric, etnografic și folcloric și utilizarea descriției, portretului, evocării și observației realiste.

Cadrul general în care se desfășoară acțiunile îl constituie realitățile satului natal, sat de munte și plaiat sub zodia eternității, a unei autarhii economice și morale, în care relațiile dintre oameni și structura lor psihică s-au cristallizat printr-o îndelungată existență comună, rădăcină de principii statornice și transmise prin generații. Oamenii sînt centurați în raport cu dimensiunea locurilor și pe măsura solicitărilor acestora, ideile scriitorului despre rolul determinismului geografic, istoric și etnic fiind aplicate aici integral.

Cheia dintre aceste năvele au vizibile implicații simbolice, elogiază măreția și trînicia naturii sau meditează nostalgic pe tema trecerii ireversibile a timpului, evocă participarea oamenilor simpli la războiul pentru cîștigarea independenței naționale sau întâmplări dramatice din vremurile transhumanței, laudă existențe călădite pe cinste și omenie, în ansamblul lor constituind un îndemn spre cultivarea și păstrarea valorilor noastre fundamentale.

Membra al Academiei Române, scriitorul a murit la 14 decembrie 1962, la vîrsta de 93 de ani, fiind înmormîntat la Cîmîțirul Bellei.

Am ținut ca prin această modestă evocare să adăucăm omagiul nostru personalității savanțului și literatului Simion Mehodiu, la două decenii de la stingerea sa, și să imprimăm în paginile unei publicații noastre onore, în ciuda vîrstei sale respectabile, cum este Revista noastră, memoria unui strălucit fiu al Vrancei, fost elev și dascăl al parastigionei instituții de învățămînt și cultură, Liceul „Unirea” din Focșani.

Publicații culturale și literare focșănene

(Urmare din pag. 1403)

Huzum, Traducerile din literatura universală, în special din Eminin și Verlaine, dau un plus de interes revistei.

„Într-o cascada de activități publicistice se impune control și prevenție din partea celui care înțerează în provincie înghetera unei reviste”. Cîstui face parte din „Revistele culturale” de prof. I. Diaconu, care lui propune și frumusețe să scrie la Focșani, în 1941, o publicație de mare prestigiu, „Etnos”, revistă de geografie, studiu și creație românească. Adevărul — conștienta articească Introducere — este senșul supțiu al vieții care eșgă pește utilizării și preferințe.

Serocim că locul unde apare revista nu e o sarecare butaia de lărină, cîci de aici au plecat figuri cardinale ale eșgăritului românesc și vor mai pleca. „Etnos” va publica orizont literar și realist, iar în privința studiului, numai creației teoretice.

Înlăturînd amatorismul și stîlgăria, precum și „erita de familie”, s-au promovat aici juberăni preese, valori ale culturii și literaturii poporului român. Publicația a găsit ecou și peste hotare. În septembrie 1941, Academia Regală Italiană o cerea pentru recenzare, exprimînd mulțumiri și sentimente alese prof. I. Diaconu. Cu al treilea nr., în 1941, „Etnos” își încheie apărura. Neobșnuit profesor căruia Vrancea îi poartă un nemîrginî respect, găzduiește valori noi peste munte celor rîci decenii pe meleagurile „Mioriței”.

Președintele moștenitului spirituale au fost

valorificate și continuate în anii de după Eliberare. Avem în atenție prestigioasa publicație a elevilor Liceului „Unirea”, „Revista noastră”, seria nouă. Cu primul nr. din ianuarie 1942, revista și-a propus și a devenit o tribună a elevilor dornici să de cunoscute intererările lor literare, artistice și științifice. Creațiile originale convețiesc cu admirabile momente de istorie literară. Printr-o serioasă muncă de informare și documentare, se recolorează profile de opere și autori se adăugă noi dimensiuni unor momente și epoci literare. De neîndoielit, prin valoarea instructiv-educativă, rămîșe dialogul elevilor cu personalități de seamă ale gîndirii românești academice: Iorgu Iordan, Ștefan Cioculescu, Nicolae Testoreșcu, prof. univ. dr. doc. C. Ciopraga, cu poezii Nina Cassin, Romano Vulpesco, Mircea Dișescu etc.

Sînt îndelung de admirat competența, entuziasmul și căruirea cu care coordonatorul revistei, prof. Petruche Dima, profesie la creșterea renumelui ei. Astăzi, mîile de exemplare, în cîte se difuzează un număr, se răspîndesc în toată țara și chiar peste hotare. Cu o apariție constantă s-a impus pe primul loc în rîndul revistelor școlare.

Noi, colegii profesorului Dima, alături de mîile de elevi cu care colaborăm, saluăm din toată inima frumusețea și conștienta acestor ani de cultură. Acum, la veș de bilanș și omagiu, urăm domniei sale și colaboratorilor aki succes și multă putere de muncă!

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Hortensia Papadat-Bengescu

de prof. univ. dr. Pompiliu MARCEA

Literatura română a numărat, înainte de apariția autoarei Hallipilor, destule tentative de afirmare a femeii în literatură: Matilda Kugler-Poni, Veronica Mică, Sofia Nădejde, Lucia Mantu, Constanța Marino-Moscu, Maria Cunțan, Maria Ciobanu etc. Nici una însă nu s-a ridicat la demnitatea de mare creator, n-a atins „competitivitatea” cu strălucirii lor contemporani. Insuficiente în ordinea spirituală? Nu, pe dată ce alte literaturi, precum cea franceză (Madame de Sévigné, Madame de la Fayette și mai ales celebra Aurore Dupin — alias George Sand) ori engleză (surorile Brontë), americană (Harriette Becker Stone), chiar neozelandeză (Katherine Mansfield), au dovedit că femeile au și energie și talent, că pot asalta ierarhia literară, că nu e cazul să fie privilegiate cu indulgență ori malicie. Dealtminteri, numărul mare de scriitoare pe care-l constatăm astăzi, chiar dacă nici una n-a atins nivelul Preda, Barbu, D.R. Popescu, Fănuș Neagu sau Buzura în proză, Nichita Stănescu, Sorocanu ori Păunescu în poezie, este, totuși, edificator. Și dacă astăzi căntăreața nu s-a convertit încă în calitate, nici o speranță nu e pierdută. Dovada? Destinul, strălucit, de o indiscutabilă prestație al Hortensiei care a cumulat, prin romanele ei, o energie virilă, o sensibilitate și o putere de impresionabilitate, altfel spus o forță dramatică, rare, unite cu o finețe a percepției specifice feminine. Autoarea Fecioarelor despletite, a Concertului din muzică de Bach, a Rădăcinilor și Drumului ascuns se situează la aceeași altitudine valorică precum marii săi contemporani și omul: Sadoveanu, Rebreanu, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Gib Mihăescu, Anton Holban, G. Călinescu. Este imposibil să concepem romanul interbelic fără creația Hortensiei. Autoarea Hallipilor n-are nevoie de nici un fel de rabat critic, de nici o indulgență, de nici un spirit de „cavaleriesm critic” spre a se situa între culmile prozei românești. La cenaclul Sburătorului, ea trona, alături de Eugen Lovinescu, marele critic acordându-i o atenție specială, înaintea oamenilor săi de „90c”: Aderca, Camil Baltazar, pentru că ea se dovedise marea revelație a cenaclului. În realitate, însă, cum știm, Hortensia fusese lansată de cercul leșean al Vietii românești, întâiul certificat de valoare acordându-i-se de către Ibrăileanu odată cu Ape adânci, Femeia în fața oglinzii, Lui Don Juan în eternitate. Deși excesiv de lirice, de „feminine”, de lacrimă narcisică (femeile, privindu-se în oglindă, nu se pot decît îndrăgosti de ele însele), aceste proze prevesteau o scriitoare cu amplitudine și vocație, cu voință și capacitate de efort. Niciodată nu se va putea trece peste faza lirică și sentimentală a prozei de început, pentru că ea echivalează cu o descărcare de subiectivitate, cu o emancipare de sub tutela acaparantă a eului. Or, această fază, proprie și altor creatori bărbați, era, putem spune, iminentă în cazul unei femei. Evitînd s-o discute sau referindu-se la ea numai spre a o combate și a etala meritele pedagogice ale Sburătorului, Eugen Lovinescu se dovedește partizan. Căci, dacă ar fi început cariera la Sburătorul, tot cu asemenea texte ar fi debutat. Faza lirică, spre a fi eliminată, trebuia mai întâi să se producă. O boală spre a se vindeca mai întâi trebuie să se manifeste. Cura de lirism, boală a tinereții și a feminității, se dovedește inevitabilă. Prin drama Bătrînul și romanul memorialistic Balaurul, autoarea începe, treptat, să se scuture de balastul lirismului excesiv, să se o-

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

obiective, să-și transforme capacitatea contemplativă în observație socială ori individuală, să adâncească analiza psihologică.

Hortensia Papadat-Bengescu, odată cu Fetioarele despietite, primul roman literalmente epic, urmat de Concert din muzică de Bach, Drumul ascuns și Rădăcini, răspunde întru totul teoriei Iovinesciene a sincronismului, care prevedea și propaga evoluția literaturii dinspre liric înspre epic, dinspre subiectiv înspre obiectiv, dinspre rural spre citadin, dinspre expresia pitorească înspre intelectualizarea expresiei. Este noua literatură, mai ales de analiză psihologică, preconizată de Marcel Proust și realizată magistral prin ciclul în căutarea timpului pierdut. Alături de Camil Petrescu și de Anton Holban, Hortensia este unul din marii noștri romancieri de orientare proustiană. Nu este vorba, în nici un fel, de un proustianism epigenic lăsa, căci toți autorii români aduc o puternică originalitate, o optică proprie spațiului spiritual românesc, o tipologie inedită. Dealtminteri, dacă de pildă Camil Petrescu era un înlocot partizan al lui Proust, Hortensia nu s-a pronunțat niciodată despre autorul francez sau, atunci când a emis citate țugără apreciere, n-a dovedit că l-ar fi cunoscut. Ceea ce aduce, ca notă personală, autoarea Hallipilor, este universul uman maladiv. Cei mai mulți „eroi” sînt minajați de boli incurabile, strîșese tragic, provoacă compasiunea. Dată fiind apartenența lor la clasele de sus, o asemenea morbiditate întuiește ceva din deteriorarea biologică a indivizilor, de obicei parazitari, vegetând, petrecându-și viața în trîndăvie, excese (cei mai mulți, mai ales femeile, sînt erotomani), incapabili de activități care să le redea vivacitatea existenței, într-un anumit sens, ciclul Hallipilor are numeroase înseșițiuni naturaliste, fiind îndreptat de aproape de acei Rougons-Mecquart al lui Zola, construiți pe ideea degenerării speciei umane, idee împrumutată fie din Degenerescentele lui Max Nordan, fie din Psihologia experimentală a lui Claude Bernard. Romanciera noastră avea însă mai degrabă o poziție estetică decît una biologică în legătură cu umanitatea maladivă. Ea considera, anume, că boala reprezintă un imens avantaj pentru un scriitor, căci personajele se află într-o stare liminară, derzându-și, în acest fel, în mod mai pregnant și mai elocvent tarele biologice și morale, precum și laturile pozitive ale constituției lor psihice ori etice.

Opera ei e plină de descrierea patologicismului, a universului infirm. Balaurul e dominat de o atmosferă de spital, cu mirosul pătrunzător de iodiform. Există aici una din cele mai zguduitoare pagini: Omul căruia i se vede inima. În Concert din muzică de Bach locuș central îl ocupă tuberculoza lui Maxentiu, urmărită cu precizie clinică, amintindu-ne pagini similare din Muntele vrăjit al lui Thomas Mann ori evoluția morții prințului de Salina din Ghepardul lui Lampedusa. În Drumul ascuns se insistă asupra cancerului Lenorei și patologiei cardiace a lui Drăgănescu, că și în Logodnicul, plin de pagini despre ulcerul Anel. Boala face parte din constituția universului romancierilor sale în care viața apare compoziție căci, la drept vorbind, boala e un fenomen al vieții, chiar dacă al degradării ei. Alături de pastuea erotică, de arțiența eficientă (mai puțin, e drept) de voință de emancipare a altor personaje, suferința maladiei face parte din destinația multora. Și, cu cit generațiile se succed, patologicul proliferază. Spre deosebire de un Duilia Zamfirescu, romancieră ciclică care vedea în buferime o clasă încă în stare de regenerare și de înăfrare a unor mari acte civice, Hortensia are o viziune pesimistă, întunecată, apropiindu-se, cum spuneam, de Zola, dar și de Thomas Mann (cu Familia Buddenbrook) ori de Roger Martin du Gard cu Les Thibaults. Mai puțin de Duhamel prin Cronica familiei Pasquier, mai aproape de Galsworthy cu Forsyte Saga.

Cumultînd, în mod fericit, virtuțile paterne: energia, voința tenace și ambiția (tatăl se trăgea din satul oltenesc Bengesti, din județul Gorj, unde avea o însemnată avere), precum și inclinațiile artistice alii de specific spațiului moldav matern, Hortensia Papadat-Bengescu este înfiul nostru mare clasic confirmînd capacitatea creatoare a femeilor, eliminînd „complexul sexului”. Și, pînă azi, singurul. Ceea ce e foarte mult.

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

EMIL BOTTA

de prof. univ. dc. dcc. Al. PIRU

De la stînga la dreapta : Al. Piru, Al. Husar și Cecilia Malotov

Particularitatea lui Emil Botta (Arhiv, 15 septembrie 1911 — București, 24 iulie 1977), care a debutat în 1937 cu volumul *Intunecatul April*, stă în aceea că nu i se pot recunoaște modelele, nu seamănă cu nici un poet anterior, fiind purtător îndatorat, spre deosebire de poeții români, apropiați de lirica franceză sau germană, romanticilor și preromanticilor englezi. Critica a vădit că la început în el o reîncarnare a personajelor shakespeariene: un Hamlet și un Ariel, un melancolic interogativ și imaginativ, împlinindu-și cu curaj destinul, și un geniu oerian, ministru, gata oricând să renunțe să realizeze căminul, să exercite ordinele stăpînului, dar și să se nască nouă să se supereze. Poezia infuzionă cu o aventură a spiritului pendulând la Emil Botta "îl e hîr și sublim și între grotesc și halucinant, autorul schimbînd pe neașteptate stările, alternînd tragedia cu comicalul, melancolia cu grimasa, realul cu imaginarul. Volumul ce debută se deschide cu poezia *Ordin*. Poetul e urmasul ce o acizăte malignă, *Intunecatul April*, care vocea să-l înțînăie și să-l înțînăie și de care el, complicit cu n-ur patru scîpă, se roagă să-l ia cu sine, scrib rebot în substrașterul lui alai. „*Intunecatul April*” ar fi veri alai vucului, melancolic, groaznic, spaimă, angosă poezicului hait în posesie în continuare de un alt individ morbid, *Dumnezeu Amărăciune*, estral, destinul său.

Spoziul poeziei lui Emil Botta e divers și izbucitor, cu apariții ciudate, produs al unei mitologii proprii în care vin prin somn „Cel rău”, *Mindru cu coasa* sau „*Frumoasa cu buzele pale*”, misună gnomi, licotni, priculici, cele trei surori lăde în rochiile seralice (*Purcele*), *Dumnezeu răbunării* *Intuțit* de cele de îngeri derbedei, prințul norilor *Adonai*, *Ian lără țară*, *fratele Nimeni*, vărul *Nicăieri*, spiriduyul cu voce de pușlama al somnului, *Spaima Pădurii*, *Craful Amurg*, ucigașul macilor, *Lebedele aurorii*, *Nimfa dinăneții*, *cel doi români*, *Dor și Neliniște*, *Moartea* e o mireasă, nunta cu ea e o petrecere aparent veselă, nimicitoare. Plină și viața de apă se deslășoară după un protocol aparte, e o călătorie a spiritului prinț-un spațiu muzical și luminos, un dans macabru. La sfîrșit Emil Botta

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

aduce o ofrandă Intunecatului April, zeul care i-a dăruit inocența copilăriei, îdăindu-l poet, dar în același timp declară într-un post-ludum că versurile sale au un ton de muștrare și că a lenevit într-o atmosferă de crepuscul, ceea ce nu îndreptățește totuși decizia de a sădrișia alianța cu poezia, de a o exila.

Evident, vorbele poezilor nu trebuie niciodată luate à la lettre și Emil Botta nu s-a ținut de cuvânt, revenind după o tăcere bine întreținută, de șase ani, cu o culegere de poezii mai bogată decât prima. Pe-o gură de rai (1943). Abundă și aici elementele mitologice și folclorice, magice și fantastice, dăm peste Briareu, Selene, Hecate, Cerber, Gorgona, Irieu Endymion, Eumenide, vrăjitorul Pan, Marsyas, cele nouă surori zise și Avestișe (muzele), Odiseu, mîndra Elină, „Iihărișia bărbotei Troade”, Asmodeu, Codrul Rusalelor, Tril nebun, Rob Codru, Măiaștra, Piaza Rea, Coslneana, Frumoasele, Dinsele, Dianele, Regele Șarpe, Lucifer, Irodiana, Barbă Albastră, Maioneta, Porumbel și Miel, Domnul Patru-Scinduri zis și Trîșie Sable, văr Dragoste, puilul de lele. Apar eroi ai istoriei naționale, Dragoș, Gelu, Bărbat voevod, Elisalta, sora lui crai, peștă de Bogdan cel Chior, Mihai Viteazul, Bălcescu. Poetul e așintit de un ochi de Himeră, navighează pe barca Melancoliei, e blîntuit de Eol cel Aprig, de Brumarlu, de delicatul Prier, de Austru și de Mistral. Noaptea vine din vis și de neunde — o Electră cu păru-i de nuntă prelung, din umila miesandă se ridică în delir Cassandra, se aud cîntătoare Undine într-o ossianică noapte, se vede adoniana lucite a stelei pierdute, erinii sînt de o neroniană splendoare, curge stygianul luviu al groaznicei morți, asistăm la o elyseică nuntă, scripesc Isoldele stele, se aud pindarice cînturi. Acest spațiu de basm și de legendă, în care Anderson și cîntecul lui Roland, Ureche și Ispirescu, Perrault și Gerard de Nerval își dau mîna. Acest peisaj silvestru cu luminișuri lunare și ascunzișuri negre, străbătut de apariții angelice, serafice și de năluciri demonice, de cosmos, este unic în poezia noastră și poartă marca personalității lirice a lui Emil Botta. Nimeni ca el, care nu era legat prin nimic de iconografia gindiristică, n-a mai conjurat fantezmele cerului și ale pămîntului, ale paradisiului și infernului create de imaginația elinică, celtică, golică și autohtonă. Caracteristice pentru poezia lui Emil Botta sînt înfrica, aleanul, sentimentul ciudat de dor pentru ceea ce piere, pentru ce numai este, pentru ceea ce e departe, inaccesibil. În cele din urmă poezie, din vremea Ardealului vremelnice pierdut prin odiosul dictat de la Viena iau forma unor incomparabile laude:

„Vă iubesc, zi și noapte, mi-ești dragă amiază,
Tu, lună, cocoana, sînta mea ești!
Adorările mele te urmează
În exiluri cerești”.

În volumul Vineri (1971) o mieră, „doamna mea”, îl conduce pe Emil Botta într-un temeteu din Maramureș (de unde erau strămoșii săi) unde doarme voevodul Ramunc din epopeea Niebelungilor („Der Herzog Ramunc uzer Vlachenlant”) ori într-un loc ce-i spun „arboarosa”, stropit de stăgele lui Mihai „arborale măreșiei”. Altdată, poetul e vizitat în pustul său din casă de zeitatea Vîntului, mitologiceste personificare a lui Orfeu, vedenie în ochii căreia se oglindesc trei zmei, Bălășul, Zamfirul și Berlantul. Sau urmărind un cerb într-un parc, poetul, intrat și el în mitologie, întâlnește trei călători porniți în căutarea lui pe rea cale, căci, răspunde el, „nu se află Rusulim (prin părțile noastre) și de April strălucit nu s-a pomonit”. April liind totdeauna Intunecat. E poate aici și o ușoară autoironie frecvență în opera poetului care lubesște vastitatea „devastatei” lumii, a prietenilor săi cabotini (Bastardul, Vampirul și Pantalons), incluzînd la un moment dat și pe „Ietișcana”, „revelația” Maria (Botta). Și aici Emil Botta este un poet capabil de extraordinare viziuni stranii, trezite odată de un fost cîmp de lupă, nu altul decît cel de la Mărășești cu eroi menși să fie asemeni zeilor („sicut di”). Erotica lui Emil Botta e nevinovat sălbatică, dedicată unei „Dona carnale” de El Burlador, seducătorul nestatornic, trist, în stare însă de a spune vorbe memorabile („Inchipuire, iubire, [tu lui

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE“

arunci piatra scumpă a iluziei, îmi amțești ca un bic^u). Citeva elegii deplâng moartea în vinerea patimilor (de unde titlul ciclului) a fratelui Dan, dispărut pe neașteptate ca în un joc de păpuși spre totala aneantizare a celui rămas în viață. Aerul enigmatic, uneori ermetic, sporește puterea de atracție și seducție a poeziei lui Emil Botta.

În cel din urmă volum de poezii *Un dar fără sațiu* (1976), Emil Botta își exprimă încă o dată nostalgia întoarcerii în existența eternă, infinită. Numai că aceasta nu se întâmplă fără violență, de unde împotrivirea liinței, protestul sau negocia în forma blestemului. Interesant e faptul că deși om al himerelor, moartea nu e pentru poet un mister, ci ceva „împede ca lacrima“, cum se cheamă o poezie. Cu o imagine din Vămile pustiei moartea e altădată „Doamna cu toporaș“ de care lumea se ferește ca de loc, bariocadându-se în „refugii de beton“. Poetul care, văzînd-o ca pe emblema a primăverii, a reînvierii, o cîntă cu patimă, nu e de acord cu eel ce nu vîd decît toporul și, cuprinși de spaimă animalică, se lasă pradă lașității. El vede peste tot o țară a umbrelor imbiitoare. În Zarand e strigătul unui Cheadraș Iulie, undeva doarme buimacul de odinioară... Dus-Pierde-Verd, la Palermo Bălcescu, pe columna din lotul roman docii, în Apune-Soare Petru Cercei, la Mărășești „divizii de oase“. Dar Eminescu? Ce patimă a avut el, e întrebat „doctorul fantasmelor“ dintr-o rimă. „Eminescu se credea Eminescu“, răspunde acela, „o patimă nelinduplecată imai tare ca oje-lui și crema“. Rareori se pot citi elogii mai mari decît acelea pe care Emil Botta le aduce figurilor ilustre printr-o ușoară înscenare, precum cea cu Eminescu sau cea cu pictorul Whistler, prietenul lui Baudelaire, cel care „a murit viața și a trăit moartea“. O poezie pare a face aluzie la polemica Dan Botta — Blaga în chestiunea spațiului mioritic, la admonestarea și chiar molestarea celui din urmă care ar fi împrumutat sintagma de la cel dinlă. Vorbînd de interpolatorii cronicii lui Grigore Ureche, Simjon Dascădul și Misail Călugărul, Dimitrie Cantemir li face pe unul „teaca minciunilor“ și pe altul „cinstitul în bașne“, pe amîndoi urmași ai unor părinți tîlhari de la care au învățat a lura adevărul istoriei. Li apostrofază și Emil Botta în limbajul Hronicului: „Voi sînteți, vai vouă, jvinzarea neamului nostru. /Și încă mai rău: sînteți Misail, /sînteți Simion, /tristeți și bureți, vai vouă!“

Poezia, în concepția lui Emil Botta, face legătura între pămînt și cer, e o zburătoare necunoscută către cetatea sacră a tuturor Sîntîilor ca Primăvara lui Botticelli, reamintînd pe pămînt paradisul. Aspirația către infinit se conjugă cu fîntuirea în condiția de Pagliaccio a artistului claustrat

(Continuare în pag. 1503)

Prof. Al. Piru înmîna în sala de festivități

În categoria relațiilor traducind opoziții de tipul eternitate-efemer, realitate-fantastic, realitate-aparență sau sugerind evanescența fericirii în raport cu legea de fier a morții, câteva interesante contribuții poetice înainte de Eminescu nu aparțin secolului trecut, fiind cu mult anterioare. Dealtmăduri, de la tragicii greci până astăzi, tema are nu numai o lungă carieră, dar și o largă difuzare, ca una care, în fond, vehiculează un loc comun. Acel care se preocupă, în cadrul structurilor poetice, de circulația motivelor, pot cita ca puncte de plecare diverse texte religioase, dar și filosofia orală a popoarelor. Cum începuturile poeziei noastre scrise reflectă contacte fie cu texte biblice, la Dosoftei, fie cu texte clasice vechi, la Miron Costin, constatările lor melancolice, depresive, despre efemeritatea existenței în comparație cu eternitatea naturii, pot fi raportate la modele anumite. „Mi-s zilele trecătoare De fug ca umbra de soare“, notează Dosoftei într-un psalm (101), cu două veacuri înainte de Eminescu. Clericul poet are sentimentul jaloi față de ultrațiile timpului devastator: „Că-mi trec zilele ca fumul“. De observat că termenii ca trecere și petrecere, aproape sinonimi, confirmă la versificatorul psalmilor, ca și la cronicarul prea învățat, o acută conștiință a fugacității vieții, de unde tendința de a reuni cele două cuvinte și de a le potența ca rime perechi. Viața lumii, concisul poem costinian al mării și căderii, al trecerii și petrecerii, al imobilizării și al lezării, al sensurilor transparente și al enigmei, avertizează că fug vremile ca umbra, iar în fuga aceasta, drept pradă, stă prinsă omenirea. „Fum și umbră sînt toate, visuri și păreri / Ce nu petrece lumea și-n ce nu-l cădere?“ Pot fi recunoscute aici ecouri ale biblicului pulvis et umbra sumas, alături de alte concluzii din filosofia laică. Pe de altă parte, roata ducînd inevitabil către marginea vieții, suma plătitoare ca expresie a vremelniceii, fragilitatea firelor de pînjen care caracterizează anii și zilele noastre — iată simboluri ale inconstinței (aparenței) umanității. „Toate-s nestătătoare, toate-s niste spărci“ — Destinul, într-un cuvînt, amăgește, înșală și supără, prefăcînd

totul în cenușă. Conștiința apăsătoare a opoziției dintre aparență și realitate, sentimentul incompletitudinii și alte cauze generează tristețea. Descifrarea aparențelor și a ceea ce stă îndărătul lor conferă poeziei noastre de început, cercetată atent de Eminescu, rezonanțe grave, un aer sever-meditativ.

În practică, poezia divulgă aparențe de tot felul și e cu atât mai tulburătoare cu cît metaforele — constituite în sisteme — fac joncțiunea între aparente și o realitate labirintică, aderea imposibil de controlat. Fuziune de „glasuri tremurate“ și „joc cu loane“, actul poetic reprezintă în concepția lui Eminescu o tentativă de a invadez aparențele în forme elocvente, superioare realității ineseși: strai de purpură și sur peste țărina cea grea. Să nu omitem din definiția insinuată într-un poem din tinerețe (Epigonii), funcția terapeutică, tonifiantă, a acestui strai de aparențe, refractar stărilor de apăsare morală, termen care, la Dosoftei forma greață derivă din grevitas-Greutate a teluricului și a conștiinței legate de pămînt! Lumea reală alternează cu o enormă serie de aparențe, încît miraful depărtării, lumina ori misterioasele neguri albe, selenare, transfigurează, înlesnind ivirea unor contururi reale. Putem numi cu termenul de orizont rarefiat, tentația aceasta către o lume a unei ordini imaginare cu aspect de sistem, orizont la limita căruia materia (țărina cea grea) se subordonează iluziei. Poeme precum Lacul, Povestea codrului, Singurătate, Departe sînt de tine, O, rîmii, De cite ori, iubito, S-a dus amorul, Adio, Cu mine zilele-ți adaogi, Te duci..., Din valurile vremii... și altele, aparținînd etapei de maturitate, conferă bipolarității realitate-părere o amplă deschidere spre etern și infinit. Dar care sînt semnificațiile părerii la Eminescu față de elegiacii din veacul lui Racine?

Chiar din titlurile citate rezultă un climat erotic, nu însă ca devenire, ci mai mult ca revenire. Ruptura din contextul erotic ideal înseamnă dezordine, prin urmare durere, ceva care precum căderea astrelor tulbură armonia. Intervine părerea (iluzia), care întregeste ipotetic echilibrul stricat. Existența, comparabilă cu roa-

FASCINAȚIA „A

de prof. un

ta din poemul lui Costin, înseamnă flux și reflux, undulație perpetuă, o suită neîntreruptă de plinuri și goluri, mai plastic spus o realitate în care himericul, fantastical și misterul sînt forme complementare, întrețitoare. Soluțiile sînt altele decît la cronicarul-poet, apropiindu-se mai degrabă de Hölderlin. Legată de o prezență luminoasă-n lumină, la romanticul german părărea (iluzia) merge tipic spre amintirea dragostei pierdute. Impresurată de frig și-ntuneric, apariția feminină dintr-un poem celebru (*Către Diotima*) e un suflet frumos, într-o lume îmbătrînită, vegetînd ta florile frave iarna. Căderea în neant pare ireversibilă: „Cu toate că plină de spirit, ea caută soare mereu /Dar soarele spiritului, lumea frumoasă, de mult a apus“ (Trad. Al. Philippide). Dispersarea lui Hölderlin e categorică. La romanticul român, părărea favorizează adesea ieșirea din timpul obișnuit și înscrierea, oricît de pasageră, într-un timp al plenitudinii. Pădurea din *O, râmi!*, cadru erotic desăvîrșit, propune poetului un ademenitor tărîm al uitării de sine. Printr-o alchimie a dragostei (eu te văd răpît de farmec) și a naturii, plăsurile timpului real se confundă cu un timp ireal: „Și privind în luna plină /La văpaia de pe lacuri /Anii tăi se par ca clipe /Clipe dulci se par ca veacuri“... Înainte de Sadoveanu și Blaga, la Eminescu, peisajul silvestru (*Povestea codrului* e un exemplu) apare într-un travesti mitologic, în care, „dată pătuns, spectatorul romantic ia cunoștință cu aparențele unei durate eterne: „Împrejuru-ne s-adună /Ale curții mîndre neamuri: /Cali mării, albi ca spuma, /Boari naltî cu steme-n frunte. /Cerbî cu coarne râmuroase, /Clute sprintene de munte“... Pentru a se menține în forme pure, idealizate, povestea de iubire refuză precizările, densitatea ori plasticitatea cuvîntului (aproape nici o comparație de ordin mineral, geologic), preferînd reflexele difuze, ecourile muzicale, un trecut văzut ca părere,

De la stînga la dreapta, rîndul I: Al. Huzar, M. și Ștefan Andreușche; rîndul al II-lea: Ștefan Neagu.

FASCINAȚIA „APARENȚELOI

de prof. univ. dr. doc. Constantin CIOPRAGA

ta din poemul lui Costin, înseamnă flux și reflux, undulație perpetuă, o suită neîntreruptă de plinuri și goluri, mai plastic spus o realitate în care himericul, fantastul și misterul sînt forme complementare, întreținoare. Soluțiile sînt altele decît la cronicarul-poet, apropiindu-se mai degrabă de Hölderlin. Legată de o prezență luminoasă-n lumină, la romanticul german părărea (iluzia) merge tipic spre amintirea dragostei pierdute. Impresurată de frig și-ntuneric, apariția feminină dintr-un poem celebru (Către Diotima) e un suflet frumos, într-o lume îmbătrînită, vegetînd în florile firave iarna. Căderea în neant pare ireversibilă: „Cu toate că plină de spirit, ea caută soare mereu /Dar soarele spiritului, lumea frumoasă, de mult a apus“ (Trad. Al. Philippide). Dispersarea lui Hölderlin e categorică. La romanticul român, părărea favorizează adesea ieșirea din timpul obișnuit și înscrierea, oricît de pașageră, într-un timp al plenitudinii: Pădurea din O, râmii, cadru erotic desăvîrșit, propune protului un ademenitor tărîm al uitării de sine. Printr-o alchimie a dragostei (eu te văd răpît de farmec) și a naturii, planurile timpului real se confundă cu un timp ireal: „Și privind în luna plină /La vîpa de pe lacuri /Anii tăi se par ca clipe /Clique dulci se par ca veacuri“... Înainte de Sadoveanu și Blaga, la Eminescu, peisajul silvestru (Povestea codrului e un exemplu) apare într-un travesti mitologic, în care, odată pătruns, spectatorul romantic ia cunoștință cu aparențele unei durate eterne: „Împrejururi-ne s-adună /Ale curții mindre neamuri: /Cali mării, albi ca spuma, /Bouri nalți cu steme-n frunte, /Cerbi cu coarne rîmuroase, /Ciute sprintene de munte“... Pentru a se menține în formă pure, idealizate, povestea de iubire refuză precizările, densitatea ori plasticitatea cuvîntului (aproape nici o comparație de ordin mineral, geologic), preferînd reflexele difuze, ecorurile muzicale, un trecut văzut ca părăre,

De la stînga la dreapta, rîndul I: Al. Haar, Fl. Popescu, Al. Piru, P. Dima, Georgeta Caraculă, Const. Ciopraga, Ilie Geană, Virgil Huzum, Iordache și Ștefan Andronache; rîndul al II-lea: Valeriana Geană, Al. Hania, Liviu Leonie, N. Neacu, P. Năntescu, Dionisie Duma; rîndul al III-lea: Pașaglian, George Ansoi, D. Coarcă și Octav Păun.

„APARENȚELOR“

prof. univ. dr. doc. Constantin CIOPRAGA

1: Al. Husar, Fl. Popescu, Al. Piru, P. Dima, Georgeta Carcadia, Const. Ciopraga, Ilie Geantă, Virgil Huzum, Iordache Diaconită
2: Ștefan Neagu, Valentina Geantă, Al. Hantă, Liviu Leonte, N. Scurtu, P. Marinescu, Dionisie Duma ; rindul al III-lea : Corneliu
Palaghian, George Antofi, D. Coarcă și Octav PĂUN.

ca spațiu rarefiat. Nici o nefericire concretă nu rezultă de plidă din *Adio*, deși motive în acest sens există: „Și dacă luna bate-n lunci /Și tremură pe lacuri, /Totuși îmi pare că de-atunci /Sunt veacuri“. Timpul prezent are însă în *Depart* sint de tine o altă consistență. Față de prezența mistuitoare a dramei erotice, refugiul în lumea aparențelor nu mai constituie o salvare: „Optzeci de ani îmi pare în lume c-am trăit, /Că sint bătrîn ca iarna, că tu vei fi murit — /Se toarce-n gîndu-mi firul duioselor povești, /S-atuncea dinainte-mi prin ceață parcă treci, /Cu ochii mari în lacrimi, cu mîini subțiri și reci“.. Hölderlin ține companie poetului.

Nu e lămurit, constată un comentator de poezie (E. Noulet), de ce „absența ar fi mai bogată în învățăminte decît prezența“, însă absența, ca stare de așteptare, este „exaltantă și binefăcătoare“ (*Le ton poétique*, 1971, p. 265). În cazul lui Eminescu, părerea generată de starea de așteptare constituie un fel de imersiune într-o meta-realitate cu nuanțe variabile. La nivelul zero, atunci cînd tristețea și-a redus cu totul înțepăturile, iar imaginația stă în repaus, e deajuns un impuls în jos (o apăsare) ori unul în sus (o ridicare în fața lumii cotidiene) pentru ca dimensiunile dramei să apară, fie potențate, fie, dimpotrivă, investite în văluri benefice. Care e nivelul zero într-un poem ca *Singurătatea*? Unde încetează conștiința tristetii acaparatoare și unde începe jocul părerilor? De remarcat înții poemul acesta, caracteristic pentru alunecarea de la realitate la părere, un ritm lent, premergător somnului, hipnozeli („Cu perdelele lăsate, /Sed la masa mea de brad“) și un ton discret, de „dulce pace“, indicînd reducia ratiunii active („Jocul pîlîiie în sobă“, „îrîlie“ amnții). Este vizibilă căderea spre nivelul zero. La intersecția stării de trezie cu reveria, poetul „căd pe gînduri, amnții“e „cîd grele, mîngîioase /se sfarmă-n suflet trist“. Prea oîlnul suferinței erotice, condensarea însă loc vaporozității, largului, plîmătuțului. În sprîjînul nărerii care se desfășoară liber, pe suprafețe deschise, vin simboluri felurite, — „unghere“ cu „pălen'erîș“ și greierii, care accentuează melancolia, aceasta din ur-

mă convertindu-se în poezie. Logica interioară a poemului e desăvîrșită. Transferul de la realitate la părere și invens se produce potrivit intermitențelor ratiunii, imprevizibil deci. În absența celei iubite, poetul halucinează, dar nu la întîmplare, ci construind niște similitii ideale ai „dulcii dragoste bălaie“. Nu se aud voci. Iubita, ca normă generală, nu e sunet, ci numai imagine: „Citeodată... prea arare... /A tirziu cînd arde lampa, / Inima din loc îmi sare /Cînd aud că sună cleampa... /Este Ea. Deșarta casă /Într-o dată-mi pare plină, /În privazul negru-al vieții-mi /E-o icoană de lumină...“ Pe scurt tonicitatea părerii depinde (cum se vede și din *S-a dus amorul...*) de unicitatea unui model prestigios, altminteri ea ne-emuind nimic: „Că nu mai vrei să te arăți /Lumină de-ndeparte... /Să mi se pară cum că crești /De cum rîsare luna. /În umbra dulcilor povești /Din nopți o mie una... /Prea mult un inger mi-ai părut /Și prea puțin femeie...“ Să se observe că anelicul, farmecul și alte forme de concentrare a sublimului adaugă părerii coeficientul lor de vrajă.

Fiindcă starea de trezie urcă alteori brusc deasupra nivelului zero, aparența sa destramă. Femeia-inger (Din valurile vremii...) nu poate exista „alevea“ mult timp: „Și umbra ta se pierde în nezurile reci, /De mî gîsesc iar singur cu brațele în jos...“ Saturat de prea multă s'înzurătate, poetul trece (ca în *Cu mine zile'e-ti adăogi*) de la destinul propriu la acela al umanității. Părerea nu mai are forța de a contracara o realitate trictă: „Se pare cum că alte valuri /Cobor mării pe-ace'a-i vad, /Se nare cum că-i altă toamnă, /Ci-n vezi zec'easi frunze cad... /Chiar m'artea însăși e-o rărere /Și un vîsternic de vieți...“ Acelasi orizont decepționat persistă în *Te duci...: „Viata-mi pare-o nebunie /Sfîrșită fîră-a fi-nceput, /În toată neagra vecinie /O clipă-n brațe te am tînut...“* În esență între realitatea fără-de-noroc și fuzie poetul fructifică în chip extraordinar potențialul acesteia din urmă. Nu o dată, realitatea e absorbită de părere iar aceasta e însăși sursa mării poezii.

INTERVIU

În exclusivitate pe

Prof. dr. LOTHAR WOLF:(Universitatea Augsburg)
R. F. Germania**„ROMÂNIA
E NECESAR CA**

Interviu realizat de conf. univ.

— Sînteți profesor de lingvistică romanică, șeful Catedrei de limba franceză la Universității din Augsburg. Cum apreciați interesul generațiilor tinere pentru domeniul umanistic? Se mai poate vorbi astăzi despre o ceară între umanștii și tehniciștii?

— Vă gîndiți desigur la domeniul științelor spirituale (Geisteswissenschaft), căci umanistic se referă în primul rînd la cunoașterea limbilor clasice greacă și latină.

Despre o „cerată” între cele două tendințe, aceea a științei spiritului și aceea a științei naturii și tehnicii nu se mai poate vorbi. Aceasta se explică, înainte de toate, prin aceea că tînărul interesat în domeniul tehnic recunoaște foarte repede că el nu poate conversa cu prietena sa despre computere sau electronică fără ca ea... să-l părăsească. Cu alte cuvinte, el se va strădui mereu să dobîndescă un nivel general de educație, căci aceasta nu contează mai puțin pentru prestigiul său social decît cunoștințele și capacitățile specifice profesiei sale.

— În ultimul sfert de veac s-a putut constata o „conurență” la nivel internațional între limbile franceză și engleză. Influența limbii engleze poate fi lesne observată chiar într-o țară de mare cultură ca Germania. Credeți că această concurență este deja tranșată? În acest context a avut vreun efect cartea lui Elienble „Parlez-vous français”?

— Cartea lui Elienble Parlez-vous français joacă în controversa dintre engleză și franceză un asemenea rol că, pornind de la exemple lingvistice, i-a trezit pe francezi și a încercat să le aducă în fața ochilor neocolonialismul americanilor. Cartea nu și-a pierdut influența și astăzi există o lege franceză și comisii specializate care încearcă să înlocuiască anglicismele, nu într-un totu încetățenite, cu cuvinte franceze.

În Germania, influența engleză în lexic nu este foarte bălătoare la ochi, fiindcă noi preluăm cuvinte mai rar decît francezii, mai curînd noi le traducem. Pe de altă parte, cunoștințele de limbă engleză în R.F.G. sînt foarte larg răspîndite, chiar dacă, de regulă, ele rămîn la un nivel mediu. Această largă răspîndire face ca acele cunoștințe de limbă engleză să nu mai fie suficiente pentru a se profila și lăsa să se constate că, de exemplu, un cîntăreț de slagăre care vrea să fie deosebit, preia în repertoriul său și cuvinte franțuzești, interpretează adică și șansonete.

Firește nu putem prevedea pe termen lung cum va evolua situația lingvistică în Europa dar din punct de vedere politico-lingvistic ni se pare că modelul pe care îl propun aici colegii din Augsburg este o bună soluție. După acest model, ar trebui ca fiecare european să stăpînească pasiv pînă la trei limbi străine, ceea ce i-ar permite, pe de o parte, să-i înțeleagă pe alții, pe de altă parte să fie înțeles de alții, în limba sa maternă. Acest model are prin el însuși avantajul că face posibilă din punct de vedere lingvistic o unitate europeană cu păstrarea, în același timp, a identității naționale, căci unitatea (Einheit) nu trebuie confundată cu uniformizarea (Einheitlichkeit), cum a fost cazul în revoluția franceză care voia să suprima toate limbile minorităților în folosul limbii franceze.

— Sînteți, de asemenea, canadișt și membru în conducerea Societății

entru „Revista noastră”

E O ȚARĂ ATRACTIVĂ; TOATĂ LUMEA SĂ ȘTIE ASTA“

dr. Ioan CONSTANTINESCU

de studii canadiste. Cum se reflectă disputa la care ne-am referit pe teren canadian? Se înțelege că această întrebare, ca și cea precedentă, se referă la locul pe care îl ocupă România ca realitatea lingvistică în lumea de azi.

— Vecinătatea limbilor engleză și franceză în Canada are o lungă istorie care cu legea 101 a Québecului și cu noua Constituție a așezat ultimele ei „pietre de hotar”. Prin legea limbii franceza a devenit în provin-

Lothar Wolf și I. Constantinescu

cia Quebec, în cele mai multe domenii ale existenței, în afara unor excepții, limbă unică. După puternica presiune a mediului anglofon înconjurător, legea era unica șansă a Québecului de a-și păstra limba și identitatea sa. V-aș putea vorbi ore în șir pe această temă, fiindcă de mulți ani mă ocup de ea, aș vrea însă, pe scurt, să indic câteva elemente ale influenței limbii engleze asupra celei franceze în Canada. Această influență este reprezentată adesea exagerat, căci engleza este pentru 80 pînă la 90 la sută din populația Québecului o limbă străină, la fel ca pentru români sau țavarezii. De aceea, făcînd abstracție de regiunea Montréal, influența limbii engleze asupra lexicului francez este extrem de mică. În vocabularul cotidian această influență este de sub 1 la sută cum au dovedit-o cercetările făcute în mediul rural. Desigur în domeniul tehnic influența aceasta e mai mare, căci industrializarea a venit în Québecul francofon din teritoriile anglofone. Dar și aici ponderea cuvintelor, care au fost preluate din engleză și pe care noi le găsim la populația rurală, este sub 5 la sută. Această pondere privește parcul de mașini necesar muncii în pădure și pe cîmp.

INTERVIU

— Știu că lucrați la o carte asupra limbii franceze din Canada. Ce va fi această carte?

— Va fi un fel de istorie a limbii franceze din Canada, ceea ce înseamnă că această carte va încerca o privire asupra istoriei interne (va fi deci și o „gramatică istorică”), dar și una asupra istoriei externe a limbii franceze canadiene. Componenta sociologică a cărții va fi, în opinia mea, importantă: ea va urmări controversa la care v-ați referit ca și **legătura** dintre cele două limbi, **legătură** care face posibilă înțelegerea între oamenii care vorbesc franceza și cei care vorbesc engleza.

— Se spune că un romanist trebuie să cunoască și limba de la extremitatea estică a României, adică limba română. Împărtășiți această părere? Doi dintre colaboratorii dumneavoastră actuali frecventează un curs de limba română în chiar acest semestru.

— Odată era frecvent ca în limitele studiului romanistici să te ocupi, pe cât posibil, de toate limbile romanice. Cel puțin trebuia să fii în măsură să caracterizezi, pe baza unor anume criterii, un text din sardă, portugheză sau română, într-un caz ideal, să traduci un text ușor. În afară de aceasta, există apoi privirea istorică de ansamblu asupra formării limbilor romanice, privire de ansamblu pe care eu, de exemplu, o aștept și astăzi de la studenții mei. Pentru cercetătorul științific mi se pare indispensabil să se orienteze cel puțin în limbi mari și în limbile romanice de la granițele României, mai ales când vrea să facă studii de ansamblu, în manieră contrastivă de pildă. Dar în general, romanistul se specializează în una până la trei limbi romanice pe care trebuie să le folosească în cadrul obligațiilor sale didactice. În Augsburg aceasta privește limbile franceză, italiană, spaniolă, limbi în care poate fi susținut examenul de stat. Pentru alte limbi ca portugheza, occitana și, de când dumneavoastră sînteți aici, de asemenea româna, putem oferi cursuri practice sau prelegeri și aceste limbi pot fi alese în cadrul examenului de magister sau de doctorat.

— În ce măsură sînt cunoscute limba și cultura română în Vest și în special în R.F.G.? S-ar putea face în această direcție mai mult?

— Șansele limbii și literaturii române în Vest nu sînt rele, căci noi avem numeroși romanști care se ocupă cu regularitate de cultura română, iar publicațiile colegilor români sînt la noi cunoscute. De exemplu, în ceea ce privește dialoaga, pot spune că nu cu multă vreme în urmă am discutat despre atlasul Maramureșului.

Dumneavoastră întrebați și despre ceea ce se poate face pentru a îmbunătăți șansele cunoașterii culturii române în exterior. Mi se pare necesar să se creeze o motivație superioară, de interes pur științific pentru dezvoltarea studiilor de romanistică. Mă gândesc acum la felul în care noi în R.F.G. am determinat dezvoltarea studiilor de canadistică. Acum aproximativ zece ani existau unii care se ocupau în mod științific cu Canada, așa cum astăzi există unii care se ocupă cu studiile de romanistică. Astăzi însă avem în Societatea pentru studii canadiene — deja 150 de membri! Noul interes pentru Canada a fost trezit printr-o campanie de autoprezentare pe care guvernul Canadei, prin ambasada lui în R.F.G., a început-o și care, cu mijleace corespunzătoare, a dus acum 5 ani la promovarea studiilor de canadistică. Asta înseamnă promovarea contactelor științifice, stipendii, sesiuni științifice etc. Mi se pare de la sine înțeles că a te ocupa cu o anume limbă sau literatură presupune contactul prietenesc cu colegii și oamenii obișnuți, căci altfel acea limbă și acea literatură se află într-un spațiu golit de oameni, ceea ce este o contradicție în sine.

— Credeți că ar exista în Germania, respectiv în Bavaria, un interes real pentru înființarea unei societăți de studii române?

— Nu e util să vorbim acum despre o societate: ea ar trebui să apară după o dezvoltare organică a factorilor care să o facă necesară. Ar putea fi ceva asemănător cu ceea ce am fi făcut noi cu Societatea de studii canadiene înființată după 5 ani de muncă. S-ar putea iniția un program riguros de învățare a limbii române, cu oferte atractive: burse, sesiuni științifice

(Continuare în pag. 1508)

INTERVIU

„România e o țară atractivă...”

(Urmare din pag. 1507)

etc. Local sau locurile unui asemenea program ar putea fi nu Sinaia, ci București, Iași, Brașov și altele. S-ar putea începe cu un gen de asemenea legături între Universitatea din Augsburg și cea din Iași. După cum știți, în Augsburg există suficient interes pentru asemenea contacte. Seară de teatru Caragiale și Colocviul — Caragiale pe care-l organizați la noi în luna noiembrie sînt semnele acestui interes. Revenind la programul de învățare a limbii, s-ar putea prevedea 14 zile de cursuri intensive, 7 zile excursii. Acesta ar fi un prim pas. Celelalte ar veni chiar dacă nu de la sine. Sînt în Germania mulți româniști, sînt în România germaniști cu care se pot stabili raporturi științifice. Ideea ar fi una singură: România e o țară atractivă; e necesar ca toată lumea să știe asta.

— **Ați fost în România, ați cunoscut mai mulți lingviști români. Cum apreciați cercetările românești în domeniul lingvisticii teoretice și aplicative?**

— Cunosesc într-adevăr mulți colegi români și am contacte științifice cu ei. Ei vorbesc de regulă franceza sau, parțial, și germana. Cunosesc și lucrările lor. În ce privește istoria limbilor romanice ele sînt foarte importante. Vorlesc cel puțin în ce privește domeniul dialectologiei și al romanisticii comparate.

— **Știe că se lucrează la un Atlas lingvistic al Europei. În ce stadiu se află lucrările și cum le vedeți finalizate?**

— Atlasul lingvistic al Europei face progrese vizibile și eu însumi, de multă vreme preocupat în acest domeniu, am fost invitat de două ori la sesiunile sectorului de romanistică. La fiecare sesiune am discutat aproximativ 30 de hărți și, după impresia mea, proiectul face pași înainte.

— **Cercetarea lingvistică europeană trece acum printr-o perioadă post-structuralistă și chiar postsemiotică. Ce tendințe noi se manifestă?**

— Cred că în știința limbii trebuie să dăsem, pe de o parte, între lingvistica-sistem, idealizată sau ignorată de oameni și știința limbii prelucrate (derivate din lingvistica-sistem) care îngrădește mereu comunicarea umană. Amîndouă au fost gândite de Saussure atunci cînd el spune că sarcina științei limbii ar fi „l'étude de la vie des signes au sein de la vie sociale”. A doua parte a acestei propoziții a fost, cei drept, multă vreme uitată, dar astăzi ceea ce numește ea e parte integrantă a activității în domeniul lingvisticii ca și în acela al învățămîntului. Deja introducerile în știința limbii ajung pînă la teoria comunicării și teoria limbajului. Despre acest domeniu specializat al științei limbii există frește o întreagă serie de noi tendințe prin legături cu alte discipline care se manifestă apoi în cadrul unor discipline parțiale autonome ca psiholingvistica sau neurolingvistica, dar care se referă de asemenea la foarte actuale întrebări ca relația dintre limbă și politică sau dintre limbă și ideologie. Cea din urmă mă interesează foarte mult, ca și întregul domeniu al filosofiei limbii, în măsura în care limba e considerată ca parte a ființei umane, deci nu ca ramură analiticolingvistică a filosofiei. Pe această temă s-ar putea vorbi desigur ore în șir...

— **O mai bună cunoaștere între oameni — imperativ al epocii noastre — presupune o mai intensă conlucrare intelectuală. Cum vedeți, în această perspectivă, posibilitatea unor mai eficiente schimburi universitare, să zicem între Universitatea din Augsburg și cea din Iași?**

— Am răspuns deja cu prilejul a două dintre întrebările de mai sus, cît sînt de necesare contactele dintre universități ca și schimburile personale. Toate acestea sînt valabile și în cazul exemplului Universitatea din Iași — Universitatea din Augsburg. Contactul presupune înțelegere reciprocă iar înțelegerea presupune încă o dată că inteligența umană este cel din urmă dar poate și cel mai mare examen care face posibil ca oamenii să se înțeleagă împreună.

EMIL BOTTA

(Urmare din pag. 1500)

In turnul sdu de tîldeş sub ameninşarea timpului implacabil strecurat. In
sîlşletorul tango-bolero al lui José Pandilla La Violetera:

„Şi nu am văzut

şi nu mi-am dat seama

cum br ndaşii obraşii,

obraşii mei de l ind,

se scurg

Val, eşti Amurg,

Imi c nt  la cap un c ntec de mort

Violetera,

eşti amurg de l ind.

Pîngi, pîngi,

face bine pînsul

aici la colibă,

aici pe colină,

In cel mai trumos Turn de t ldeş

pe Terra™

In superbe le lui elegii, Emil Botta e un poet inimitabil.

DUILIU ZAMFIRESCU

(Urmare din pag. 1480)

Incepind de luna viitoare se incep reparatiile casei. Astfel că nu v-aş putea
primi decit peste o lună. Atunci, voi fi la Bucureşti. Ne vom int oarce poate cineş-
trei, poate chestipatru, cu Alexandra.

Te rog să reţii pentru mine un apartament la hotel Boulevard, un dormitor, si
un salon, cu baie dacă se poate. In lipsa salonului — restul. Totul pentru o lună,
incepind de la 28 aprilie stil vechi (fie, 11 mai, stil nou). Preţul, cum vei voi.

Cu toată plăcerea pe care o am de a vă reţinutii si de a-mi cunosaste nepoata,
n-am să vă ascund o anume aprehensiune de a reveni la Bucureşti, de a lua din
nou contact cu viaţa agit t , politica militantă, Academia — cluburile, — care aduc,
in cele din urmă, dezamăgirea. Nu indr znesc să-i vorbesc despre farmecul sin-
gurat ii, din ce in ce mai mare. Aceasta e probabil, ultima formă a orgoliului.

Te rog insistent să te duci la administratia vagonierilor de dormit si s -mi reţii
un bileţ (Focşani — Bucureşti, sau, dacă e nevoie, Iaşi — Bucureşti) pentru dumin-
ic  28 aprilie (11 mai). (De la Iaşi, ar trebui să poarte data de 27/10).

Este din nou intreropere a trenurilor si oprire pentru Focşani intre două po-
duri, Rimna si Putna. Poate să nu mai fie vagon de dormit. Dacă aş putea găsi o
maşină l...

Cu toată dragostea

Tată tău

Lipsa lui Las r se va face simţit  in momentul plecării mele la Bucureşti, care
va coincide cu stropitul viilor. E o problemă foarte gravă. Te rog să te duci la
DI Gheorghiu, ginerele generalului V nolacu, cu care am vorbit la Focşani. El vei
găsi la Ministerul de Război, la usa lui socru-său, introduc ndu-l pe ambasador. El
mi-a spus că ar fi suficient un cuvint către colonelul Atanasiade (sau Anastasiade),
seful mobilizării la Mare Cartier General, care, se pare, că e un bărbat amabil.
Să-ar putea să se numeas  de asemenea Atanasu sau Anastasiu, dacă nu e Anas-
tasescu.

Roş răspunde-mi telegrafic, confirm ndu-mi primirea documentelor. Aştept de-
semeni şiz rde.

1. I da, fiica soţiei lui Duiliu Zamfirescu, Henriette, din prima căsătorie.
2. Elena, soră a lui Duiliu Zamfirescu.
3. Las r, al doilea fiu al lui Duiliu Zamfirescu (1889—1921).
4. Saint-Dimon (1873—1930), ambur francez, celebru prin „Mensurille” sale. In care
se relief  ca un mare portretist.
5. Frit  (Franc) Rober, cumnat al lui Duiliu Zamfirescu, farmacist la Focşani.
6. E vorba de Generalul Alexandru Averescu, viitorul soţ al Partidului popularul,
din a cărei conducere va face parte si Duiliu Zamfirescu.
7. Poezile vor fi adunate in volumul Pe Marea Neagră, 1923.
8. Lucia (Lucie), soţia lui Al. Duiliu Zamfirescu.
9. Leuşteanu, primul soţ al fiicei lui Duiliu Zamfirescu, Henriette, c s toare enal
spoz Mendrea.
10. Dida, Constantin, cel mai mic frate al lui Duiliu Zamfirescu.
11. Vasiliu, rudă a lui Duiliu Zamfirescu.
12. Maricica (Maricica), soră a lui Duiliu Zamfirescu.
13. Zoe, soră a lui Duiliu Zamfirescu.
14. Alexandra, Sanda, fiica lui Al. Duiliu Zamfirescu.

DINTRE SUTE DE CATARGE

Dorință

M-aș apleca asemenea cerbului
pe pământul unde am văzut
prima dată roua,
eroii așezindu-i între flori
ca o dorință.
Și dacă pădurile neamului ar cînta
pe fluier de os, ca ațîdată,
ca o pasăre, m-aș apleca, țară,
peste umerii tăi grei de istorie,
sfioasă poezia să ți-o așez în palme,
ca pe un fluture,
ca tu să știi că eu
vin de departe, și cîntecul
e însăși libertatea noastră.

Dan PADURARU,

clasa a XII-a C,

Liceul „Al. I. Cuza” — Focșani

Vă puneți întrebarea,
Ce-i dragostea de țară ?
Ce-nseamnă să fii mindru
De-al tău partid iubit ?
E-o datorie sfîntă,
Puternică și mare
Să ți iubești poporul, Partidul Comunist,
Căci dragostea de țară pornește de acolo
De unde mai există o dragoste de frați ;
E dragostea de mamă
Și glasul care cheamă
Copiii fără seamăn,
Prin vuiet de Carpați.

Vă puneți
întrebarea?

Angela DRILEA,

clasa a XII-a,

Liceul „Al. I. Cuza” — Focșani

Motiv
mioritic

Mi-a zăbovit privirea pe-un cîntec cald de seară
Ca laptele cu spumă băut în tîla oară
Si-aș fi pîscut cu mielii pe plaiul drag de munte
M-aș îngropat în suflet cu rîvnele cornute.
Ahh e de dorită țărîna de la stîna
Că fiecare culme ar vrea s-o stringă-n mină ;
Cresc mîngîieri de iarbă și triluri de irvoare
Ca rodnicia avuță-nclînatelor ogoare.
...Și mi-a cioplit urechea un zîmbet din zăvoi
Ca să-mi întreb ecoul din stîna, de la oi,
De-s într-un stol de vise, de-l stîna colb și stea...
Nu : e un strop de viață din România mea !

Felicia-Stela IONESCU,

Tirgu-Mures

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

EUGEN LOVINESCU — romancier

de prof. univ. dr. Liviu LEONTE

Liviu Leonte și Al. Husar

Proza lui E. Lovinescu se cere studiată nu numai prin caracterul ei de complementaritate ci și prin sugestiile oferite. *Viața dublă* (Editura Aurora, 1927), reluare cu modificări a precedentelor romane, *Aripa morții* (Editura Flacăra, 1913), și *Lulu* (Editura Alcalay, 1920) conturează deja intenția autobiografiei spirituale și psihologice. Andrei e inadaptable superior, abulic, părăsit pe rînd de Alina și Lulu, femeii cu viață greu de prins într-o formulă, ambigui în descoperirea propriei naturi.

Un întreg ciclu consacră Lovinescu lui Bizu, într-o tentativă, programatică aproape, de a vorbi despre sine altfel decît o putea face în *Memorii*. Primul roman, care poartă numele personajului, *Bizu* (Editura Națională-Ciornei, 1930), îi definește profilul, surprinzîndu-l în etapa finală a eșecului. Biografia lui Bizu se constituie dintr-o acumulare, niciodată plătită, de umilințe, din copilărie pînă la maturitatea care nu-i vede recompensate meritele. Prematur se manifestă o curioasă apetență pentru moarte, experiențele erotice îi provoacă un sentiment de dezgust, obiectele pasiunii dovedindu-se nedemne de sentimentele investite. Bizu își construiește o filozofie a precarității, transformînd, asemenea eroilor dostoevskieni, suferința în voluptate. Nereușita socială nu o interpretează ca o ratăre, fiindcă „nimeni nu-i putea da ceea ce nu căuta”. El reproduce, la alt nivel, biografia, asemănătoare în acest sens, a lui Eminescu, care va deveni materia „romanelor” *Mite* și *Bă-*

lăuca. Cedînd înclinației spre anecdotă, cu abundente reflecții de ordin moral, *Bizu* e mai puțin o operă epică și mai mult fișa unei personalități pentru care „lășitatea vieții era însă cu mult mai puternică decît aspirația spre moarte”.

Deși sufragiile criticii s-au îndreptat spre *Bizu*, următoarele două romane au un plus de invenție și de atractivitate în neprevăzutul desfășurării. *Bizu* rămîne cea mai substanțială carte a ciclului, iar personajul său central, cum a scris Pompiliu Constantinescu, nu mai putea oferi vreo surpriză morală. De aceea, *Firu-n patru* (Editura Națională-Ciornei, 1932) este și situat cronologic înaintea precedentului roman, urmărind tribulațiile lui Bizu în obținerea unei poziții sociale, viața sa sentimentală. El eșuează în ambele direcții, în cea dintîi prin inadecvarea mijloacelor la duritatea existenței, în cea de a doua din exces de analiză, despiciînd „firu-n patru”, ca și Emil Codrescu din *Adela* lui Ibrăileanu. Dacă Rosina exprimă erosul sănătos, fără pretenții, iar Lică Scumpu — arivismul stereotip în vorbe și ditacii în acțiuni, Diana intruchipează femeia rece, enigmatică, ascunzînd „o viață febrilă de faună aquatică”. Ca personaj, în comparație cu următoarele romane, ea este mai interesantă acum cînd, sub înfățișări schimbătoare, indiferentă, timidă, cinică, nu-și dezvăluie adevărata esență, fiecare din variante fiind posibilă.

Partea de rezistență din *Diana* (Editura Socec, 1936), ține tot de carac-

(Continuare în pag. 1512)

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

EUGEN LOVINESCU

(Urmare din pag. 1511)

terul impenetrabil al psihologiei feminine. O intrigă senzatională descoperă în Diana mai întâi o pură care a suferit în tăcere, apoi, în final, o femeie periculoasă și imorală care și urmărește fără scrupule interesele. Victimă cade eternul naiv Bizu, insuficient pregătit pentru a se apăra într-o lume a calculului rece, egoist. De aici încolo obiectivitatea pe care Lovinescu o înțelegea drept condiție a romanului e abandonată în favoarea lirismului, scriitorul „compătimeste” tot mai mult cu personajele sale. **Mite** (Editura Adevărul, 1936), aduce un nou episod erotic, deocomdată fericit, cu inocenta Silvia Dușescu, personajul care dă titlu romanului (al doilea roman cu nume feminin, fără a socoti **Mite** și **Bălăuca** din ciclul eminescian), fiind surprins într-un subtil proces de redescoperire a feminității. În **Acord final**, publicat în „Revista Fundațiilor” din 1938, 1939, scriitorul încearcă a pune punctul definitiv în evoluția eroilor. Preponderent analitic în **Firu-n patru**, interesat de turnura neprevăzută a comportărilor în **Diana**, E. Lovinescu folosește retetarul de succes al romanului foileton, căutând a întretine interesul pentru o construcție epică practic încheiată în primul volum, **Bizu**.

Se știe că Lovinescu nu a beneficiat de recunoaștere oficială. Prin compensație la absența titlurilor academice și universitare, a demnităților publice, și-a făcut cunoscute, cu satisfacție îndurerată, orgoliile, suferințele. Viața insului superior are și o dimensiune mizeră, fatal legată de condiția sa, apartenența la talent și genul cere sacrificii. E ceea ce vrea să spună și „romanul” lui Eminescu care pe contemporanii lui Lovinescu l-a surprins mai puțin decât ne surprinde pe noi astăzi, **Mite** (Editura Adevărul, 1934), pleacă de la cunoscutele **Amintiri fugare despre M. Eminescu**. E curios că Lovinescu a luat de bune toate cele spuse de Mite Kremnitz, transferându-le în **Mite**. Romanul, dacă îl acceptăm ca atare, interesează prin definiția psihologiei erotice eminesciene. În viziunea lui Lovinescu, „Eminescu” său ar trebui să-l anuleze pe cel al lui G. Călinescu. Adică, în locul insului robust, de o sănătate agre-

sivă, individul melancolic, marcat de condiția geniului, un Eminescu indiferent și nedeterminat de mediu, pe scurt, revenirea la punctul de vedere maiorescian. Nu are rost să vedem cine are dreptate, ambele variante sînt posibile, important este să știm dacă personalitatea istorică, deductibilă din propria-i operă, poate deveni personaj literar. Lovinescu „umple” golurile din amintirile sembrate de Mite Kremnitz, imaginează scene de stradă și de interior, dialoguri, conflicte. Gîndurile sale despre Eminescu, despre celelalte mari personalități ale epocii rămîn parțial valoroasă a romanului. Dar cînd atribuie opiniile sale personajelor, ne dăm seama că nu Eminescu, ci Lovinescu disertează despre limba lui Creangă, despre creatorul obiectiv și creatorul liric ș.a.m.d.

Nici **Bălăuca** (Editura Adevărul, 1935), nu depășește această optică. Romanul propune, ca și **Mite** imaginea unui Eminescu desprins de preocupările practice, identic cu sine însuși, indiferent la ce se întimplă în jur. Pledoaria **pro domo** se întrevede în poetul inadaptabil, desprins deliberat de cotidian: „Nimeni nu-l datora nimic. Bucuriile vieții se cuceresc. Cum nu dorea nimic, era firesc să nu aibă”. Reușita tipologică a romancierului trebuie căutată în acele personaje fără atestare istorică sau fără o operă care să impună un anumit mod de a le înțelege. Pînă la urmă întrebarea, ca și pentru **Mite**, privește nu atît valoarea romanului, schema narativă („povestirea romanțată a **Lucaferului**”, după Vladimir Streinu), cît însăși posibilitatea lui ca roman. Despre personalitatea istorică și artistică devenită erou de roman, G. Călinescu a spus lucruri fundamentale la apariția romanului **Mite**, comentînd apoi cu severitate trilogia lui Cezar Petrescu consacrată lui Eminescu. Chiar dacă practica literară a oferit și oferă exemple de romane biografice, ceea ce G. Călinescu numea în cronica la **Mite** „dificultatea de a acorda legile ficțiunii cu cele ale adevărului”, rămîne permanent ca o chestiune de principiu. Astfel că romanul din ciclul eminescian, ca și cele consacrate lui Bizu, interesează în primul rînd prin mărturia indirectă despre autor, criticul și istoricul literar E. Lovinescu.

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Fragmente dintr-un dicționar

de Florin MUSCALU.

membru al Uniunii Scriitorilor din R.S.R.,
secretarul Censurului Uniunii Scriitorilor — Focșani

DAN BOTTA — poet, esecist, dramaturg, traducător. Născut la 25 septembrie 1907 la Adjuș. Mort la 13 ianuarie 1953. Frate al actorului și poetului Emil Botta. Tatăl, medic, provine dintr-o veche familie ardelenască. Mama este corsicană Franceschi. Licențiat în greacă veche, latină, drept și educație fizică.

Din 1934 este membru al Comitetului de redacție al Enciclopediei Române, fiind numit directorul acesteia sub președinția lui D. Gusti.

Debutul are loc în 1931 cu volumul de poezii „Eulali”. Personalitatea stilistică a acestei poezii stă deoptrivă ca și a colegilor de generație, Emil Gudian și Simion Stolnicu, sub zările autohtone barbitene și sub fantasticele misterioase și tragice al lui E. A. Păe.

Cuvintul gustat și visat al acestor tineri triumfuri poetice este eleat. Dealtfel, Simion Stolnicu își și intitulază unul dintre volume „Pod eleat”. Eleații Parmenide, Zenon și Melissos susținau unitatea, imobilitatea și imuabilitatea existentului, considerând iluzorie multiplicitatea, mișcarea și devenirea.

Ridicarea, așadar, în „nadirul latent” vine la Dan Botta pe mai multe căi. Corsican după mamă, el va avea nostalgia coloniei Elea, aflată în aceeași geografie mediteraneană cu locurile natale ale celeia ce i-a dat viață.

Inclinarea spre vechea Eladă — dovadă între altele complementaritatea studiilor universitare făcute — este învățată prin mări lirici romantici germani (Hölderlin, Novalis), pe de o parte, iar pe de alta, de la idealismul tirin al lui Nietzsche.

Indemnul de a avea o comportare eroică față de viață, înfrunghind iraționalismul prin creația artistică pură este dat, însă, de „Existența tragică” a lui D. D. Roșca.

Poetul are imaginația fantastică, tenaune reală în conduitele capilare ale poemelor, nostalgia aproape parnasiană spre o armonie universală, exaltând ideea perfecțiunii. O confesiune așezată drept succintă prefață la poeziile sale este cu adevărat eroică în crezuri: „Dar chiar dacă pământul va fi o stea incandescentă, un munte în flăcări și tot farmecul vieții va fi pierit, visurile poezilor îi vor învălui într-o ceață și ceea ce va rămânea etern și indescriabil (subl. n.) — muzele și timbetele zeilor”.

În această sintagmă se află întregul crez al lui Dan Botta despre artă, ce trebuie să fie „eternă și indescriabilă”, cu alte cuvinte, „eleată”. Sub protecția misterioasă a Marelui Anonim blagian I, am fi inclinați să rostim la prima concluzie, dacă nu ne-am aminti celebra polemă din epocă asupra paternității metaforei de „spațiu moartic”. — Cu un asemenea ideal al perfecțiunii cristaline, poemele lui Dan

(Continuare în pag. 1514)

Criticii literari Al. Pîrvu dînd un autograf
poetului F. Măruțiu

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Fragmente dintr-un dicționar

(Urmare din pag. 1513)

Botta poartă o răceală nordică în chiblimbarul ușor parnasian sau care sunt propuse: „Muzicuri mediane, / Plaiuri și savane, / Lande monotone, / Lirice Oenone / Duceți-mi la vale / Aioele ovale”.

Deși poet adevărat, subtilul cântărilor greșeste, sub vraja barbiană, tocmai în limbă, neexagerând în patinarea acestuia pe loc, precum Barbu Brezianu în „Zăvor fermecat”, dar exagerând, totuși. Drumurile devin... „mediane”, ținuturile sînt „lande” etc.

Fondului eladice, la care se ajunge prin puritățile eleatului, Dan Botta îi suprapune cultura spirituală a vechii Thracii.

În eseu „Limite” afirmă că: „Panteismul concepției thracice străbate pînă în fundurile ei, ca o lumină de miracol, poezia noastră populară”. În „Poezie și etnic” el atrage atenția asupra faptului că „poporul românesc reprezintă (...) o seminitie care, în toate formele vieții, manifestă omogenitatea cea mai strictă, o perfectă unitate etnică, lingvistică, spirituală”.

Întreaga sa eseuistică este o vastă călătorie cărturărească, ea urmînd „Ridicarea la izvoare, permanența mitului, integrarea omului în univers, corespondența directă dintre om și lume” („Spiritul munților”).

Dramaturgia lui Dan Botta, „Comedia fantasmelor”, „Alkestis”, „Deliana”, „Soarele și luna”, „Sărmanul Dionis”, este greu de transpus scenic. Alegorii, parabole, elanuri lirice și epice totodată, în care se găsesc personaje și atmosfere de folclor românesc împletit cu mitologia — toate acestea, cum pot prinde chip cărunt în realitatea imediată?

Fără a fi dat o operă perfectă, de austeră maturitate, pe măsura aspirațiilor, Dan Botta, ne-a lăsat, totuși, o operă purtînd nostalgia perfecțiunii. Poezia (între piscul harbian și pîesc), eseuistica (cu accente de filosofie culturală ce aduce aminte de Mircea Eliade), teatrul (asemănător cu acela de mai tîrziu al lui Radu Stanca), toate converg sub aceeași cupolă, avînd o structură „mediană”.

Ca traducător, în 1956 Dan Botta a dat o excepțională traducere a baladelor vîloneștilor, ediție prefațată de Tudor Arghezi.

Opera: „Euallii”, București, 1931; „Limite”, București, 1936; „Charmion sau despre muzică”, 1941; Scrieri I—IV, cu un studiu introductiv de Ion Ilberci și un fragment de monografie neterminată de Eugen Schlerer, București, 1968; Fr. Villon, „Balade și alte poeme”, traducere de Dan Botta. Prezentare de Tudor Arghezi, București, 1956.

Despre: Vladimir Streinu, „Pagini de critică literară”, 1963; Șerban Cioculescu, „Aspecte literare contemporane”, ed. 1972; Ov. S. Crohmălniceanu, „Literatura română între cele două războaie mondiale”, 1972; Mircea Zăciu (în colaborare cu M. Papahagi și A. Sasu), „Scriitorii români”, 1978.

EMIL BOTTA — poet, prozator, actor. Născut în 1911, la Adjud — mort la 24 iu-

lie 1977. Fratele poetului și eseuistului Dan Botta. Absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din București (1934).

Ca actor Emil Botta a fost unul dintre cei mai originali.

Aparent anacronic, el își juca mai cu seamă glasul. Era făcut parca pentru tragediile antice, deși pentru teatrul contemporan. Avea pe masca actoricească împrumutată acea damnație caracteristică artiștilor iucieriei, blestemată, înrăiți întru geniu cu spirite necontrolabile la prima investigație.

Poetul a deșutat în „Bilete de papagal”, în 1928, în 1937, îi apare în Fundațiile regale pentru literatură și artă intitulat volum, premiat, intitulat: „Întunecatul A-pril”.

Timbrul original al acestei poezii incintă critica, Vladimir Streinu („cloșca cu pul de aur”, cum i-a numit Șerban Cioculescu) distinge în această apariție „semnele noi de lirism”, în contextul în care marii lirici interbelici ajungeau la apogeu.

Urmează, apoi, volumul „Pe-o gură de răi” (1943), Ciclul „Vineri” (1971) în vol. „Versuri” și „Un dor fără sațiu” (1976).

În 1938 sînt editate prozele din „Trintorul”. Asemeni lui Alexandru Philippide, Emil Botta a scris relativ puțină poezie. Spațiul său poetic este, însă, înconfundabil. Botta a lucrat în singurătate desăvîșită ca un ouvrier evaslanoim la o construcție poetică de primă mărime.

Asumîndu-și, ca și fratele său Dan, spectrul melodic al culturii noastre populare arhăice, alături de marile nuanțe tragice ale culturii poetice universale, el a reușit pe acest fond să desfășoare un mare joc poetic, vol în care își avea propria damnațiune. Poetul a venit cu o întreață recuzită din marile teatre spirituale ale lumii, invocînd Hmera și Fantazarea, lupînd și lucrînd pentru el e ca simplu soldat sau imperator, spre o desăvîșire făcută în numele Artei.

Știința acestei poezii este „Știința ciociricii / care trece vîmle pustiei”. Cîntecul lui este în apropierea aceluia baco-vian. La autorul „Plumbului” este invocată „decembre”, la Botta „bate novembre pădurile moarte”. El este astfel și eminescian. Codrîl lui Botta nu au euristicile vîlurilor marine, ci austeritatea statutară a singurătății: „Și singur e codrul acuma și-n vecl”.

Pare un preot al legendelor acest poet în tulburătorul său discurs: „Rob codru, cum te suferi supus / și vînzării dat singurei sub lună / O, frăție, de-am fi împreună / pe muntele Daciei, în lumina de sus!”

„Dor” și „Neliniște” nu sînt doar două tragice, dar fermecătoare stări poetice, caracteristice marilor personificări, vecini ai noștri de totdeauna, ei sînt „doi români”. Sub razele lor se desfășoară întreaga ceremonie poetică a lui Emil Botta. Poetul își alege glasul după farmecul propriei melancolii. Gesturile sînt hamletiene, dar vorbele rămîn românești, aproape de invocațiile haiducești din doinele și baladele populare: „Dulcețule, ascunsule-n tăcere, / pămînte, pămînte, vere, / fă-te

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Ion Diaconu

(Urmare din pag. 1491)

te și niciodată document probant sociologic”. 1. Diaconu revelă neglijențele caracteristice manifestate în studiul consacrat păstoritului din Nereju: 1. redări fonetice false: Păunești în loc de Păulești, vorșa în loc de virșa, bătal (batal), zahore (zahară — pi. zahareli), sute (siuti); 2. sînt anunțate semnele oilor în figură, dar nu sînt reproduse nicăieri; 3. semne de oi nemenționate, din cauza anchetei lăcuite întimplător: bărbături, cîrlig, furculiți, rățez, suituri, virtez. 4. varietăți de oi, de asemenea, nemenționate: bieli, birsanî, briazi, brumării, cornuți, șioancî, lal, oakîși, obrăzată, ruscă, sirbi; 5. nu se arată oile după vîrstă: batal, berbesi, cîrlan, n'ee, nioari, minzari, rudasiu, teerțau; 6. nu se dă nici o informație cu privire la medicina populară a ciobăniei din Nereju, asemenea cu cea din restul ținutului: gurasia, vârsatu; 7. nu se găsește nici un text folcloric despre păstorit; 8. lipsa totală de imagini etnografice referitoare la același păstorit; 9. absența unui impetuos indice lexical.

Referindu-se la articolul lui M. Pop, Măștile de lemn din Birsești — Topesti, Vrancea (Revista de folclor, 1958, nr. 1), I. Diaconu nu se returnează, de astă dată, să releve numai materialul ilustrativ sardăcios folosit — 4 măști — dintre care doar una achiziționată de cercetător —, timpul foarte scurt consacrat investigației și faptul că nu apare subliniată funcționalitatea etnografică a datinei, fiind absolut necesară participarea anchetatorului la întregul ritual al înmormîntării cînd informațional execută „jocurile de la priveghi”.

Cu privire la demersul teoretic propus de M. Pop, I. Diaconu constată că autorul articolului nu posedă informația necesară, nefolosind lucrările fundamentale despre obicei, ci însemnări răslețe, unele citate imprecis.

I. Diaconu nu constată doar carențele de ordin informațional și interpretativ, ci se oprește apoi pe larg asupra ceremonialului, oferind sugestii și deschideri spre o înțelegere superioară a datinei.

cristalin și morții tăi / vedea-l-aș ca florile-n vâl”.

Prozele din volumul „Trîntorul” fac parte din aceeași zonă a gândirii poetice emittobolene. Spectrul „damnării”, motiv incurabil al întregii sale beletristici, este același mai vehement ca oriunde. Personajul tutelar se „repaunează estetic, abandonându-se febril unei nelufrințe trăirii în ficțiune” (C. Robu). Gustul unei astfel de poze este învățat, probabil, de la Fr. Kafka, tradus la noi, în epocă, de către Felix Aderca.

Emil Botta este unul dintre poeții mari ai liricii noastre, fiind între clasicii interbelice și generația războiului (grupările Albatros și Cercul literar de la Sibiu) un pisc. Mai apropiat de ultimii decizi de primii, el aparține, paradoxal, mai cu seamă întililor. Între poezia lui Ion Vinea, de pildă, și a lui Emil Botta, șansa istoriei literare șade de partea „întunecatului April” decizi de aceea a „Orei flintinilor”.

Poate că Emil Botta este, de fapt, cel mai artist dintre poeții români, nu atât la nivel lexical, cit mai cu seamă la acela al vizionilor. Emil Botta a fost însăși efigia poetului. Opera sa poetică și-a păstrat semeția singurătății, pe care o avea poetul în viață.

Opera: „întunecatului April”, București, 1937; „Trîntorul”, București, 1938 (ed. a II-a 1967); „Pe-o gură de rai”, București, 1943; „Poezii” (ed. retrospectivă, prefată de Petru Comarnescu), București, 1966; „Versuri”, București, 1971; „Poeme”, București, 1974; „Un dor fără sațiu”, București, 1976.

Despre: Pompiliu Constantinescu, „Scrieri”, I, 1968; Vladimir Streian, „Pagini de critică literară”, I, 1968; Șerban Cioculescu, „Aspecte literare contemporane”, 1972; N. Manolescu, „Metamorfozele poeziei”, 1968; Al. Piru, „Poezia românească contemporană”, 1975; I. Negoițescu, „Analize și sinteze”, 1976; Ștefan Aug. Dolnaș, „Orfeu și tentația realului”, 1974; Mircea Zăciu (în colaborare cu M. Papagăgi și A. Sasu), „Scriitori români”, 1978.

P.S.

Aceste două „articole” fac parte din lucrarea de istorie literară „Dicționar al scriitorilor și publiciștilor vrincei, de la origini pînă în contemporaneitate”, aflată în manuscris.

Elaborată în scopuri strict personale, 1979, cu un crez și o conștiință a specialității se depășeau, sper efemeritatea momentului, sinteza mi se pare viabilă și azi, cel puțin din două motive: al numelor de primă mărime incluse, precum și din perspectiva critică, tradițională, evidentă, sub care au fost așezate, deslușind, la autori importanți, mai cu seamă, o interpretare nouă.

Așadar, nostalgia culturală a lucrării: datele de istorie literară au fost considerate un bun general, accentuînd „creștia” interpretării operelor și autorilor — pe spațiile impuse de gen.

Bibliografia o știm și simțim „depășită”, dar nu în esența-i.

Iată motive și nu orgoliul de a publica aceste două omagii critice la evenimentul aniversar al „Revistei noastre”...

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Sincronismul azi*)

de prof. univ. dr. Al. HUSAR

Identificând sincronismul cu interdependentă („Interdependența înseamnă, după noi, sincronism...”, adică tendința de uniformizare a tuturor formelor de viață a societăților moderne, solidare între ele”) lucrarea lui E. Lovinescu *Istoria civilizației române moderne* are ca obiect (implicit și explicit) contestarea acelor puncte de vedere retrograde, care negau caracterul necesar al evoluției României spre capitalism. Cu materialismul istoric s-a arătat, firește cu cel autentic) Lovinescu are comună, tocmai, dezavuarea orientărilor sociologice romantice, „tradiționaliste”, și afirmarea caracterului necesar intrării țării noastre în faza sa modernă.¹

Nu e mai puțin adevărat, o interpretare strict sociologică a formației civilizației române moderne — privind natura complexă a acestui proces — devine astăzi mai largă, mai nuanțată.

Acceptând, în principiu, că civilizația noastră s-a format după legile imitației, privim mai degrabă, mai liber problemele. Admitem ideea de necesitate obiectivă, de lege sociologică a acestui proces. Dar nu putem admite, azi, totuși, că în această privință am fost „beneficari integrali”, că în elaborarea civilizației noastre, poporul român a fost „pasiv și imitator ca și celelalte popoare în stadiul sa.” cum gândea — la un moment dat — Lovinescu. Ideea sa că — în ce ne privește — sincronismul vieții contemporane și-a impus formele vieții sociale și culturale ca o identitate nivelatoare reclamă o accepție atenuată. Sincronismul nu are, în concepția noastră, aceeași putere aproape mecanică, același caracter de „integralitate”. Nu putem accepta azi că „tînind seamă de natura revoluționară a formației noastre, imitația a luat la noi un caracter de integralitate (am imprumutat deci formele Apusului fără distincțiuni, în masă, și în nici un caz la jumina deliberativă a „spiritului critic”) din moment ce Lovinescu recunoaște ei înșiși: „Acest caracter de integralitate se constată, firește, numai în prima fază pur revoluționară, a imitației, în faza a doua, în care am intrat mai demult, rolul „spiritului critic” este incontestabil.”² Astfel, prin adaptare la condiții locale, orice imi-

tație ia, cu timpul un caracter specific. Ideile sau factorii economici nu produc rezultate identice; lucrând în material omenesc diferit, sugera Lovinescu, ele se deformează după însăși permeabilitatea și calitatea materialului prin care trebuie să treacă.

Afirmatia sa că originalitatea civilizației noastre ca și a civilizației celor mai multe popoare nu stă, asadar, în „elaboratie”, ci în adaptare și în prelucrare, în baza aceleiași legi a sincronismului vieții moderne, care „crează în chip nivelator și nu de diferențiere” — trebuie, deci, privită relativist. Lovinescu nu nega acțiunea creatoare a rasei (prin care el înțelege de fapt națiunea) ca factor activ: „Acțiunea ei se desfășoară în timp și în spațiu, adică prin acțiunea condițiilor sociale și, mai ales, istorice”. Ar fi o eroare deci să admitem că la formarea civilizației române, după Lovinescu, fondul sufleteș al poporul nostru nu contribuie cu nimic, ori că el minimizează spiritul creator național sau rolul factorului individual în creația culturală. Scriind „este negreșit cu neputință de precizat momentul istoric în care, încetînd de a primi numai, am început a și da, sau, cu alte cuvinte, momentul în care, ieșind din faza „determinațională” lui Ghera, am intrat în faza adevăratei „interdependențe”, Lovinescu venea aici cu alt principiu al său: postulatul identității naționale, condiția esențială pentru dezvoltarea armonioasă a societății, adăugînd la teoria specificului și a sincronismului teoria diferențierii (totul fiind în relație de timp și spațiu și diferențiere continuă). Legii sincronismului, care operează în chip nivelator, tot alt de „fatal” l se opun forțele locale, latente, realități și condiții locale, forțele modelatoare ale națiunii, care o modelează și o modelează diferențial. În optica sa, imitația nu procedesează (cum susținea Tarde) dinăuntru în afară, ci „din afară înăuntru”, cu alte cuvinte, „de la formă și cu tendință probabilă spre fond”. Formele, imprumutate, creează un fond existent de valori (moderne și originale) adecvat formelor.

Există o interacțiune între cultură și civilizație. În acest sens, o strînsă unitate, asigurată tocmai prin existența valorilor. Civilizația se transfor-

* Fragment din studiul „Sincronismul” (Not și Europa).

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

mă în cultură și, invers, „drumul de la cultură la civilizație nu e ireversibil. Culturile nu sînt impenetrabile, ci interpenetrabile, prin imitație. Dacă ea vine, în planul civilizației, cu a-celoași mijloace (telefon, telegraf, tren etc.), imitația nu are însă, în planul culturii, aceeași putere și aceeași efecte nivelatoare.

Desi, cum arăta Lovinescu, „acțiunea uniformizatoare a timpului asupra vieții sociale și culturale a diferințelor populare legate între dinsele printr-o interdependență materială și morală” se explică prin aceeași lege, a sincronismului, această „lege” are aci un sens mai larg. Vorbind de istoria literaturii române contemporane și istoria civilizației române moderne, Lovinescu spune: „Ambele lucruri sînt deci insuficient de accenși idee de sincronizare, adică de necesitatea sociologică a unei interdependențe a întregii vieți contemporane. Operele nu sînt considerate ca momente de sine stătătoare, ci prin aderentele lor la viața socială și culturală”. Și, mai departe: „Tot ce am susținut în domeniul cultural și social al istoriei civilizației române își va căpăta, astfel, o aplicare literară în istoria literaturii române contemporane, adăugînd: „Scritorii vor fi judecați și din punctul de vedere al caracterului de sincronism cu dezvoltarea vieții noastre sociale și culturale și cu multiplele înțetări de curenți ideologici, dar și din punctul de vedere al diferențierii față de ceea ce a fost înainte”¹.

Sincronismul are aici o dublă aplicație: atît pe axa simultaneității cît și pe axa succesivității. Ideea sincronismului vieții culturale europene prin „interpenetrație” — un fondal pentru exercițiul său critic — îl ser-

vea lui Lovinescu în lupta pentru promovarea literaturii noi și orientarea ei într-o direcție modernă, ca bază obiectivă mai largă, un principiu fecund al criticii sale fiind necesitatea sincronizării literaturii române cu evoluția societății. Sincronismul își are, în concepția sa, un revers mai profund privind societatea în care operează, inclusiv arta ei, ca expresie a conexiunii formelor corelative: „Formula estetică a unei civilizații nu trebuie privită ca ceva de-sine-stătător, în nici o legătură cu celelalte forme ale acestei civilizații; dimpotrivă, ea nu e decît un aspect în strînsă dependență cu celelalte aspecte, de natură religioasă, filosofică, politică și chiar economică, sau mai ales economică, după cum pretinde materialismul istoric. Conexiunea e prea evidentă pentru a mai necesita dezvoltări. Creații ale celorrași oameni ce trăiesc sub imperativul aceluiași condiții istorice, toate formele culturii sînt legate între dinsele printr-o strînsă interdependență”². Subaprecierea factorilor interni determinanți e aici iluzorie. Precăzările sale privind trecerea, în unele momente, de la o imitație integrală, necritică, și o preluare doar a formelor, către dezvoltarea spiritului critic și apariția fondului responsabil exclusiv, în Lovinescu, ideea de mimetism, îndoașobi în sfera valorilor (unde croștia e totul) este vorba, deci de două tendințe opuse și complementare în evoluția culturii, și să-l acuza pe Lovinescu că a unilateralizat excesiv procesul ar fi inexact.³ Exegeții săi recunosc, dimpotrivă: „Lovinescu are meritul excepțional de a fi urmărit procesul pe toată întinderea istoriei sale și în toate ipostazele posibile.

(Continuare în pag. 1526)

NOTE

1. Z. Ornea, Studii și eseuri, București, 1971, p. 81.
2. E. Lovinescu, Istoria civilizației române moderne, București, 1972, p. 478.
3. E. Lovinescu, Istoria literaturii române contemporane, vol. I, București, 1928, p. 7-8.
4. Ibidem, Istoria literaturii române contemporane, vol. VI, București, 1928, p. 22.
5. I. Ponișchi, Din tradițiile gândirii axiologice românești, București, 1978, p. 142.
6. Z. Ornea, op. cit., p. 121.
7. E. Lovinescu, Istoria literaturii române contemporane, vol. I, p. 175-176.
8. N. Novakovic, Verșim și spontanitate, în România literară, anul X, nr. 22, din 11 august 1971, p. 8.
9. Abreviată Paleologu, Epistole de la Iași, București, 1980, p. 22-23.
10. Dumitru Ghica, Dimensiunea omnișă, București, 1978, p. 121.
11. Paul Anghel, Pe cînd era literaturii române I în România literară, anul VI, nr. 26 din 8 septembrie, 1911, p. 1.

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Influența folclorului în creația poetică
a lui Vasile Alecsandri

de conf. univ. dr. Florin POPESCU

Vasile Alecsandri a trăit într-o vreme când limba noastră literară era în curs de dezvoltare și consolidare. Poezii dinaltelea lui, Cărlăvea, Heilade, Bolintineanu și chiar Alexandrescu, deși fiecare contribuie la dezvoltarea poeziei românești, erau uneori tributari unor modele străine, iar multe din versurile lor erau prea lungi și prea greoaie. Venise vremea unei întoarceri spre bogățiile aprinse ale noastre și în primul rând spre folclor. Această întoarcere o face Alecsandri prin culegerea de poezii populare și apoi prin propriile sale poezii din ciclul DOINE. În sensul acesta vorbește lui Bolintineanu „de atunci poezia se românește”¹⁾ au o relevanță deosebită. Cine citește astăzi poezii populare culese de Alecsandri și poeziile create de acesta în metrica populară poate fi surprins de nivelul estetic modest al celor din urmă și pe drept cuvânt. Totuși nu trebuie uitat că cele populare constituie modelul după care judecăm, ele fiind unice prin autenticitatea lor. De asemenea, trebuie avut în vedere că Alecsandri este primul care încearcă acest drum nou și chiar el, în PASTELURI, LEGENDE, OSTAȘII NOSTRI, își va însuși nu atât verficatia, cât elementele folclorice de esență, într-o formă superioară. Oricum, Alecsandri este un precursor în această privință, deschizând o cale pe care vor merge mai târziu Eminescu, Arghesi, Blaga.

Luate fiectare în parie, aproape toate poeziile din ciclul DOINE oferă chiar cititorului modern și părți remarcabile, valoroase. Dacă din punctul de vedere al realizării artistice DOINELE lui Alecsandri nu sânt la înălțimea PASTELURILOR, sub raport stilistic pot fi considerate totuși foarte bune, fără de care nu se poate vorbi nici de evoluția poeziei lui Alecsandri, nici de evoluția poeziei românești în general.

Să urmărim influența folclorică în creația lui Alecsandri :

În SINTAXĂ, problema reluării și anticipării complementelor direct și indirect poate fi luată în seamă, pentru că adeseori intervine necesitatea ritmului, care face ca poetul să folosească forme nelitru-bunitate astăzi. Reluarea sau nere luarea complementului direct prezintă unele caracteristici alături de fenomene obișnuite. Așa, bunăoară, în esugerea de POEZII POPORALE, BALADE (CINTECE BĂTRINEȘTI) ADUNATE ȘI ÎNDEPTATE DE VASILE ALECSANDRI găsim versurile : „Pe lanus sursește, / Sus îl o-pinteste” (MHEU COPILUL), în care reluarea, deși obligatorie, nu se face. Și în poezia lui Alecsandri găsim exemple asemănătoare : „Si grabnic pe-al ei țară răpește din grămadă” (DAN, CAPITAN DE

FLAI) ; se întinse însă și reluări obișnuite ale complementului direct : „Eu pe mîndru-ți l-oi aduce” (BABA CLOANȚA).

Juxtapunerea în cadrul frazei și chiar al propoziției este o trăsătură importantă a sintaxei populare : „Murgul mic se așteptea, / Mane-n lături se răcea, / Toma turba și răcea” (TOMA ALIMOS). Virește că o întinim și la Alecsandri : „Viscăză în-nan-n ceruri L., sub visul cel de lună / Flori, ape, călburi, limbi viscăză împreună” (LEGENDA RINDUNICAI).

Structura multor fraze alcătuite prin subordonare, nu numai din poeziile primului ciclu, DOINE, se aminteste de folclor. Folosirea frecventă a conjuncției DE, a lui CTT trebuie pusă în legătură cu influența creațiilor populare asupra poetului. Dar fraza lui Alecsandri nu este pretutindeni la fel. În DOINE, frazele sînt alcătuite, în general, după modelul popular ; în celelalte cicluri (LĂCRĂMIŢOAKE, SUVENIRE, MĂRGĂRIŢĂRI) găsim și fraze complexe formate prin subordonare, cu propoziții simetric organizate, iar în PASTELURI, frazele devin echilibrate, ca și în LEGENDE să se desfășoare larg, după modelul clasic. Oricum, evoluția frazei nu poate fi privită izolat, ea a fost legată de evoluția stilului, a compoziției.

PARALELISMUL SINTACTIC, un procedeu al poeziei populare, de exemplu în SOARELE ȘI LUNA : „Eu am plete strălucite, / Tu ai plete surite, / Eu am fata arzătoare, / Tu fața mîngîietoare” este folosit și de Alecsandri, de pildă în DOBUL : „De-ar fi cerul cu iubira, / Mi-ar aduce-a ta zîmbire, / De-ar fi cerul cu-ndurare, / Mi-ar aduce-o sărutare”. La Alecsandri ca și la poezia popular, sînt puze față în față mai ales acțiuni desfășurate în același timp, dar pe planuri diferite : „Să eu-șgem împreună, / Tu, fragi roși de prin pășună, / Eu, erinți albi pe sîmul tău” (MENDRULIȚA DE LA MUNTE) sau „Ei să zboare, eu să-i sîc” (CINTEC HAIDUCESC).

ANACOLUTUL frecvent în nozeta populară, de exemplu în CODRUL : „Si să merg la mîndra mea, / care m-am lubit cu ea / Din colliăra mea” se întinse și la Alecsandri în MĂRIOARA FLORIOARA : „Si tu esti urista mea, / Care, spusu-mi-au o stea, / C-am să mă iubesc cu ea !”. Este interesant că Alecsandri se folosește de anacolitul și în creațiile sale, ca de exemplu în STROF PLOPAN din ciclul LEGENDE NOIȚA : „Avot mîndru că-nitan, / Care-l vie Strof Plopan, / La copila se ducea / Si eu drag așa-i grăia...” (versuri : CARUȚA N. ETC.).

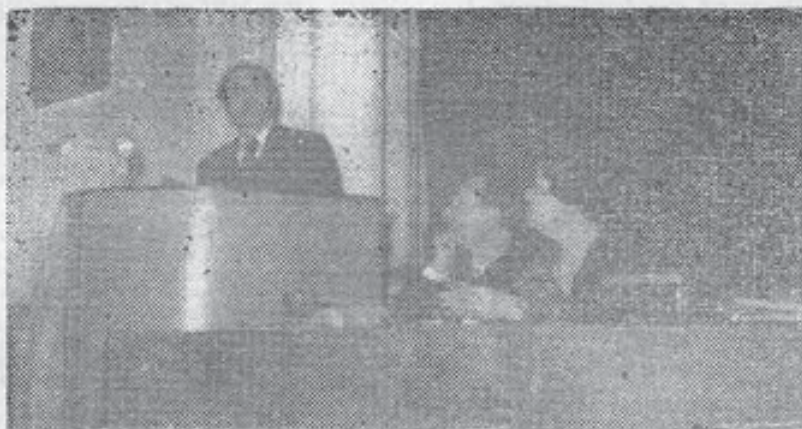
INVERSIUNEA din modelul popular se află și în DOINA : „Face-m-aș privighetoare” ; „Face-m-aș un vultur mare”, ori

1). Cf. D. Bolintineanu, Poezia română în diverse epoci, „Albina Pîndului” nr. 3, din 3 octombrie 1968, p. 122.

2). Flori alese, I, II — Flori alese din poezia populară, I, Poezia lirică ; II, Poezia obiceiurilor tradiționale, ediție îngrijită de I. Serb, prefață de Mihai Pop, Edit. pt. M. 1967.

3). Balade — Balade populare românești, ediție îngrijită, prefață și bibliografie de Iordan Datcu, Editura Albatros, 1971.

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Florin Popescu, Al. Husar și Cecilia Malorov

în BABA CLOANȚA: „Dare-ar Domnul Dumnezeu”. Dar nu numai formele verbale sînt inversate. De multe ori, părți din propoziții își schimbă locul, de exemplu în balada populară NOVAC ȘI CORBUL: „Lumea să n-o mai privească, / Soare să nu mai zărească!” și în poemul lui Alecsandri MĂRIOARA FLORIOARA: „Ochii la pămînt țintea”. Se înțelege că nu orice abatere de la topica obișnuită are valoare stilistică. Cîteodată, în poezia populară ca și în poezia lui Alecsandri, punerea atributului exprimat prin adjectiv pronominal înaintea regentului său este făcută din cauza ritmului, de pildă în poezia populară: „Să răsară două pene, / Negre c-A TALE sprîncene” (FLORI ALESE, I, 213)³⁾, la Alecsandri: „De-ar fi cerul cu iubire / Mi-ar aduce-A TA schimbire” (DORUL).

Între SUBIECT și PREDICAT fiind relații de interdependență, topica acestor părți principale de propoziție nu este fixă. În propozițiile enunțative neexclamative, subiectul stă înaintea predicatului, dar când accentul cade pe predicat (fie verbal, fie nominal) acesta se pune înaintea subiectului: „FUGI baba despletită” (BABA CLOANȚA), în poezia populară: „CAD neferii la pămînt” (VOINICUL).

INTEROGAȚIA la care urmează răspunsul se întîlneste destul de des în poezia populară: „Mi ce mai făcea? / Tot pe mal sețea / Și minca și bea” (CHIRA), iar unde cădea / Ce se mai făcea? / O fîntînă lină, / Cu apă puțină” (MONASTIREA ARGESULUI). Tehnica a fost preluată și de Alecsandri: „Cînd deodată, vai de ea! / Sus, la munte ce vedea? / Un nor negru ca un zmeu / Ce venea, venea mereu” (MĂRIOARA FLORIOARA), „Cine trece-n Valea Seacă / ... / Și cu pîntul deavălit? / Andrii-Popa cel vestit” (ANDRII POPA).

TEHNICA EXCLAMAȚIILOR în poezia lui Alecsandri nu se deosebește prea mult de cea folosită de poetul anonim.

Multe propoziții sau fraze exclamative au o anumită alcătuire. Ele pot începe cu o interjecție, un vocativ, un verb la imperativ. Aceste cuvinte pot fi întîlnite la mijlocul sau, mai rar, chiar la sfîrșitul propoziției sau frazei. Cîteodată propozițiile și frazele exclamative au o topică ca-

racteristică. Iată exemple comparative: „Hai, pulcă, să trecem codru, / C-ai de trăit nu-i modru!” (FLORI ALESE, I, 226); „Hai copii, cu volnicie / Să scîpăm blata moșie / De păgîni și de robie!” (DOINA); „Rău mi-e teamă de-un păcat!” (FLORI ALESE, I, 239); „Alb i-e sinul dulce crin, / Dar hrănește-amar suspin!” (MAGHIARA).

PROVERBELE SAU EXPRESIILE POPULARE VERSIFICATE în DOINE nu constituie o izbindă artistică în poeziile lui Alecsandri. Versurile par forțate: „Cînd norocu-și schimbă pasul / N-aduc ani ce-aduce ceasul!” (MĂRIOARA FLORIOARA), „El peste munți calcă / Și-n cor are o falcă, / Și-una pe-pămînt” (PAT-LOGOFAT). Iată și un exemplu din poezia populară culesă de Alecsandri: „Pe tine te vreau / Bărbat să te teu, / Că-i o măcătoare / De însurătoare: CINE BATE DUNAREA / NU MI-L BATE MUIEREA!” (RADA).

Alecsandri nu și-a însușit numai forma exterioară a poeziei populare, ci și mentalitatea omului din popor. Dealtfel, nu numai doinele populare îi influențează în primul său ciclu, ci și alte specii ale creației orale, ca blestemele, vrăjile, așa cum le vom găsi mai tîrziu la Tudor Arghezi sau la Ion Barbu. Iată un exemplu din poezia BABA CLOANȚA, unde tînarul e vrăjit și apoi blestemat: „In cap ochii să-i se-mnoare / Și să-i fie graul prins, / Iar Satan, su-n fer aprins / Din pept inima să-i stoarcă / Și s-o ardă-n foc nestins!”. În URSTII este relatat un vechi obicei popular al fetelor care priveau într-un anumit moment și anulul în fîntînă pentru a-și vedea urstul: „Cum hătu vîntul de neară... / De trei ori au descîntat. / În fîntînă au cătat. // Și pe-a sa limpede față. / Ca prin viz de dimineață, / Au văzut ele, zîmbind, / Două chipuri strălucind”.

PORTRETELE (se află puține în DOINE) sînt alcătuite uneori cu elemente de basm ca în ANDRII POPA: „Mihai mîndrul vine iară, / Falnic ca un stîlp de pară / Pe-un căl alb ce n-are loc / Și din ochi aruncă foc”.

IMAGINI DINAMICE găsim destule în

(Continuare în pag. 1324)

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Influența folclorului în creația poetică
a lui Vasile Alecsandri

(Urmare din pag. 1519)

DOINE. Unele din ele își au punctul de plecare tot în folclor: „Murgușorul necheza / La fugă se răpezea / Și fugea, mări, fugea... / Nici umbra nu-l ajungea!” **MARIOARA FLORIOARA** sau în poezia **STRIGOIUL**: „Ele zbor se depărtează, / Zboară calul, le urmează / Pășind iute către mal”. Un exemplu din balada populară **TOMA ALIMOS**: „Te grăbește, aleargă, fugi / Și ca gîndul să mă duci / ... / Că eu, murgule, oî muri, / Pe tine n-oî mai sări!”.

REPETIȚIA LEXICALĂ este reprezentată prin reluarea imediată a unui cuvînt în cadrul unei unități sintactice sau metrice. Aceasta este cea mai simplă formă a repetiției numită și **EPIZEUXIS** (gr. **EPIZEUXIS** = „legătură prin repetarea unui cuvînt”). Iată exemple paralele din poezia populară: „Și s-AU DUS, s-AU DUS, s-AU DUS s-AU DUS / Pin'ce soarele-au apus” (**CODREANU**) și din poezia lui Alecsandri: „Un nor negru ca un zmeu / Ce **VENEA, VENEA** mereu” (**MARIOARA FLORIOARA**) sau „Zlucă scade; iarna **VINE, VINE** pe crivat călare!” (**SFIRȘIT DE TOAMNĂ**) în care se observă că prin reluarea imediată a verbelor, acțiunea dobîndește intensitate, continuitate.

Oralitatea stilului este marcată și prin repetarea conjuncției **ȘI**, creînd o repetiție numită **ANAFORĂ**, care leagă propoziții coordonate, în poezia populară **VIDRA**: „Și mereu / o dismierda, / Și mereu o săruta, / Și lăutară cînta, / ... / Și din gură-așa-i grăia”; la fel în creația lui Alecsandri: „Mărioara mi-l oprea / Și pe mal ușor sărea / Și-n Izvor se cufunda / Și volos mi se scîlda”, ori în **SENTINELA ROMANĂ** din ciclul **MARGARITARELE**: „Fiul Romei se aprinde, / Hidra-n mînă-i o cuprinde / Și-o sugrumă ȘI o stărnă, / Și-o învinge, ȘI o dărmă!”.

Tot o repetiție lexicală este și **ANADIPLOZA**, adică repetarea unui cuvînt (grup de cuvînte) de la sfîrșitul unei unități sintactice (metrice) la începutul unității următoare. Reluînd ultimele cuvînte dintr-un vers în versul următor, atît poetul anonim, cît și Alecsandri vor să insiste asupra unor noțiuni pe care le consideră esențiale cel puțin pentru cele două versuri:

„Dorul tău, badeo, mă roade,
Nici să rid NU MĂ SLOBOADE.
NU MĂ SLOBOADE la joc,
Ci mă arde ca un foc.”

(FLORI ALESE, I, 211)

„Colo-n vale, la fîntînă,
Două fete SPĂLAU LINA,
SPĂLAU LINA și rîdeau,
Iar din gură-așa grăiau...”

(URSITII)

În creația lui Alecsandri, **MARIOARA FLORIOARA**, găsim cîteva anadiploze care sînt construite după un model folcloric: cel de-al doilea termen al repetiției alcătuiind o rimă interioară cu un cuvînt care urmează. Să se compare:

„Vine iarna-viscotoasă,
Eu cînt doina-nchis în casă,

De-mi mai mîngii ZILELE,
ZILELE și nopțile”

(DOINA)

„Iată zina FLORILOR,
FLORILOR, surorii LOR.”

(MARIOARA FLORIOARA)

CONVERSIA, adică reluarea unei sintagme sau propoziții într-o formă inversată, însă fără schimbarea înțelesului, este prezentă în poezia populară: „TOATĂ LUMEA l-au lăsat, / LUMEA TOATĂ l-au uitat” (**DONCILA**); la Alecsandri în **DRAGOȘ** din ciclul **MARGARITARELE**: „DEALURI MULTE ei sulră, / MULTE DEALURI coborîră”.

REPETIȚIA CUVINTELOR PRIN SINONIMELE LOR oferă atît poetului anonim cît și lui Alecsandri posibilitatea de a da varietate exprimării: „Cum ZICEA și cum VORBEA / Pinteni Rosului că da” (**BALADE, 123**) „Și de este SĂ MURIM, / Lîngă tine SĂ PERIM!” (**MARIOARA FLORIOARA**).

REFRENUL este și el o formă de repetiție, dar tine de sintaxa poetică. În poeziile lui Alecsandri, refrenul de origine populară, mai ales din cîntecele bătrînesti, se îmbină cu cel de origine cultă. Uneori poetul repetă un singur vers, ca în poezia **TATARUL**: „Măi tatare, măi tatare”, alteori două versuri, ca în poezia **EL EBAA** din ciclul **MARGARITARELE**, unde refrenul este în limba arabă, ajungînd pînă la repetarea unei strofe, ca în **CINEL-CINEL** și **CINTIC OSTĂȘESC** din ciclul **DOINE**.

În poezia populară găsim cîteva **ALEGORII** de o mare putere de sugestie, ca cea din **MIORITA**, în care moartea este înfățișată ca o nuntă de proporții cosmice. În creația lui Alecsandri, **PRIER** și **FATA IERNEI**, din ciclul **LEGENDE NOUA**, scrisă în martie 1876, la Mîrcești, și publicată în **CONVOBBIRI LITERARE**, nr. 23 mai 1876, p. 45-46, este descrisă în spirit popular nunta **GERULUI** și a **IERNEI**, amîntind înmormîntarea ciohănașului din **MIORITA**. „Miri sarbezi în cojoace”, asistați de „Moartea rece” și de „mîndrul soare”, împreună cu nuntași „lupi la-ceml”, „urși groși” participă „l-a lor nuntă-ngrozitoare”.

Pe lîngă **MONORIMA** creată de verbe la imperfect și care, de multe ori, imprimă versurilor un caracter monoton, se întâlnește în aceeași poezie (**MARIOARA FLORIOARA**) și monorima alcătuită din substantiv în genitiv-dativ: „Lasă-ți coama vîntului / Și umbra pămîntului, / Și pe fața cîmpului / Să zbori zborul gîndului”, care contribuie însă, pe de altă parte, la realizarea unei mai mari expresivități a imaginii. Iată și un exemplu din poezia populară **TOMA ALIMOS**: „Asterne-te drumului / Ca și larba cîmpului / La suflarea vîntului!”.

DIMINUTIVELE lui Alecsandri își au punctul de plecare în poezia populară. Ele sînt în număr mai mare în ciclul **DOINE**, probabil și pentru faptul că au un sens afectiv, ca în poezia populară. Uneori, Alecsandri rela determinat sub forma diminutivă, care este, de asemenea,

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

un procedeu specific poeziei populare. Exemple paralele : „Aleii corbi, corbisor” (NOVAC ȘI CORBUL) ; „Dragă corbi, corbisor” (CINTEC HAIDUCESC).

CONJUNCTIVUL FĂRĂ CONJUNCTIA „ȘI” este, fără îndoială, un alt element împrumutat din limba vorbită. Exemple paralele : „Hei, Ancuța, draga mea, / Făcă Dumnezeu ce-a vrea !” (SERB-SARAC), „Mărioară, draga mea, / Facă Domnul orice-a vrea ! / Dele-ți bine, dele-ți rău... / Tu ascultă dorul tău” (MĂRIOARA FLORIOARA) sau : „Vie moartea așteptată” (SORA ȘI HOTUL).

SUPERLATIVUL ALCĂTUIT CU ADVERBUL „MULT”, de exemplu în MĂRIOARA FLORIOARA : „Mult ești dalbă și frumoasă”, „Cind e noaptea mult senină” și în poezia populară PAUNAȘUL CODRILOE : „Voinice! tras prin inel, / Mult e mîndru tinerel !”.

În celelalte cicluri (LĂCRIMIOARE, SŪVENIRE, MĂRGĂRITARELE) mijloacele artistice provin fie din sfera folclorică, fie din cea a romantismului. Din punctul de vedere al limbajului poetic românesc, trebuie reținut totuși că ciclul DOINE reprezintă un început, un moment de inovație, sub aspectul formulei poetice, iar celelalte cicluri rămîn relevante mai ales pentru încercarea, pe alocuri încununată de succes, de înnoire a mijloacelor prozodice.

Poeziile, mai ales cele din ciclul DOINE, poartă caracterul momentului poetic în care au apărut, moment caracterizat prin valorificarea folclorului, dar o valorificare care lasă să se vadă în foarte mare măsură urmele populare. Totodată însă sînt evidente încercările poetului de a n-o va expresia. Acest lucru i-a reușit mai ales în versificație (cu excepția rimei primelor creații), în formulele compoziționale, precum și în ceea ce privește genurile și speciile, foarte variate la Alecsandri. Este evident că preluarea motivelor populare din perspectiva unui orizont mai larg cultural, exploatarea resurselor poetice ale fantasticului folcloric, îmbinarea temelor, varietatea metricii reprezintă eucerii ce constituie merite incontestabile ale lui Alecsandri, contribuții la dezvoltarea poeziei noastre naționale.

Influența neasimilată a poeziei populare din DOINE și din alte poezii din celelalte cicluri este înlocuită în PASTELURI și în unele legende cu o însușire a folclorului în esența lui. Toate sînt trecute prin filtrul sufletesc al poetului. În aceste poezii, expresia artistică se subtilizează în așa fel, încît cu greu se pot recunoaște urmele folclorului sau ale romantismului. Poetul este un clasicizant trecut prin romantism și cunoscînd mult mai bine decît oricare dintre poeții contemporani vorbirea populară.

„REVISTA NOASTRĂ” LA CENAACLUL ARTELOR DIN BUCUREȘTI

La Cenaclul artelor ce funcționează pe lângă Casa de cultură germană „Friedrich Schiller”, cenaclul condus de poetul și actorul Arcadie Donos, la ultima sa sedință lunară, scriitorul Ion Larian Postolache a vorbit despre festivitățile ce au avut loc la Focșani, pe ziua de 13 februarie 1982, cu ocazia împlinirii a 70 de ani de la întemeierea „Revistei noastre” și a 10 ani de la reluarea activității.

Vorbitorul după ce a făcut un istoric al revistei începînd de la prima sa apariție, în 1912, sub conducerea profesorului Dimitrie Papadopol, (aceasta urmînd unei modeste publicații : „Buletinul Societății elevilor din cursul superior al Liceului „Unirea” din Focșani, ce apăruse în anul 1900) — și pînă la seria apărută în anul 1972, sub înmăsoa și competența conducere a profesorului Petruche Dima.

Revista, în forma ei actuală, a fost distinsă de trei ori cu premiul I la Concursul de reviste școlare, beneficiind de cronici elogioase semnate de cărturari de frunte din țară și străinătate, subliniînd astfel fiecare apariție a acestei prestigioase publicații școlărești.

Vorbitorul, care a luat parte, ca fost elev al liceului, la sărbătorirea acestor evenimente, a subliniat meritele și strădania profesorului Petruche Dima care, cu fiecare număr al revistei, caută să-i ridice nivelul calității prin materialele publicate în paginile sale.

De asemenea, vorbitorul a subliniat faptul că revista se află depusă în multe biblioteci din străinătate, menționînd că el însuși a dăruit-o bibliotecii Universității Punjab din Lahore (Pakistan) cu ocazia participării sale la Congresul centenarului poetului-filozof Allama Mohammad Iqbal, în decembrie 1977.

I. ADJUDEANU

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE“

Valori expresive în „Cartea românească de învățătură“ a mitropolitului Varlaam

de conf. univ. dr. Ion ROTARU

Cel mai vechi scriitor vrincean și unul dintre cei dinți minuitori de condei în limba românească este prea învățatul mitropolit Varlaam al Moldovei. Ca mirean se numea Vasile Moțoc și se născuse în familia unor răzeși, aproximativ prin 1530-1535, la Bolotești, sat mare și bogat, pe valea Putnei, dincolo de Măgura Odobeștilor. Anii adolescenței și al tinereții și-i va petrece ca monah la mănăstirea Secu, ctitoria lui Nistor Ureche, tatăl cronicarului, avînd ca vrednici dascăli de limbile greacă și slavonă pe un Dositei și pe Mitrofan, viitor episcop. La nici 30 de ani, relativ foarte tînăr, între 1608-1613, era egumen al mănăstirii. În 1623, devine arhimandrit al Sucevei, duhovnic al lui Miron vodă Barnovschi și în sfîrșit mitropolit al țării, uns fiind la Iași, în ziua de 13 septembrie 1632. Fără îndoielă, străbateră destul de rapidă a tuturor treptelor ecleslastice de către fiul de răzeși putneni s-a datorat istețimii deosebite de care dăduse dovadă în însușirea cunoștințelor cărturărești trebuitoare pe atunci. A păstoriit cu vrednicie în timpul domniilor lui Miron Barnovschi, Alexandru Iliș, Moise Movilă și Vasile Lupu, cea mai lungă și cea mai rodnică dintre toate sub raport cultural. A condus școli și a avut misiuni diplomatice, la Kiev și la Moscova, a mijlocit pacea dintre Vasile Lupu și Matei Basarab, la Tirgoviște, unde s-a împrietunit cu Udriște Năsturel, cercetîndu-i biblioteca și punînd împreună la cale măsuri de apărare a românilor transilvăneni împotriva propagandei calvine. A prezidat sinoade ecumenice, dintre cele mai importante, întru apărarea ortodoxiei și a candidat chiar la scaunul patriarhiei din Constantinopol. Spre anii bătrînetii, se retrăgea la Secu, unde și astăzi i se poate vedea mormîntul încastat în zidul dinspre miazăzi al bisericii.

Drept și conștient, pe deplin continuator al diaconului Coreși de la Tirgoviște și de la Brașov, Varlaam a fost un luptător pentru biruința definitivă a scrisului în limba națională, nu numai în Moldova, dar în toate provinciile locuite de români. Lucrul se vede foarte clar din Cuvînt Impronunțat către toată semînția românească, prefata de la Cartea românească de învățătură, pe care o avea gata scrisă în 1637 și o tipărea la Trei Ierarhi, în 1643. Avînd un conținut religios, firește, (75 de predici destinate slujbelor din duminicile anului și sărbătorilor mai importante), cartea, numită și Cazanle, ne apare estăzi ca un monument de cultură și ca un mare act de semnificație politică în epocă. Asociîndu-și autoritatea domnească, a lui Vasile Lupu, mitropolitul Moldovei se adresează românilor de pretutindeni, atrăgînd atenția asupra „daruiei” ce se oferea limbii lor naționale: „Io Vasile Voevod, eu darul lui Dumnezeu țitoriu și biruitoriu și domn a toată Țara Moldovei, dar și milă și pace și spăsenie a toată semînția românească pretutindere ce se află pravoslavnicî într-aciastă limbă, cu toată inima cerem de la Domnul Dumnezeu și izbăvitorul nostru Isus Hristos. Dintru cît s-au îndurat Dumnezeu dintru mila sa de ne-au dăruit, dăruim și noi acest dar limbii românești, carte pre limbă românească (subl. n.) [...] Și iaste și de puțin pret, iar voi să o primiți nu ca pe un lucru pomenesc, ce ca un odor cereșc. Și pri'nsă cetînd, pre noi pomeniți și întru ruga voastră pre noi nu uitareți. Și fiți sănătoși”.

Textul Cazanlei lui Varlaam, cel mai întins dintre cîte se scriseră și se tipăriseră pînă la data respectivă, totodată și cel mai răspîndit (în Moldova, Muntenia, Oltenia, Banat, Crișana, Maramures, îndeosebi în Transilva-

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

nia) rămîne capital pentru dezvoltarea ulterioară a limbii române literare. Este forma cea mai armonioasă și mai îngrijit asternută pe hîrtie de pînă atunci, superioară chiar cronicii lui Ureche cu care este contemporană. Faptul se datorează desigur străduinței marelui cărturar de a se face înțeles de toți cititorii săi români, conștiinței unității lor de limbă, de credință și de neam, precum și unui început de conformare la normele ce păreau a se fi schițat în tipărițile mai vechi, cu aproape un secol, ale lui Coresi. Graiul moldovenesc este la largul său, desigur, însă anume ușoare tendințe de evitare a stridențelor regionale, în fonetică sau în lexic, se observă sub pana lui Varlaam. Influența chipului cum erau scrise, spre pildă, *Evangheliarul* de la 1561, *Cazania* de la 1581 (Coresi), ori *Cazania* de la Govora din 1642 s-a produs oricum, semnificativ, chiar dacă în mică măsură, asupra mitropolitului moldovean care transpunea liber în românește *Omlile* patriarhului Calist, principalul izvor ce i se atribuie. Hotărîtoare a fost însă împrejurarea că scriitorul se născuse în Vrancea, la limita dintre cele două graiuri, muntean și moldovean, și că își petrecuse tinerețea la poalele munților Moldovei, în preajma Humuleștilor lui Creangă chiar. Judecînd după evoluția stilului de la *Cazania* din 1643 la *Cartea care se chiamă Răspunsul împotriva Catihismusului calvinesc*, nu de mică importanță vor fi fost și consultările mitropolitului cu Udrisțe Năsturel, cit privește necesitatea înțelegerii limbii naționale de către întreaga suflare românească, în frunte cu ardelenii, pe care avea grijă a-i feri de instrăinare, de părăsirea ortodoxiei.

Lăsînd însă acum la o parte continutul religios al tipăriturii de la 1643, *Cartea românească de învățătură* a mitropolitului Varlaam ne apare astăzi — în perspectiva stilului „artist” al limbii primate în evoluția ei — o capodoperă a literaturii române din prima jumătate a secolului al XVII-lea. Caracterul puternic popular și de intensă oralitate, prezența regionalismelor (de fapt înțelese de toți românii, cu deosebire populația de sub poalele întregului arc carpatic, din Bucovina pînă în Oltenia), într-o măsură foarte exactă, odată cu aerul de arhaicitate lăsat de influențele cărturărești ale slavonei medievale, în clevea întorsături ale frazei, conferă scrisului lui Varlaam farmecul boletristicii de mai târziu a lui Creangă și Sadoveanu.

În secvențele narative, ca și la Creangă, intrarea în subiect se face abrupt, fără nici un fel de introducere. Propozițiile, simple și în stil indirect nu sînt decît un fel de indicații de regulă necesare fundalului pe care se desfășoară dialogul personajelor. De aici decurge toată verva și cursivitatea naturală a discursului. Iată pasajul de început la predica din *Dumeneacă feciorului celui curvariu*:

„Un om oarecarele ave doi feciori. Și dzise cel tînăr tătine-său: «Părinte, dă-mi ce mi să vine partea mea de avuție». Și le împărți lor avuția. Și nu după multe dzile, strinsă tot feciorul cel mai mic și să duse într-o LATURE departe și acolo adăvâsi avuția sa petrecînd cu curvele. Și deaca ADĂVĂSI ei tot, în foamete mare într-aceia lature, și acela începu a SĂ LIPI de unul ce LACUIA într-aceia lature. Și-tremise PRI-INS în hoi-dele sale să pască porcii. Și JELUIA să-s sature pîntecele său DE rădă-cinele ce mîncă porcii și NIME nu-l da lui. Și veni întru sine și dzise: «Citi năimiți la părintele meu le prisosește pline, iară eu moriu de foame. Scula-mă-voi DE mă voi duce la părintele meu și voi dzice: Părinte, greșit-am în ceru și înaintea te și de-cum nu sînti destoinic să mă chem fecior ție, ce mă fă ca unul din năimiți tăi». Și să sculă și se duse...” (Cf. *Cazania* 1943, ediția Byek, Fundații, 1943).

Am marcat prin sublinieri cuvintele și expresiile ce ar putea comporta discuții asupra stilului mitropolitului, cit privește, în citatul de mai sus, narațiunea și introducerea dialogului. Iată, spre comparație, și-ul așa zis literar, odată cu regimul imperfectului în stilul indirect din *Amintirile* lui Creangă: „Ș-apoi Humuleștii, și pe vremea aceea, nu erau numai așa un sat...” „Și părintele Ioan de sub deal... ce om vrednic și cu bunătate mai

(Continuare în pag. 1524)

*7 Cuvîntul nu avea, în epocă, înțelesul „trivial” de astăzi.

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

Valori expresive

(Urmare din pag. 1523)

era!"; „Și cea dintii școlărită..."; „Și, luindu-mi rămas bun de la părinți..."; „Și a treia zi după asta..."; „Și satul Brostenii...” etc. etc., toate așezate la cap de frază sau de paragraf, lată, tot la Creangă, începuturi de basme, cu aceleași intrări directe în subiect, cu știrurile dialogale încastrate exact la locul trebuitor în relatarea naratorului: „Era o dată o babă care avea trei feciori.” (Soacra cu trei nurozi); „Era o dată o capră care avea trei iezi... Într-o zi, capra cheamă iezi de pe afară și le zice: „Dragii mamei copilași! Eu mă duc...” (Capra cu trei iezi); „Era o dată o babă și un moșneag. Baba avea o găină și moșneagul un cucuș; găina babei se oua de câte două ori pe fiecare zi și baba minca o multime de ouă; iar moșneagul nu-i da nici unul. Moșneagul într-o zi perdu răbdarea și zise: „Măi babă, măninci ca în tirgul lui Cremene...” („Punguța cu doi bani); „Era o dată un flăcău slătut, pe care-l chema Stan. Și flăcăul acela din copilăria lui se trezise prin străini, fără să cunoască tată și mamă [...] Și, ca băiet străin ce se găsea...” (Stan Pățitul); „Amu cică era o dată într-o țară un craiu care avea trei feciori. Și craiul acela... Atunci feciorul cel mare îi îndrăzneală și zise: „Tată...” (Povestea lui Harap Alb). Peste ce am arătat deja, se mai poate constata și la Varlaam și la Creangă (cu o frecvență mai mică însă) prezența perfectului simplu: dzise-zise (și la primul și la cel de al doilea utilizat pentru lansarea știrii dialogale), împărți, strinsă, să duse, adăvăsi, incepu, tremise, fu, să seculă (la Varlaam); perdu (la Creangă), necesar repezițiunii epice. E cazul să menționăm de îndată că această formă verbală, necaracteristică graiului moldovean (Sădoveanu aproape nu o utilizează deloc), se explică în textele lui Varlaam și ale lui Creangă prin influență cărturărească, venită dinspre graiul muntean. Ca fost vrîncean, Varlaam și-ar fi însușit-o, poate, în copilărie, cumva deși textele cioresiene și cele apărute în vremea lui Matei Basarab, care o conțin din belșug, i se impuneau cu destulă putere. Impresia de oralitate e puternică și într-un caz și în celălalt. Regionalismele (avé, dzise, tătline-său, să (în loc de se) de cu valoare copulativă (de mă voi duce), imperativul mă, să, lăcuia, jeluia să (rîvnea), de rădăcinile (cu rădăcinile) etc., chiar arhaismele (adăvăsi = pierdu, risipi etc., perfect inteligibil în context), pri-âs (= pe el) lature (= loc îndepărtat, țară), de-cumu (la Miron Costin: acum), sănt, colorează pagina, dau autenticitate discursului epico-retoric. Iată un alt episod epic, excepțional prin rotundime și concentrare, rezultată, tot așa, din dozarea foarte precisă a imperfectului, perfectului simplu și a prezentului (în stilul direct) verbelor de acțiune, conduse de iterativele dănăoară, și așa etc.:

„Dănăoară fu o foamete mare într-acea lature unde era iparhia svintului, iară un corăbiiaru, negutători de grâu, implu corabia sa de grâu să o ducă la Frâncie, să vîndză grăul. Iară svintul Nicolae să arătă preste noapte corăbiiarului acela și-i dzise: «Să nu duci grăul la Frâncie, unde veri să-l duci, ce-l du în Mirtichia, să-l vendzi cumu-ț va hi voia, și l'na și 3 galbeni arvoni». Și cînd fu a doa dzi, deaca să dăsepta corăbiiarul acela, ailă în palmă 3 galbeni. Și dzise către alti corăbiiari: «Astănoapte am vădzut în vis un vlădic bătrîn și mi-au dzis si duc grăul la Mirtichia și iati că mi-au dat și 3 galbeni arvoni. Deci să ne ducem acolo să vendem». Si așa să duseră și izbăvi svintul Nicolae iparhia sa din foamete”. (Ibid. p. 392).

Aici perfecte simple, necesare conciziunii și iuteții narrative, cît și introducerii stilului direct, sînt încă mai numeroase, de certă nuanță munteanescă, (fu, implu, să-arătă, dzise etc.), cum muntenească este și fonetismul din vîndză. Ele se armonizează însă cu moldovenismele de felul lui grău, iară, imple, cumu-ț va hi voia (preluat acesta de Sădoveanu mai tirziu) arvoni, ailă, (mai potrivit decît, găsi, văzu etc.) iparhia, iati, si (să)

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

și arhaisme (devenite astăzi arhaisme!) corăbiiariu, corăbiiariului aceluia genitivul dublu, preluat de asemeni de Sadoveanu, veri să-l duci, ce (adversativ), vëndzi, Frâncie (nume generic pentru țările de limbă romanice din apus: Italia, Franța), din foamete (în loc de de foamete). Oralitatea maximă se realizează mai cu seamă prin acel extraordinar și-î-ua, sugerind neapărat gesticulația personajului. (Na cu valoare de verb la imperativ apare foarte rar în belătristica noastră; și în momentul de față nu ne vine în minte decât Dănilă Prepeleac al lui Creangă zicând: „Na-ți-o frintă că ți-am dres-o!”), unde însă se înregistrează cunoscuta zicală ca atare, potrivită împrejurării că cel în cauză, tot negustorind prosteste, ajunsese la o pungă goală, dintr-o pereche de boi frumoși de-a mai mare dragul să te ulți la ei).

S-ar putea ca limba română scrisă pe vremea domniilor lui Matei Basarab și Vasile Lupu, a Racoșeștilor, în Transilvania, să fi fost mult mai unitară decât ne închipuim noi astăzi. Răspunsul e greu de dat, atâta vreme cât nu avem studii aprofundate și mai ales un dicționar datat asupra înaintașilor și contemporanilor lui Varlaam: Coresi, Pălia de la Orăștie, Mihail Moxa, Udriște Năsturel, Staicu gramăticul, Noul Testament de la Bălgrad, pravilelor elaborate de Eustratie logofătul, de același Moxa etc. etc. Cert este că mitropolitul moldovean inaugurează cu mare siguranță stilul artist al narațiunii, indiferent și independent de izvoarele care i-ar fi slujit la întocmirea Cazaniei. Iată un alt fragment unde se străvăd limpede Creangă și Sadoveanu: „Un om oarecarele făcu cină mare și chemă pre mulți și tremisă robii săi în ciasul cinei să zică chemaților: «Veniți, că iata sănt gata toate». Și începură depreună a se lepăda toți. Cel dintîi dzise lui: «Un sat am cumpărat și am treabă să-mă duc să-l vădz. Rogu-te să mă aibi lepădat». Și altul dzise: «Cinci pluguri de boi am cumpărat și mă duc să-l socotesc. Rogu-te să mă aibi lepădat». Și altul dzise: «Miere am luat și pentr-acee nu poci veni». Și veni robul acela și spuse domnului său acestea. Alunce să minie domnul casei și dzise robului său: «Eși de sîrg prin răspîntii și pre ulitele cetății și orbii și schiopii și nevolnicii ad încoace». Și dzise robul: «Doamne, făcut-am cum ai dzis, ce încă mai iaste loc». Și dzise domnul către rob: «Eși pre cărări și-i lmbie să între ca să și-imple casa mie». Că vă grăiesc voai că nici un om din cei chemați nu va gusta de cina mie, că mulți sînt chemați, iară puțin-s alesi” (Ibid. p. 317-318).

E limpede acum că numai în ultimele două șiruri, din fragmentul de mai sus se străvede participarea predicatorului, participare ce va deveni tot mai insistență în partea a doua a omiliei, în comentariul moralizator propriu-zis. Dacă în partea primă, expunînd textul evanghelic, discursul excelează prin claritate și concizie, totodată prin detașarea de obiect a celui ce povesteste, cea de a doua se remarcă la Varlaam prin plasticitate. La loc de cinste stă comparația, metodică, făcută din elemente la îndemîna auditorului, respectiv a cititorului (căci e de presupus că predicile au fost mai întîi rostite de la amvon): „Cum-i locul în mijlocul altor fapte, de luminează și încăldzește, așa și iubovul cel deplin în mijlocul altor bunătăți luminează și încăldzește sufletul și-l aprinde” (Ibid. p. 264); „Cum-i plugariul acela ce ară pămîntul cînd va să semene sămînta...” (274); „Cum-s vînturile ceale mari, de gonesc și risipesc nuării și umbra lor nu să poate prînde de mînde om, așa și lucrurile o tot binele lumiei, bunătatea și avuția, toate în fugă fug și trec de la noi...” (287); „Călătorii noastre în căstă lume iaste foarte sărgultoare, ca o apă repede de cură. Așa și noi curăm și ne apropiem de moarte, și dzilele noastre trec ca o umbră de nuăr lîă ploaie...” (334) (Compară cu versurile lui Miron Costin din poemul filozofic *Viața lumii* scris cu aproximativ 30 de ani mai tîrziu: „Trec zilele ca umbra, ca umbra de vară / Cele ce trec nu mai vin, nici să-ntorc iară. Fug vrămile ca umbra [...] Vremea petrece toate; nici o împărăție / Să stea în veci nu lasă, nici avuție”).

Nu au dreptate cei care pun pe seama lui Antim Ivireanu întemeierea artei oratorice în limba română. Cu trei sferturi de veac mai înainte, mol-

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE“

(Urmare din pag. 1517)

Și chiar dacă mai târziu procesul studiat de criticul devenit sociolog a fost cercetat, datorită unei metodologii științifice, cu rezultate superioare, meritul lui Lovinescu rămâne — în epocă și în istoria sociologiei românești — neștirbit.⁶

Nu putem ignora aici un fapt: Lovinescu avea o perspectivă largă a procesului din care a ieșit civilizația română modernă. În al doilea rând, el privea acest proces în dialectica lui, nu numai în domeniul politic, ci al civilizației române în ansamblu, în evoluția ei. Trăgând concluzii pe care noi, azi le putem discuta (bunăoară, cea privind caracterul pur ideologic al penetrației civilizației apusene, sau a imitației „de sus în jos“), Lovinescu afirmă că procesul de prefacere a societății române din secolul al XIX-lea a fost atât de rapid, încât a dus, într-un scurt răstimp, la o civilizație hibridă. O dislocare mai fină, mai consecventă, între cultură și civilizație — în acest proces — putem face azi. Pondereea prea mare a „imitației“ ne poate apărea azi exagerată. Imitația nu e un factor unic și, mai ales, nu e un factor activ. Ea poate genera (și a generat) și „fenomene lamentabile de mimetism, întru nimic creator“ venind din înțelegerea ei simplificatoare, dacă nu chiar simplistă, din ceea ce numea Lovinescu „falsa interpretare a legii imitației“, departe de aceea pe care o avea în concepția sa imitația considerată ca „un element de progres“. Și în legătură cu care spunea Lovinescu: „Lucrarea mea se ocupă, cu deosebire de fenomenele de civilizație luate în prima lor fază de imitație pură; o altă lucrare se va ocupa cu fenomenele de cultură (de exemplu, ortodoxia) spre a explica în ce condiții „acest fenomen de civilizație a devenit un fenomen specific de cultură românească ce poate fi studiat ca atare“.⁷

Fără îndoială, legea imitației nu e o lege cu puteri suverane, conferind imitației rolul de unic element explicativ al vieții sociale. Privim azi mai prudent afirmația că „societatea noastră s-a format prin imitație și nu prin elaborație lentă“ în optica lui Lovinescu... Dincolo de adevărul necontroversat al interrelațiilor dintre culturi, sincronismul conține, în concepția sa, și „unele idei subiacente“ cu care „nu mai putem

fi de acord“ numai în cazul când privim acest concept în mod unilateral, unidimensional. Admitem deci, că „problema care se pune astăzi, când discutăm sincronismul, este corectarea mecanismului prea sumar, sugerat de Lovinescu, prin care el s-ar realiza și lărgirea sferei determinismului istoric, cu alte cuvinte, o privire mai dialectică asupra raportului dintre specific național și influență“.⁸ Dar de aci până la a admite că „sincronismul a fost bun și recomandabil în perioada noastră de emancipare națională și de consolidare ca stat european modern, dar că acum nu mai e de trebuință sau că a fost bun sincronismul la vremea lui, dar acum e, cum se zice „depășit“, e un salt teoretic inacceptabil. Formulei de „protocronism românesc, gândită în opoziție cu ideea sincronismului“, salutată cu unele rezerve privind poate, mai ales, acest aspect al problemei, i se opune categoric ideea că sincronismul se vădește în proporția dezvoltării civilizației în plan universalist. Ceea ce implică o extindere a sferei de acțiune a sincronismului: „În epoca noastră, cu iuteala aproape instantanee a comunicării, în condițiile așa-numitei „explozii informaționale“ și cu constrângerea economică și tehnică, sub sancțiunea eficienței, sincronismul e un fenomen planetar indiscutabil și evident“.⁹

Sincronismul europocentrist i se substituie, deci, un sincronism general, cu o arie de acțiune mai largă, operând la nivel mondial. Ideea de la care pleca Lovinescu („nu există grupuri sociale izolate și civilizații ermetice“) acceptând principiul școlii istorice germane a lui Niebuhr (după care nu se poate cita exemplul unui singur popor ridicat prin sine la civilizației) își află o confirmare istorică. Cultura unui popor, sîntem astăzi de acord, dînd culturii accepția ei generală de civilizație, „nu se poate dezvolta în izolare, fără a veni în contact cu celelalte culturi, în afara unui schimb viu și necesar de valori“. Și, ca atare „sincronizarea cu tot ceea ce e nou și înalțat în lume e o necesitate obiectivă de la care nu te poți abate decât autodepășindu-te. Dar în cadrul acestei intercondiționări și influențe reciproce e normal (sic!) nu numai să ieși și să dai. Protocronismul e

(Continuare în pag. 1528)

OMAGIU „REVISTEI NOASTRE“

Poeti vrinceni din perioada interbelică

(Urmare din pag. 1483)

I.M. Dumitrescu; poeți ca Virgil Huzum, Pavel Nedelcu, Alexandru Călinescu, Alexandru Mavro-Doineanu, un foarte cunoscut romancier G. M. Vlădescu, care a luat premiul „Femina“ la Paris, cu romanul său „Menuetul“. Și au mai fost și alții...

Vecinul s-a intristat. Mi-a fost milă de tristețea lui și parcă îmi părea rău că îl jefuisem de marele său vis, acela de a fi fost: „cel dintii scriitor pe care l-a dat orașul Focșani“. A dat din cap cu neîncredere și a oftat. La despărțire i-am urât să devină cel mai mare scriitor al Focșanilor, dacă n-a avut norocul să fie cel dintii. Apoi mi-a cerut adresa din București, să mă viziteze, să mai stăm de vorbă.

Întâi să vă spun că n-a venit. Nici nu l-am văzut numele vreodată în paginile revistelor.

Cînd ne-am luat rămas bun se lumina de ziuă. În trăsura care mă ducea spre casă, mi-am adus aminte de o vorbă rămasă din înțelepciunea vechii Elade, care spunea: „Vai de colata care nu știe să-și prețuiască poezii“. Pentru că tot ce a rămas din măreția și strădania poezilor dintotdeauna, a fost și va rămîne acea suavitate care se desprinde din operele de artă, din îngăimările de fum ale cuvintelor.

Zei și întreaga mitologie a popoarelor indo-europene n-au existat. S-au născut însă și au trăit izvorînd din imaginația poezilor, iar popoarele au crezut cu adevărat în plămădirile lor, însușindu-le secolele și milenii și zeci de mii de generații s-au minunat ascultînd ca pe niște fapte adevărate lucruri care s-au petrecut doar în imaginația acelor făuritori de iluzii.

S-au surpat împărății, nume de împărați care au umbrat cu lumina lor mohorîtă o bucată de timp, au intrat în uitare, iar numele cîte unui cîntăreț a ieșit din mormînt și a început să colinde lumea ca un strigoi fără moarte.

Spuneți-mi, domniile voastre, numele vreunui dintre aceia care treceau nepăsători, în caleștile lor aurite, pe lângă mizeria, boala și zdrențele lui Mihai Eminescu?

Acum, trecînd la sărbătorirea evenimentului care ne-a adunat astăzi, aici, acela al împlinirii a 70 de ani de la apariția primei serii a „Revistei noastre“ și a unui deceniu de la reparația ei, aș vrea să subliniez cu mîndrie, cu îndreptățită mîndrie de focșănean și de colaborator, că această revistă a fost distinsă de trei ori cu premiul întii pe țară la concursul revistelor școlare și este cunoscută, pretutindeni în țară ca un strălucit model de publicație școlară. Este cunoscută, de asemenea, peste hotare, ea fiind trimisă multor centre culturale de pe glob. Eu însumi am dus mai multe exemplare și le-am depus în biblioteca celebrei universități Punjab din Lahore, cu ocazia participării mele la sărbătorirea centenarului celebrului poet și filozof pakistanez Allama Mohammad Iqbal, care a avut loc în Pakistan, în decembrie 1977. Despre aceasta am scris la timpul său în paginile acestei reviste.

Aș vrea doar să mai subliniez că dacă Liceul „Unirea“ are o revistă la nivelul vechilor tradiții ale acestui liceu, că dacă această revistă publică materiale care fac adevărate evenimente inedite, că această revistă a pus în circulație nume de tineri scriitori care vor duce mai departe tradiția condeierilor vrinceni, un mare merit îl are acel neobosit dascăl care este profesorul Petruche Dima. El a reanimat vechiul drum parcurs de revistele „Căminul“, „Milcovia“ și „13“, care au strălucit în Focșani în deceniile trecute ale veacului nostru, reviste în fruntea cărora numele marelui folclorist Ion Diaconu, al prof. N. Al. Rădulescu sau al poezilor Alexandru Călinescu și Pavel Nedelcu au însemnat o înaltă treaptă în spiritualitatea Țării Vrancei.

SINCRONISMUL

(Urmare din pag. 1526)

și ei o necesitate și o datorie. În existența culturală a fiecărui popor, cele două categorii se împletesc și se vor împleti, dacă împrejurările n-au permis-o încă, într-un mod propriu, specific¹⁰.

Așadar, observația pe temeiul căreia „chestiunea sincronismului ar trebui formulată astfel: Sincronismul se produce de fapt continuu (...) În schimb, trebuie găsită șansa — paradoxală — de a ieși din sincronism, de a lucra pe cont propriu, în afara soluțiilor generale, astfel încât sincronismul să se producă invers¹¹, nu exclude în fond sincronismul. Ideea unui protocronism românesc (privită în spiritul, nu în litera ei) nu se opune evident sincronismului, ci e doar

un revers al lui. *Protocronismul* nu implică „ieșirea din sincronism” decât în măsura în care inițiativa (creație, invenție sau inovație) rămâne fără ecou sau răsună în gol, nu e preluată în afară. Când protocronismul exclude sincronismul, deci interdependența, e iluzoriu, n-are decât o valoare fictivă. Gândit în opoziție cu sincronismul¹², protocronismul operează în vid. Numai o inițiativă adoptată în afară, omologată, deci sincronizabilă sau sincronizată (ceea ce este aici în fond totuna) se afirmă ca atare. Sincronismul confirmă deci protocronismul, îl validează. Sincronismul e piatra de încercare a protocronismului. Sincronismul justifică și legitimează uriașul efort ce-l facem noi azi, proiectând pe noi coordonate istorice cultura și civilizația noastră. În accepția pe care o dă Lovinescu acestui concept.

VALORI EXPRESIVE

(Urmare din pag. 1525)

doveanu! Varlaam îl precedă strălucit. E drept, la el nu aflăm, (din pricina temperamentului — stilul este omul! — și a graiului mai moiecom în care se exprimă) întotdeauna ascuțimea de cuvânt a Ivireanului, eliberată total de modele. Prin comparație cu boierii iuți la minte din vremea lui Brîncoveanu, vicleni tare unii dintre ei, onoriașii lui Varlaam par să fi avut ideea mai înceată, or moldovenii fiind, se fac numai a fi așa. De aceea moralizările lui se bizuie mai întotdeauna pe pilde scoase din textele sacre. Nu lipsesc însă deloc nici la el gesticulațiile rezezi, punctate energic, interogațiile și muștrările directe, exhortațiile revărsate într-un potop de imperative, precipitățile ritmate ale vorbitorului: „De ce te părăsești păcătoase? / Ce te lenesti? / Post-ai soț feciorului celui curvariu când au fost în păcate? / Fii-ți soț ș-acum când să pocăiești / Scoală-ți tu din păcatele tale, / părăsește și tu faptele cele rele, / lăcrămează-ți tu cu dînsul / Sosește-ți vremea c-ai petrecut în păcate. / Destulu-ți iaste cît ai petrecut în răutăți. / Ajunge-ți cît ai făcut voia diavolului. / Întoarce-te acum bine de unde ai leșit rău. / Apropie-te cătră Dumnezeu [...] / Cadzi cătră mila lui [...] / Ispoveduiaste înaintea lui păcatele tale, / smerește-te, / pleacă-te înaintea lui [...] / Înfringe-ți cu foame și cu sete inima ta. / Dzi c-ai greșit...” etc. (Ibid. p. 19).

În sfârșit, întemeietorul prozei artistice românești, vrînceanu și moldoveanu Varlaam, este — fără să fi avut vocație anume în această direcție — și primul poet cult în limba noastră; cu treizeci de ani înaintea lui Miron Costin și Dosoftei. E drept, versurile la stema țării, prea bine cunoscute de pe frontispiciul Cazanului de care ne-am ocupat aici, sînt destul de prozaice, cumva căznite, împiedecate din nevoia figurării în exerga cărții a tuturor elementelor cerute de protocol. Cele din final însă, cu, din nou, găsirea unei fericite comparații, ne apar și astăzi îndeajuns de fluente: „Valuri multe ridică furtuna pre mare, / mai vîrtos gîndul omului întru lucru ce are. / Nu atît grija și frica începutului, / cît grija și primejdia svârșitului. / Hlece început de folos nevoia-l arată, / iar svârșitul a tot lucrul ia plată”.

Este aici, adusă cu destul meșteșug în românește, vechea maximă umanistă și strămoșească: *finis coronat opus*. Odată cu conștiința clară a cărturarului că lucrarea lui, piatră de hotar în cultura națională, a trebuit să fie deplină, spre a servi ca exemplu celor care îl vor urma,

DEBUT

DINTRE SUTE DE CATARGE

Romanța plecării

*De-acum poți să pleci, căci toamna,
În depărtare, ne-a jertit de mult
Și-n jocuri de zăpadă și lumină
Vom fi alături ca și la-nceput.*

*Și lasă ploaia să-și arunce stropii
În reci ghirlande peste câmpul gol.
Noi vom păstra și încolțirea ierbii
Și primul strigăt tandru de cocor.*

*Să nu regreți sau să privești în urmă,
— Nu este toamna visul spulberat —
Și vom găsi, în vara următoare,
Aceleași frunze ce s-au scuturat.*

Cezara GROPER

Descîntec

*Gustul singelui, firziul,
Mi-a turnat în ochi pastiiul,
Ploaia orbilor prea rece
Pentru clipa care trece;
Alb și negru pe sub vis
Cază-mi florile-n cald;
Alb și var și alb de cîntec
Pirguiescă-se descîntec;
Flori de soare peste tine
Nici mai rău decît ți-e bine;
Chip de arșiță și foc,
Chip strălucitor a busuioc,
Și pe pleoapa de-alară,
Vălul vremii se măsoară,
Iar sub cea de timp pleoapă
Curgă-ți stelele pe apă,
Și să plardă-n vînt de ducă
Gustul singelui, năluca
Înapoi nu se mai ducă.*

Maricica BABIȘ

Cîntec pentru Sarmizegetusa

*Istorie scrisă pe frunte de dac
Pămînt îndulcit cu sudoare și stingă
Din tine oală de lut am să fac
Cu ea să-mi sting setea, cînd dorul meu plînge.*

*Dar cîntă în mine și munții și ape,
Și-n mine se zbate o libră de dac,
Atunci inima mea bate la Tapae
Și mura mă cheamă, mă-ndeamnă să-și fac.*

*Un vers, o statuie pe culme de munte —
Sarmizegetusa, eu îi port tăciua
Din inimă-n glăduiri din palmă în frunte
Ești dacă și... dacă — silnțească-te glia!*

Corneliu STANCIU,
promoția 1979

DINTRE SUTE DE CATARGE

Cetatea verbului a fi

(I)

Săpați în mină
Adânc!
Mai adânc!...
Și veți găsi acolo
Și săbiile, atcurile noastre,
Și ghiulele lor,
Visele, speranțele noastre,
De sub copitele cailor
Lor
Ridicându-se,
Din pământii —
Argintii!...
Scormoniți-bine!
Veți mai găsi acolo
Toate vorbele
Și faptele
De acum trei secole.
Adunate în trei cuvinte:
IUBIRE DE MOSIE.
Sau Infr-unui singur —
ZID.

(II)

Am rezistat,
Da,
Pentru că temelia mea
N-au fost cărămizile,
Ci credința
În dorința
De a FI,
Cu toate amintirile lui vitale
Superioare;
Libertate,
Dreptate...
Și așa mai departe*,
Zise bătrâna cetate,
Din care n-a mai rămas
Decît ochiul cuprinzător
Al turnului
La ora chindiei
Pe deasupra cîmpiei
Și inima-clopot,
Bătînd regula
Pentru cerdință
În dorința
De a FI...

DANA POPESCU,
Tirgoviste

DEBUT

Jocul sferelor

Omul, copacul, floarea
Sînt niște sferă.
Pămîntul și planetele
Sînt tot sferă.
Sferele mici sînt lipite
De sfera mare.
Eu mă consider un mugur
Al sterelor mic.
Și incomparabilă cu
Sfera mare.
Toate aceste sferă și
Microsferă...
Le-am adunat în
Jocul sferelor.

Cătălina OȚELEA,
clasa a X-a P,
Liceul de matematică-fizică
„Vasile Alecsandri” — Galați

Totuși

Chiar dacă azi
răsfoiești „Eminescu”
furios
că te regăsești
în fiecare vers,
va veni ziua
cînd vei primi
gratuit
totala lecție a iubirii.

Felicia-Stela IONESCU,
Tirgu-Mures

DEBUT

Despre
poezie

*Mina duhului — cizelată — un fagure e;
cuvintele mele răsar din ea ca din cețuri;
aripa li-i limpede și-nghetețat le e cerul;
cuvintele mele depline rotesc copacii
deasupra capului
— mai cad și-și îndoaie armura de cîntec
cuvintele păsării mele*

*Mina trupului meu amăgit de cuvinte
— și ea e un fagure
din care
cu inima-nții mă preling
cărînd buzunarele pline de lacrimi
și versuri ciobite;
eu iubesc inima sîngerîndă a păsării — duh
ca pe un miez de cuvînt din care adun
faguri și faguri,
copaci și copaci
cu frunzele — păsări cizelate și limpezi.*

Alexandru PLEȘCAN,
clasa a X-a

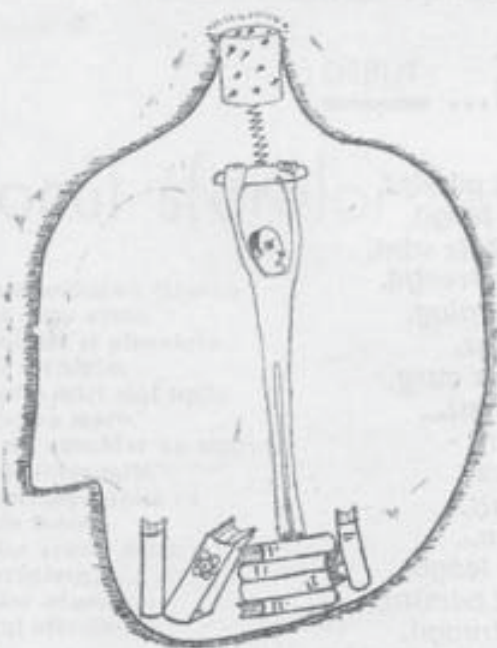
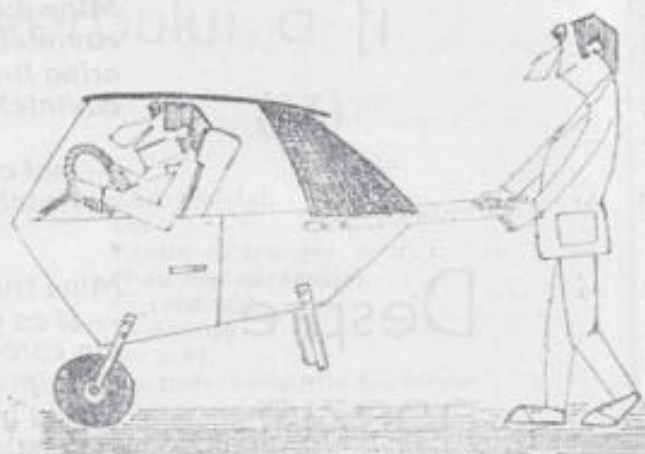
Liceul „Al. I. Cuza” — Focșani

Noi...

*Privim, suspendați de asprul pămînt,
Clipim, la răscrucea care ne leagă,
Visăm cea mai coaptă frunză de vînt,
Căutăm jumătatea cea mai întregă.
Stropim Sahara cu lacrimi de plug,
Cioplim în noi tumultul de aur,
Știm mult despre caii celor ce curg,
Nimic despre munții lărd tezur...
Rămîne calvarul cel mai dorit,
Clădim în cenușa multor dave,
aceiași păgîni ai vechiului mit.
Purtăm în suflet plîmse epave...
Privim, la răscrucea care ne leagă...
Clipim, suspendați de asprul pămînt,
Visăm jumătatea cea mai întregă,
Căutăm cea mai coaptă frunză de vînt...*

Manole GHEORGHÎȚĂ,
clasa a XII-a A

UMOR

de Tiberiu DIMA

TELEGRAMS ● TELEGRAMS ● TELEGRAMS ● TELEGRAMS ● TELEGRAMS ●

Liceul „Unirea” din Focșani

Tovarășului profesor Petrache Dima

Impiedicat să fiu prezent, cum aş fi dorit, la sărbătoarea unui deceniu de la reparația „Revistei noastre” și a 70 de ani de la întemeierea ei, exemplară dăruire în buna tradiție a spiritului românesc, vă fac urarea să duceți cât mai departe și cât mai sus stindardul rodniciilor de gând și de inimă ale neamului nostru, așa cum ați făcut-o și până acum.

Vă rog să transmiteți tuturor colaboratorilor dv. și întreg buchetului de dascăli, lumini statornice ale actului de cultură, care au înțeles să vă dea concursul în cadrul aniversării, pentru izbîndirile din trecut ca să vă fie indemn și pentru cele ale viitorului, al dv., din tot sufletul și cu toată dragostea,

Leon KALUSTIAN

Tovarășului profesor Petrache Dima

În împlinirea jubileului „Revistei noastre”, de care mă simt legat sufletește prin aspirații și ideal, mă grăbesc să vă transmit calde felicitări și urări de viață lungă prestigioasei dv. publicații.

prof. Marius POP
Ploiești

Tovarășului profesor Petrache Dima

Cu prilejul jubileului „Revistei noastre”, colectivul catedrei de limba română a Școlii generale nr. 15 din Ploiești urează publicației ce o conduceți ani mulți și rodnic, noi succese în activitatea de răspîndire a științei și culturii. Pentru noi fiecare număr este o adevărată sărbătoare a spiritului. La mulți ani !

prof. Maria GHEORGHE

Tovarășului profesor Petrache Dima

Comandamentul Unității de pionieri a Școlii generale nr. 15 din Ploiești felicită „Revista noastră” cu ocazia aniversării a șapte decenii de la fondarea ei și a unui deceniu de la apariția seriei noi. Vă mulțumim dv. pentru revistă pe care o așteptăm și în continuare. La mulți ani !

Locșitorul comandantului,
Anea BORDEI,
clasa a VI-a

● TELEGRAMS ● TELEGRAMS ● TELEGRAMS ● TELEGRAMS ● TELEGRAMS ●

● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

„LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ” :

„Revista noastră a Liceului Unirea din Focșani și-a sărbătorit, în primăvara aceasta, 70 de ani de la fondarea ei și un deceniu de la reluarea publicației (ciclul nou numărînd 89 de numere, cu peste 1400 de pagini).

Excelent, ultimul număr, ca și celelalte, dealtfel, consacra pagini de cel mai viu interes unor mari personalități ale literaturii române : E. Lovinescu, George Bacovia, Mihail Sadoveanu, ca și poetul Nicolae Labiș, consemnînd, cu acest prilej, colaborări prestigioase aparținînd acad. Șerban Cioculescu, prof. univ. dr. Dumitru Micu, prof. N. Scurtu, poetului Corneliu Șerban etc.

Ancheta revistei, organizată de conf. univ. dr. Ioan Constantinescu și prof. Petrache Dima, pune în dezbatere o problemă fundamentală a învățămîntului nostru și a culturii noastre în general : Locul limbii și literaturii române în școală ; în numărul de față dau răspunsuri la o serie de întrebări prof. univ. dr. Pompiliu Marcea de la Universitatea din București, prof. Puju Filipescu de la Liceul „Costache Negruzzi” din Iași și Constantin Dram, student la Facultatea de filologie din Iași. O serie de materiale — de data aceasta despre viața școlii, însemnările despre cărți și reviste, poeziile publicate la rubrica Dintre sute de catarge (ale unor elevi din Tg. Mureș, Timișoara, Galați, Sibiu, Tirgoviște etc.), problemele de știință și tehnică ș.a. — întregesc imaginea unei publicații de prestigiu și a unei munci ambițioase, desfășurate nu numai cu pricepere deosebită, ci și cu mare căldură. (Extras din articolul Cronica revistelor școlare, apărut în nr. 2 aprilie—iunie 1982).

prof. George ȘOVU

● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

„ROMÂNIA LITERARĂ” :

„In sala de festivități a Liceului „Unirea” din Focșani, județul Vrancea, s-a desfășurat festivitatea prilejuită de împlinirea a 70 de ani de la fondarea publicației școlare „Revista noastră” și unui deceniu de la reluarea acestei tradiții (titlul nou numărând 80 de numere cu peste 1400 de pagini).

La sesiunea de comunicări științifice ce a avut loc cu acest prilej, au participat, din partea organelor locale, Georgeta Carcadia, președintele Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă, Mihai Dădău, de la Comitetul județean de partid, Clement Gavrilă, secretarul Consiliului județean al elevilor, Ilie Geană, inspector general școlar adjunct.

După vizitarea unei documentate expoziții în care sînt înfățișate, între altele, casele în care au locuit scriitorii de seamă ai literaturii noastre care au trăit în Focșani (Duliu Zamfirescu, Hortensia Papadat-Bengescu, I. M. Rașcu etc.), case memoriale din țară vizitate și filmate de elevii Liceului „Unirea” (M. Eminescu, O. Goga, Liviu Rebreanu, Anton Pann, G. Coșbuc, G. Bacovia, G. Călinescu), poezii acasă la scriitorii prestigioși în viață (Șerban Cioculescu și Cella Delavrancea), vitrine cu fotografii ale poetilor și prozatorilor care au colaborat în ultimii ani la „Revista noastră” (Iorgu Iordan, Dinu Săraru, Augustin Z. N. Pop), oaspeții au urmărit panourile filatelice, domeniu în care activează numeroși elevi ai școlii respective.

În cadrul programului sesiunii de comunicări, după cuvîntul de deschidere rostit de directorul liceului, Cecilia Maiorov, a vorbit prof. Petruche Dima, coordonatorul publicației sărbătorite, despre „„Revista noastră” — act de cultură”.

Au luat cuvîntul, în continuare, Const. Ciopraga, Al. Piru, Liviu Leonte, Al. Husar, Florin Popescu, Octav Păun, Al. Hanță, Nicolae Crăciun, Ion Larian Postolache, Nicolae Scurtu, Al. Raicu, Florin Muscalu.

Au fost citite, de asemenea, numeroase telegrame omagiale adresate „Revistei noastre” din partea unor personalități ale culturii din întreaga țară care nu au putut participa la această sărbătorire”. (Anul XV, nr. 8, joi 18 februarie 1982).

„CRONICA” :

„In sala de festivități a Liceului „Unirea” din Focșani, a avut loc o sesiune științifică, prilejuită de împlinirea a 70 de ani de la fondarea „Revistei noastre”. Și-au dat concursul : Const. Ciopraga, N. Crăciun, Al. Hanță, Al. Husar, Liviu Leonte, Florin Muscalu, Octav Păun, Al. Piru, Florin Popescu, Ion Larian Postolache, Nicolae Scurtu.

Alături de celelalte momente — expoziție de fotografii, cărți, tipărirea numărului omagial — sesiunea, desfășurată la un înalt nivel, a contribuit în mod substanțial la marcarea unui eveniment care, prin semnificație, depășește granițele județului sau perimetrul presei școlare”. (Anul XVII, nr. 9 (839), 26 februarie 1982).

„SAPTAMINA” :

„S-au împlinit 70 de ani de cînd a apărut primul număr din publicația elevilor focșăneni Revista noastră, și 10 ani de la debutul noli și excelenței serii coordonate de prof. Petruche Dima”. (Serie nouă, nr. 585, vineri 19 februarie 1982).

„CONTEMPORANUL” :

„La Focșani a avut loc, în aceste zile, sărbătorirea împlinirii a șaptea decenii de la fondarea Revistei noastre, publicație a elevilor Liceului „Unirea”, instituție de învățămînt cu o bogată și frumoasă tradiție, înființată în timpul domniei lui Al. I. Cuza.

Editată la 15 noiembrie 1912, sub conducerea profesorului de germană D. Papadopol, avînd de-a lungul anilor, în fruntea ei, profesori îndrumători pasionați (C. Chifu, C. I. Bondescu, V. V. Haneș) a contribuit și continuă să contribuie, pe o treaptă superioară, la educarea generațiilor tinere în spiritul dragostei pentru creațiile autentice ale literaturii și artei noastre clasice și contemporane.

Din 1972, avîndu-și ca redactor coordonator pe profesorul Petruche Dima, cu sprijinul larg al direcției școlii și al forurilor locale de partid și de stat, Revista noastră s-a situat printre publicațiile școlare cu un profil distinct și interesant, fiind un adevărat laborator de creație literară și științifică. Prezența în paginile revistei, alături de elevi cu vocație literară, a unor personalități proeminente ale literaturii, artei și științei noastre, a asigurat prestigiul publicației, distinsă, dealtfel, cu numeroase premii.

Cu acest prilej aniversar, s-a desfășurat o sesiune de comunicări științifice, în cadrul căreia au fost prezenți prof. univ. dr. doc. Al. Piru, prof. univ. dr. doc. Const. Ciopraga, prof. univ. dr. Al. Husar, prof. univ. dr. Liviu Leonte, conf. univ. dr. Al. Hanță, conf. univ. dr. Octav Păun, conf. univ. dr. Florin Popescu, scriitorul Ion Larian Postolache, prof. N. Scurtu, prof. Fl. Muscalu, prof. N. Crăciun și prof. Petruche Dima”. (Nr. 8, 19 februarie 1982).

Octavian POJORTA

● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

RADIODIFUZIUNEA ROMÂNĂ :

George ANTOFI : Cu puțin timp în urmă, la Liceul „Unirea” din Focșani, s-au desfășurat o serie de manifestări culturale prilejuate de împlinirea a 70 de ani de la fondarea publicației școlare, intitulată „Revista noastră”, și a unui deceniu de la reluarea acestei tradiții. La sesiunea de comunicări științifice ce a avut loc cu această ocazie, a participat și prof. univ. Constantin Ciopraga, pe care l-am rugat să prefăcească emisiunea dedicată celor care s-au străduit să asigure viața lungă revistei focșănene.

Constantin CIOPRAGA : Profesorul Dimitrie Papadopol înființa la 15 noiembrie 1912 „Revista noastră” din Focșani, operă continuată și de alți dascăli iluștri, printre care V. V. Haneș, iar din 1919 — de I. M. Rașcu, delicatul poet. S-a adăugat inițiatorilor un buchet de personalități, printre care G. Giurescu, primul din filigrană marilor istorici, C. Moisil, de asemenea — istoric, Gh. Bogdan-Duică, viitorul academician, toți acești foști profesori la Liceul din Focșani. El au demonstrat, cu puteri unite, că este posibilă o activitate culturală chiar și într-un oraș relativ mic.

În revista de la Focșani, avea să debuteze Victor Ion Popa cu versuri, semnând cu un pseudonim, fiindcă pe vremea aceea elevii nu aveau voie să publice decât cu asentimentul conducerei școlilor, iar în „Anuarul Societății literare „Gr. Alexandrescu” a elevilor Liceului „Unirea”, condus de I. M. Rașcu, s-au afirmat ca debutanți poeții Mihail Steriade, ambasador al culturii noastre în Belgia, și Virgil Huzum.

Jubileul de astăzi mai ilustrează că pasiunea este, în asemenea întreprinderi, un factor decisiv. Pasiunea întemeietorilor a găsit un admirabil continuator în persoana, așa spune, în personalitatea profesorului Petrache Dima, care cu experiența sa de fost gazetar și cu experiența sa de profesor, de îndrumător al tinerei generații, a realizat, fără îndoială, cea mai bună revistă de acest gen din țară.

Am colaborat la revista aceasta din considerente de respect, de stimă pentru o publicație, care, înțelegând să promoveze talentele tinere, nu neglijează contactele cu personalitățile, cu valorile consacrate. Am publicat câteva articole despre clasici ai literaturii române, evocări, două interviuri, dintre care unul în chiar numărul jubiliar.

Revista editată de elevii de la Liceul „Unirea” din Focșani reprezintă un act de cultură pentru localitatea respectivă. Ea demonstrează, în același timp, că pasiunea și conștiința clară a efortului converg spre un rezultat exemplar, ea demonstrează că în felul acesta se poate ajunge la o integrare — termen des folosit astăzi, și pe bună dreptate — la o integrare între preocupările școlare, didactice, pedagogice și cele de ordin practic.

Cu asemenea publicații învățământul românesc se poate mândri, iar editorul, colectivul de redacție de la Focșani, binemerită pentru această laudele noastre și grațitudinea cititorilor. (Din emisiunea Cenaclul radiofonic, transmisă în ziua de 3 martie 1982).

„TRIBUNA” :

„Primul număr din 1982 (82—84 pe ianuarie—martie) al publicației școlare din Focșani Revista noastră marchează un dublu eveniment din viața sa — 70 de ani de la fondare și 10 ani de la reluare. Numărul cuprinde materiale specifice momentului : salutar, bilanțuri, producții ale unor foști elevi ai Liceului „Unirea” sau ale unor foști și actuali colaboratori ai seriei vechi și noi, precum și obșnuita rubrică ce oglindește preocupările elevilor și cadrelor didactice, pe care le-am intitulat an de an în paginile revistei. Spicului din sumar, semnalăm : o amplă retrospectivă a revistei în diferitele ei etape, semnată de prof. Petrache Dima, coordonatorul actualii seriei ; fragmente reproduse din seria veche semnate de Octavian D. Moșescu, Dimitrie Papadopol ș.a., materiale scrise cu ocazia aniversării de foști elevi ai liceului ca Anica Florescu, Virgil Panait, Rodica Șoricău, Mihaela Dulcu, Maricel Popa etc. Numărul înserează poezii sau note semnate de elevi (Cezara Groper, Maricela Babiș, Claudia Tița, George Iancu, Eliza Bălcolanu, Romică Munteanu și Mihaela Serea), precum și de doi poeți care nu mai sînt începători : Constantin Dușcă și Virgil Panait. Prof. Mioara Zehan semnează articolul Două teme poetice blagiene, Marius Pop — Caragiale și teatrul românesc de operă, iar prof. Tudora Ciubotaru — Primele instituții publice de învățământ din Focșani. La ancheta Locul limbii și literaturii române în școală răspund : prof. univ. Gh. Bulgăr (București) și conf. univ. C. Dimitriu (Iasi). Prof. Petrache Dima semnează un amplu dialog cu prof. univ. Constantin Ciopraga. În notele de lectură sînt prezentate volumele : Deasupra zilei, de Eugen Jhebeleanu și Adio Baudelaire, de Al. Răicu. Numărul se mai ocupă de probleme de matematică, fizică, medicină, design. Pentru a ne exprima părerea despre Revista noastră, desora profilul și linuta ei în rîndul publicațiilor de acest gen, cităm din salutul adresat revistei de Gheorghe Stoica, prim-secretar al Comitetului județean Vrancea al P.C.R., pe care o împărtășim într-un total : „Dacă n-aș ști că această revistă este încununarea efortului de după de un larg și entuziast colectiv de elevi, că ea reprezintă munca și căutările neobosite ale unor devotate cadre didactice, aș inclina să cred că mă aflu în fața unei publicații literare”.

Urăm succes deplin Revistei noastre și în viitor, în nobila muncă ce o desfășoară”. (Anul XXVI, 1 aprilie 1982).

Vasile LUCACIU

● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

„FLACARA” :

„Ultimul număr din cunoscuta publicație a elevilor Liceului „Unirea” din Focșani — „Revista noastră” — marchează o dublă aniversare : 70 de ani de la fondarea revistei (1912—1982) și 10 ani de la debutul seriei noi (1972—1982). Laureata a numeroase concursuri, revista elevilor focșăneni, îndrumați de neobositul profesor Petruche Dima, constituie un punct de confluență a tinerelor talente și a preocupărilor culturale de tot felul, reflectând un climat de tinerească efervescență spiritală. Numărul aniversar (ianuarie—martie 1982) își deschide paginile atât tinerilor colaboratori — elevii ai liceului — cât și vechilor semnatori ai rubricilor „Revistei noastre”, alături de care, într-o frumoasă complinire omagială sumarului cuprinde câteva reeditări sub genericul „Din seria veche”. Un frumos și documentat istoric al revistei face prof. Petruche Dima, prilej pentru evocarea celor mai însemnați colaboratori și a celor mai valoroase idei exprimate de-a lungul anilor în paginile revistei, printre care — în numele eternei actualități a problemei — este reafirmată importanța studiului limbii latine în școală (pentru care se pleda încă din 1913).

Semnalăm din sumarul recentului număr continuarea anchetei „Locul limbii și literaturii române în școală”, începută încă din numărul trecut, cu contribuția de astă dată a prof. univ. dr. Gh. Bulgăr și a conf. univ. dr. C. Dimitriu. Ideile de largă audiență exprimate în răspunsurile lor arză câștiga, desigur, devenind punee de plecare pentru continuările anchetei, pe care le dorim realizate și cu sprijinul unor cadre didactice din învățământul școlar. Remarcăm, de asemenea, ampla convorbire a prof. P. Dima cu prof. univ. dr. doc. Constantin Ciopraga, în care scriitorul ușean răspunde amplu și nuanțat la întrebările „reporterului”.

Tinerii colaboratori sînt prezenți mai ales cu poezie. Rubrica „Dintre sute de cărți” respiră acea incandescentă a simțirii și gândirii, tipic adolescentine. Două recenzii (Eugen Jbeleanu — Desupra zilei și Al. Raicu — Adieu Baudelaire) semnează elevete Maricela Pamfil și Mihaela Serea.

Iconografia revistei — bogată ca întotdeauna — grupează sub titlul „Prietenii noștri, scriitorii” imagini de la ultima Conferință națională a scriitorilor și faștimitile ale mesajelor de salut închinete revistei de cîteva personalități de prestigiu ale culturii noastre.

Așadar, la aniversare, „Revista noastră” realizează un număr bogat și interesant, fiind o dată mai mult — prin valoarea materialului și iscusita punere în pagină — o revistă școlară ce depășește cu mult nivelul școlăresc”. (Anul XXXI, vineri 19 martie 1982).

Tania RADU

„ROMANIA LITERARA” :

„Ultimele două numere ale Revistei noastre, publicație a elevilor Liceului „Unirea” din Focșani (coordonator prof. Petruche Dima) au un caracter festiv. Primul prilejuit de împlinirea a 70 de ani de la fondarea publicației, beneficiind de articole, însemnări, saluturi, autografe, fotografii inedite din partea a numeroși scriitori prestigioși ai țării, între care Serban Cioculescu, Cella Delavrancea, Conat. Ciopraga etc.

Al doilea, sosit zilele trecute la redacție, este dedicat, în mare parte, memoriilor lui Marin Preda. Articolele sînt semnate de Pompiliu Marcea, Maricela Calciu, Delia Dăescu, Victor Crăciun. Separat, sub titlul „Scriitori la microfon”, se publică un text inedit al marelui scriitor. De asemenea, în unele pagini este prezentată seria I a proiectului de scenarii cinematografice „Orașul fără amintiri”, după o idee din „Intrusul”, de Marin Preda.

În numărul respectiv, sînt publicate poezii de Petre Paulescu, Virgil Treboniu, Al. Clenciu, de elevii Oana-Doina Renea, Maricela Babii, Geta Savin, Claudiu Ceaușu, Manole-Valentin Gheorghiuță, Angela Trincă, Renata Ciolpan, Adrian Caranfil, Liviu Moisă, Eliza Băcolanu, Dana Popescu, Cezara Groper, Mihaela Serea, George Iancu. De asemenea, sînt redate episoade din istoricul Liceului „Unirea”.

Un dialog interesant cu Valeriu Răpeanu, despre „Retipărirea operei lui N. Iorga”, și altul cu Gh. Bulgăr, despre „Răspîndirea culturii și literaturii noastre în lume” completează sumarul revistei.

„Revista noastră” sprijină apariția revistei Preocupări, un supliment pentru Liceul Industriai nr. 1 — Focșani”. (Anul XV, joi, 1 iulie 1982).

R. R.

„SAPTAMINA” :

„A apărut încă un număr din atît de reușita și expresiva Revista noastră, editată de elevii Liceului „Unirea” din Focșani și coordonată cu atît har și competență de prof. Petruche Dima. Din amplul sumar reținem dialogurile cu prof. Gh. Bulgăr și, respectiv, Valeriu Răpeanu, ancheta Locul limbii și literaturii române în școală, paginile de versuri inspirate...” (Serie nouă, nr. 694, vineri 2 iulie 1982).

● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ● ECOURI ●

„LUCEAFARUL” :

„Revista noastră” — omagiu lui Marin Preda. Unanim apreciată publicatie lirică din Focșani, dirijată cu pasiune și pricepere de profesorul Petrasche Dima, se face surpriza, cu numărul pe lunile aprilie—iunie 1982, de a omagia personalitatea lui Marin Preda pe ecranele unui însemnat număr de pagini. În afara marelui număr de fotografii (probabil, unele inedite), notăm instructivul articol Marin Preda, un scriitor exemplar, de Pompiliu Marcea și interpretările de reală prospețime ale elevelor Maricica Calciu (O impresionantă frescă socială) și Delia Dăescu (Lumen lui Moromete). În prezentarea lui Victor Crăciun, se publică, de asemenea, un amplu fragment inedit din scenariul cinematografic Orașul fără amintiri, după romanul Intrusul. Este un prilej de reflectare în marginea procesului de „transformare” a textului românesc în text cinematografic, operație căreia marele scriitor i s-a dedicat cu aceeași lucidă pastune probată de întreaga sa operă. (Anul XXV, nr. 27, 3 Iulie 1982).

„FAMILIA” :

„O excelentă publicație școlară, poate cea mai bună la acest nivel (dealțul, din 1980 e înregistrată la UNESCO), este Revista noastră, editată de elevii Liceului „Unirea” din Focșani, din care recent a apărut un număr triplu (81-84-87), pe aprilie—iunie 1982. Revista a fost fondată acum 70 de ani, în 1912, și apare în serie nouă de 15 ani sub conducerea prof. Petrasche Dima, un neobosit animator.

Sumarul este extrem de bogat și variat. Remarcabilă în acest număr este rubrica Permanențe, dedicată aproape în întregime memoriei lui Marin Preda, la care colaborează Pompiliu Marcea : —Marin Preda, un scriitor exemplar— și Victor Crăciun despre —Indiile— marelui scriitor, cu care ocazie ne sint restituite un interviu dat de Marin Preda poetului Ion Petrasche pentru emisiunea „Scriitori la microfon” din 15 aprilie 1968, în legătură cu participarea scriitorului la o masă rotundă a romancierilor, la Viena, un proiect de scenariu cinematografic în două seri, după o idee din „Intrusul”, cu titlul „Orașul fără amintiri”, foarte interesant pentru —vizuina selecției materialului— din cunoscutul roman. Referințe critice aduc și elevele Maricica Calciu și Delia Dăescu, ultima demonstrând fine intuiții analitice. Sint reproduse și câteva fotografii de arhivă, unele, se pare, inedite. Aflăm și o importantă informație de istorie literară : în ziua de 15 mai 1980, Marin Preda ar fi urmat să se înlănească eu cititorii săi din Focșani. Așadar, paginile dedicate scriitorului nu mai sint un simplu omagiu, ci o provocare la adresa destinului și fatalității. La aceeași rubrică, Dinuța Marin scrie articolul : —N. Iorga despre cultivarea limbii române—.

La rubrica Dialog literar, prof. Petrasche Dima realizează două interviuri incitante cu Valeriu Hăpeanu și Gh. Bulgar : —Retipărirea operelor lui N. Iorga este o operație de valoare națională— și, respectiv, „Ar trebui să facem mai mult pentru răsplădirea literaturii și culturii noastre în lume”. Dintr-o sursă de catarg, adevărată antologie lirică, adună semnăturile elevilor Oana-Diana Renea, Maricica Babș, Geta Savin, Claudia Ceaușu, Manole-Valentina Gheorghidă, Angela Trincă, Adriana Caranfil, Renata Cioplan, Livia Moldă, Eliza Bălcioianu, Cezara Groper, Dana Popescu, Mihaela Serea, George Iancu, iar însemnări de lectură cuprind recenzii literare prietenoase ale elevilor Mihaela Serea, Tatiana Ilie, Virgil Panait, Lăcrămionă Vășlianu, un bun exercițiu de manifestare a opiniei critice. Vrancea literară e un laborator de cercetare istorico-literară, iar Memoria păcii reproduce instantanee foto de la Conferința națională a scriitorilor din 1981.

Celelalte rubrici cuprind și ele numeroase materiale interesante pe o gamă largă de probleme, de la știință și tehnică la sport, multe sub formă de serial. Extrem de interesantă Anchetă „Revistei noastre” privind „Locul limbii și literaturii române în școală”, în care semnează Gh. Foaileșcu, N. Crăciun și Gh. Zaharia.

Pe scurt, o revistă de înaltă ținută intelectuală”. (Seria a V-a, Iulie 1982).

L. M. F.

„ATENIU” :

„REVISTA NOASTRĂ, apreciată publicație a elevilor Liceului „Unirea” din Focșani, reîntră în atenția cititorilor și a exegetilor, de data aceasta (numerele 81-84-87, aprilie—iunie 1982) prin substanțiale contribuții la cunoașterea vieții și operii regretatului Marin Preda. Sint publicate, astfel, proiectul de scenariu cinematografic „Orașul fără amintiri”, după o idee din „Intrusul”, o convorbire cu autorul —Morometilor— (ambule inedite), opinii de Pompiliu Marcea și Victor Crăciun, precum și interesante însemnări aparținând elevilor. În celelalte pagini, interviuri cu Valeriu Hăpeanu, Gheorghe Bulgar, scriitori inedite, articole omagiale, portrete, anechete, reportaje, cronici, însemnări de lectură, poezie, noutăți în știință și tehnică, probleme de fizică etc. Spiritul combativ imprimat de coordonatorul revistei, neobositul profesor Petrasche Dima, colaborează prestigioase (semnează cercetători, cadre universitare, scriitori), ținuta grafică aleasă dau și acestui triplu număr prestația unei publicații ce a intrat de mult în constelația revistelor noastre literare”. (Anul 19, nr. 4, Iulie 1982).

C. G.

IN MEMORIAM

NICOLAE ANGHELESCU

L-am cunoscut în ianuarie 1972. „Revista noastră” reînvia după aproape 60 de ani.

Materialele primului număr al seriei noi, predate ziarului „Milcovul”, ajunseseră la un om modest, simpatic și foarte priceput în treburile gazdărești. Se numea Nicolae Anghelescu și era secretar de redacție. Cu simplitate, mi-a propus o formulă grafică, pe care am acceptat-o și pe care o menținem și astăzi. Astfel, a devenit și tehnoredactor al „Revistei noastre”, pe care a slujit-o cu devotament, mai bine de zece ani.

De-atunci, ne-am și împrietenit. Timpul trăit împreună, în masa de lucru, nu mai poate fi niciodată calculat. Au fost ore, zile și luni de desfătare intelectuală în jurul fiecărui număr, pe care amîndoi îl voiam mai bun decît pe cel precedent.

N-avea pregătire filologică, în schimb era înzestrat cu un simț al limbii, pentru care putea fi învidiat de mulți specialiști.

Fiecare succes al publicației noastre îl emoționa pînă la lacrimi.

A trăit alături de mine și lebra pregătirii sărbătoririi revistei. În două acțiuni speciale: tipărirea numărului omagial și organizarea expoziției documentare, rolul său a fost deosebit de important.

Văzînd un impresionant set de fotografii cu care am amenajat un cabinet de literatură română, mi-a propus să realizăm și un pliant pentru elevi și profesori. Trecerea sa în neîntîlnță, petrecută la Liceul „Unirea”, în ziua de 4 iunie a.c., în scurt timp după ce scosese în lume numărul dedicat lui Marin Preda, ne-a împiedicat să materializăm gândul său. În semn de omagiu, vom încerca totuși să-l ducem pînă la capăt.

S-a născut la 2 octombrie 1928, la Brăila. La 17 ani, a devenit membru al U.T.C., iar înainte de a împlini vîrsta de 20 de ani a fost primit în partid.

A fost muncitor la Șantierul naval din Brăila, activist al Uniunii Tineretului Comunist, angajat militar, redactor-șef al ziarului de uzină „Steagul roșu” din Brașov (1964—1966), redactor la ziarul „Viata nouă” din Galați (1966—1968), secretar de redacție la ziarul „Milcovul” (1968—1974), director al Căminului-atelier din Odobesti (1974—1981).

P. DIMA

„Notre Revue“ DU SOMMAIRE

● HOMMAGES TO „NOTRE REVUE“

- „Après 20 ans“ par AL RAICU
- „Notre Revue — facteur de culture“, par prof. Petruche DIMA
- „La place occupée par „Notre Revue“ dans l'ensemble de la pensée sociale roumaine“ par prof. Tudor OPRIS
- „La poésie de Victor Ion Popa“ par dr. Constanta PĂRĂNĂ, maître de conférences.
- „Publications culturelles et littéraires de Vrancea“, par prof. Nicolae CRĂCIUN
- „Fascinations des apparences“, par prof. dr. doc. Constantin CIOPRAGA
- „Ești Datta“, par prof. univ. dr. doc. AL. PIHU
- „Extrait d'un dictionnaire“, par F. MUSCALU
- „Jurnalul Mădălin (Sovets) — l'histoire de lettres“, par dr. AL. HANTA, maître de conférences.
- „Dăruia Zamfirescu — înțelea a son dă“ par dr. AL. SANDULESCU
- „Dăruia Zamfirescu — înțelea“, par dr. AL. RAICU
- „Hortensia Popadiu — Revenca“, par prof. univ. dr. Pompiliu MARCEA
- „Éléments exprimés dans les livres roumains de romangrammes“, par dr. Ion RUTARE, maître de conférences.
- „Fama de Vrancea“ de Dantă — dăru — dăruca“ par Ion Lucian POPONACHE
- „Un dicționar reprezentativ de limbă de Dăruia“, par dr. Otilia PAEN, maître de conférences.
- „L'élégance littéraire dans la poésie postive de Vasile Alecsandru“, par dr. Florin POPESCU, maître de conférences.
- „Le symbolisme roumain“, par prof. univ. dr. AL. NIȘAN
- „E. Levesque — roman“, par prof. univ. dr. Elena LEONTE

● DIALOGUE LITTÉRAIRE

- En collaboration avec „Notre Revue“, Prof. univ. dr. Ludger WOLF, des Universités d'Amberg — E.F.A.L.
- „Le Roumanie, c'est un pays séduisant; il est nécessaire qu'on le sache“.

● LEQUEL DES NAVIRES ATTEINDRA AU BOUT ● ECHOS

- „La Presse, la Télévision et la Radio au „Notre Revue“

„Our Magazine“ FROM the SUMMARY

● HOMAGE TO „OUR MAGAZINE“

- „Seventy years ago“, by AL RAICU
- „Our Magazine — set of culture“, by prof. Petruche DIMA
- „The place of Our Magazine in the framework of the Romanian school — press“, by p.r. Tudor OPRIS
- „Victor Ion Popa's poetry“, by univ. conf. dr. Constanta PĂRĂNĂ
- „Cultural and literary publications in Vrancea“, by prof. Nicolae CRĂCIUN
- „The fascination of the appearances“ by univ. prof. dr. doc. Constantin CIOPRAGA
- „Ești Datta“ by univ. prof. dr. doc. AL. PIHU
- „Excerpt from a dictionary“, by F. MUSCALU
- „Jurnal Mădălin (Sovets) — news of letters“, by univ. conf. dr. AL. HANTA
- „Dăruia Zamfirescu — inedited letters to his son“ — by dr. AL. SANDULESCU
- „Dăruia Zamfirescu“ inedit by AL RAICU
- „Hortensia Popadiu — Revenca“ by univ. prof. dr. Pompiliu MARCEA
- „Expressive values in Vrancea's Comics“, by univ. conf. dr. Ion RUTARE
- „Vrancea poem in the letter — was posted“ by Ion Lucian POPONACHE
- „An outstanding representative of Dăruia school — Ion Dăruia“ by univ. conf. dr. Otilia PAEN
- „The influence of folklore in V. Alecsandru's poetic creation“ by univ. conf. dr. Florin POPESCU
- „Romanism — Index“, by univ. prof. dr. AL. NIȘAN
- „E. Levesque — roman“, by univ. prof. dr. Elena LEONTE

● LITERARY DIALOGUE

- Exchange with „Our magazine“ univ. prof. dr. Ludger WOLF (Amberg University) — E.F.A.L.
- „Roumania is an attractive country; it's necessary for everybody to know that“.

● AMONG HUNDREDS OF MASTS ● ECHOES

- „The press, television, radio and readers about“ Our magazine“.

Directorul Revuei:
prof. Cecilia MAIOROV

Colectivul redactional:

PROFESORI: Neculai CIHFAN, Ștefan IONEANU, Carmen NAGLER, Costică OLARU, Ion ROSU, Ștefan VASIU, Corneliu SAVU, Petre MARINESCU.

ELEVI: Georgeta BARBOSU, Liliana BALAN, Daniela BUZDRUG, Mugurel COSTACHI, Dan GAUROIU, Cristina GHEAȚA, Monică GHEORGHIȚA, Grigore OLTEANU, Alina PRESCORNITOIU, Smaranda SECARA, Elena TAHACARU, Marius Păuș TOPALA

Fotografii: Costică RĂDUC

Grafică: Vasile PANESCU

Coperta a IV-a

Statuia Victoriei, operă a sculpturii Oscar HAN, ridicată în 1924, la Târgu (Vrancea). Pe scut și se află gravată celebra deviză: „Pe aici nu se trece“

Paginatari:	Ludovic NATEI Costel BUCUOC
Lăstăși:	Petruț HIEANU Valeriu DECUȘARA Ion OPREA Nicolae IONELICU
Măștiși:	Ion CIOCOȚA Costel POTERNICHE Vasile NICULA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA: ●
Liceul „UNIREA“ — Ponești
Str. Centru-Bolșac, 15 telefon: 1 56 39
Căsuța poștală 110, cod 5 200

Tiparul: Intreprinderea poligrafică Breda
Subunitatea FOȘANI ● ● ● ● ●

DIN SUMAR

● OMAGIU „REVISTEI NOASTRE”

- „Acum, la 70 de ani”, de AL RAICU
- „„Revista noastră” — act de cultură”, de prof. P. DIMA
- „Locul „Revistei noastre” în presa scriitoră românească”, de prof. Tudor OPRIS
- „Poezia lui Victor Ion Popa”, de conf. univ. dr. Constantin PARFENE
- „Publicații culturale și literare vrâncene”, de prof. Nicolae CRĂCIUN
- „Fascinația «parentolă», de prof. univ. dr. doc. Cămil CIOPRAGA
- „Emil Baltă”, de prof. univ. dr. doc. AL PIRU
- „Fragmente dintr-un «țelionar», de P. MUSCALU
- „Simion Mehedinți (Soveja) — omul de literă”, de conf. univ. dr. AL HANȚĂ
- „Dulcea Zamfirescu — Scriitori inedite către fiii săi Al Dulcea Zamfirescu”, de dr. A. SÂNDULESCU
- „Dulcea Zamfirescu — inedit”, de AL RAICU
- „Hortensia Papadat-Bogescu”, de prof. univ. dr. Pompilia MARCEA
- „Valori expresive în «Cartea românească de învățătură», de conf. univ. dr. Ion ROTARU
- „Poeti vrânceni din perioada interbelică”, de Ion Lărian POSTOLACHE
- „Un reprezentant strălucit al școlii Deasustanu : Ion Diaconu”, de conf. univ. dr. Octav PĂUN
- „Influența folclorică în creația poetică a lui V. Alecsandri”, de conf. univ. dr. Florin POPESCU
- „Sincronismul azi”, de prof. univ. dr. AL HUSAR
- „E. Lovinescu — romanțier”, de prof. univ. dr. Liviu LEONTE

● DIALOG LITERAR

În exclusivitate pentru „Revista noastră”
Prof. univ. dr. Lothar WOLF (Universitatea
Bonn, A.G.)

„Rândoala e o țară străveche, o țară care va
întâi lumea să știe totă”

● DINTRE SUTE DE CATARGE

● ECOURI

- Presa, televiziunea, radioul și vizitarea
despre „Revista noastră”

